

> Retouradres Postbus 5807 2280 HV Rijswijk (ZH)

beschikking

Datum	18 december 2009
Nummer	WSV/2009-1229
Onderwerp	BESLUIT inzake aanvraag Wbr-vergunning offshore windturbinepark 'Q10'

1) PROCEDUREVERLOOP AANVRAAG 'Q10'

Bij brief d.d. 4 november 2008 is door Eneco New Energy B.V., verder te noemen de aanvrager, een aanvraag ingediend voor een vergunning krachtens de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (hierna: 'Wbr') voor het oprichten en in stand houden van een windturbinepark genaamd 'Q10'. Het park ligt in het blok 'Q10' (conform blokindeling Mijnbouwwet), zoals nader aangegeven in Bijlage II van de aanvraag.

Op het voorbereiden van de beslissing op de aanvraag is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) van toepassing. Dit volgt uit artikel 4 lid 2 van de *'Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone'* (hierna: 'Beleidsregels').

De wijze waarop vergunningaanvragen worden behandeld, is nader beschreven in de procedurebeschrijving *'Behandeling vergunningaanvragen Wet beheer rijkswaterstaatswerken voor windenergie offshore'* (versie februari 2006).

Omdat de oprichting van installaties in de exclusieve economische zone (hierna: EEZ) belangrijke nadelige gevolgen kan hebben voor het milieu is ingevolge artikel 7.1 lid 1 van de Wet milieubeheer (Wm) op basis van onderdeel C activiteit 5.1 Besluit milieueffectrapportage 1994 een milieueffectrapport (hierna: 'MER') bij een aanvraag voor een installatie in de EEZ verplicht. Hierbij dienen de relevante bepalingen van Hoofdstuk 7 van de Wet Milieubeheer (Wm) te zijn toegepast, en de procedure omschreven in Afdeling 13.2 Wm te zijn gevolgd. Het MER voor het windturbinepark Q10 is bij de vergunningaanvraag gevoegd.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: 'de Commissie') heeft geadviseerd een passende beoordeling voor de inschatting van de effecten van een windturbinepark op de Natura 2000 gebieden te laten uitvoeren voor de vergunningverlening van windturbineparken in de Noordzee. Op 8 juli 2008 is in een overleg tussen het bevoegd gezag en de windsector kenbaar gemaakt dat een passende beoordeling noodzakelijk is en onderdeel moet uitmaken van de Wbr-vergunningaanvraag.

Bij brief van 14 januari 2009 heeft de aanvrager de oorspronkelijke aanvraag aangevuld. Op 11 februari 2009 heeft het bevoegd gezag als aanvulling op de aanvraag de passende beoordeling ontvangen. Een overzicht van de ontvangen

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

documentatie ten aanzien van de vergunningaanvraag is opgenomen in voorschrift 1 van dit besluit.

Datum
18 december 2009

Het MER is beoordeeld aan de hand van het bepaalde in Hoofdstuk 7 van de Wm en de richtlijnen voor de milieueffectrapportage zoals die door mij voor deze aanvraag zijn afgegeven op 25 februari 2008.

Nummer
WSV/2009-1229

Het MER (inclusief passende beoordeling) als onderdeel van de Wbr-aanvraag heeft van 3 maart 2009 tot en met 14 april 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 2 maart 2009, nr. 41. De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in Bijlage A bij dit besluit.

De vergunningaanvraag en het daarbij behorende MER is voor advies voorgelegd aan de Commissie en aan de wettelijk adviseurs.

Op 23 juni 2009 is het toetsingsadvies over het MER en de aanvulling daarop van de Commissie ontvangen (rapport nr. 2006-65).

Op 26 juni 2009 is het ontwerpbesluit (ref. WSV/158) genomen. Het ontwerpbesluit heeft van 1 juli 2009 tot en met 11 augustus 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 30 juni 2009, nr. 118.

Op het ontwerpbesluit zijn 14 zienswijzen ontvangen.

De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in bijlage B bij dit besluit.

Op grond van deze zienswijzen, veranderde omstandigheden met betrekking tot andere gebruikers en het vervallen van de instandhoudingsdoelstelling voor de Kleine mantelmeeuw voor de kolonie Zwanenwater en Pettemerduinen is het afwijzende ontwerpbesluit heroverwogen. Gezien de omslag van het besluit van een afwijzing op zandwinning en ecologie naar toewijzing van de vergunning wordt vanuit het oogpunt van zorgvuldige voorbereiding een nieuw ontwerpbesluit genomen.

Het herziene ontwerpbesluit is genomen op 2 november 2009 en is per brief (ref. WSV/2009-914) aan de aanvrager aangeboden. Het herziene ontwerpbesluit heeft van 6 november tot en met 3 december 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 5 november 2009, nr. 16701. Op het herziene ontwerpbesluit zijn 5 zienswijzen ontvangen. De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in bijlage C bij dit besluit.

2) TOETSINGSKADER

Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Op grond van het bepaalde in artikel 2 Wbr is het verboden om zonder vergunning gebruik te maken van een waterstaatswerk door, anders dan waartoe het is bestemd, daarin, daarop, daaronder of daarover werken te maken of te behouden. Ingevolge artikel 1 lid 1 juncto artikel 1 lid 2 Wbr wordt onder 'waterstaatswerken' onder meer verstaan de bij het Rijk in beheer zijnde wateren, waaronder begrepen

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

de territoriale zee en de EEZ. De onderhavige locatie bevindt zich in de EEZ van de Noordzee en is derhalve op grond van artikel 1 lid 2 Wbr een waterstaatswerk. Het oprichten en behouden van het aangevraagde werk is daarmee vergunningplichtig op grond van de Wbr.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Het toetsingskader van een aanvraag om een Wbr-vergunning is neergelegd in artikel 3 Wbr. Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat de vergunning geweigerd kan worden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken. Bij het beoordelen van een vergunningaanvraag in het kader van de Wbr voor windturbineparken op een locatie binnen de EEZ moet rekening worden gehouden met de effecten van het desbetreffende windturbinepark. In artikel 3 Wbr is bepaald:

- '1. Weigering, wijziging of intrekking van een vergunning, alsmede toepassing van de artikelen 2, tweede lid en 6 kan slechts geschieden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken, met inbegrip van het belang van verruiming of wijziging anderszins van die werken.*
- 2. De in het eerste lid bedoelde besluiten kunnen mede strekken ter bescherming van aan de waterstaatswerken verbonden belangen van andere dan waterstaatkundige aard, doch enkel voor zover daarin niet is voorzien door bij of krachtens een andere wet gestelde bepalingen.'*

De vergunningaanvraag is voorts getoetst aan de *'Nadere specificatie van de vereisten voor een Wbr vergunningaanvraag voor een offshore windturbinepark'*.

Beleid

Op 21 december 2004, Staatscourant nr. 252, zijn de *'Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone'* vastgesteld. In de Beleidsregels is het toetsingskader van de Wbr nader uitgewerkt. De Beleidsregels betreffen de toepassing van de artikelen 2, 3 en 6 van de Wbr op installaties in de EEZ. Artikel 5 van de Beleidsregels geeft hierover het volgende aan:

- 'Bij de voorbereiding en de vaststelling van een beschikking inzake het verlenen, weigeren, wijzigen of intrekken van een vergunning wordt rekening gehouden met:*
- a. het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder,*
 - b. de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte waarvoor het regeringsstandpunt op 27 april 2004 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer is toegezonden (Kamerstukken II 2003/04, 29 435, nrs. 1-2), en*
 - c. andere op de Noordzee betrekking hebbende plannen en gebiedsaanwijzingen op grond van de Wet op de waterhuishouding, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Wet milieubeheer.'*

Ad a. Veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee

In de toelichting bij de Beleidsregels wordt artikel 5 sub a als volgt toegelicht:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

'De verzekering van een veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken speelt in het kader van de Wbr een centrale rol bij de toetsing van vergunningaanvragen; dit komt tot uiting in artikel 5 van de beleidsregels, dat betrekking heeft op de toetsing van aanvragen. Daarbij gaat het om rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, zoals dat is geregeld in artikel 58 van het VN Zeerechtverdrag.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

In dat artikel ligt besloten dat de kuststaat bij de uitoefening van zijn rechtsmacht in de EEZ ten aanzien van installaties en dergelijke rekening moet houden met de voor alle staten in die zone geldende rechten van scheepvaart, overvlucht, het leggen van onderzeese kabel- en buisleidingen en ander rechtmatig gebruik van de zee.

Het beleid op dit punt houdt met name een locatiebeleid in, waarbij rekening wordt gehouden met het ruimtebeslag van de installatie, met inbegrip van de veiligheidszone die rondom de installatie moet worden ingesteld (zie artikel 8 van de Beleidsregels), in relatie tot benodigde ruimte voor ander gebruik van de Noordzee.'

Andere gebruikers

Rekening is gehouden met belangen van andere gebruikers van de Noordzee zoals de visserij, zandwinning, militaire gebieden en de olie- en gaswinning. Ook worden belangen van cultuurhistorische waarden die voortvloeien uit de Monumentenwet meegenomen bij het beoordelen van de aanvraag respectievelijk het opstellen van de vergunningvoorschriften. Bovengenoemde belangen worden niet alleen door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, maar ook door andere ministeries behartigd.

Scheepvaartveiligheid

De verzekering van een veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken speelt in het kader van de Wbr een centrale rol bij toetsing van vergunningaanvragen (artikel 3 Wbr). In de Beleidsregels is het toetsingskader ten aanzien van installaties in de EEZ nader uitgewerkt. In de Beleidsregels komt tot uitdrukking dat bij de beoordeling van vergunningaanvragen rekening dient te worden gehouden met de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte (Integraal Beheerplan Noordzee 2015, hierna: IBN). Ten aanzien van de Noordzee is in de Nota Ruimte opgenomen dat het beleid van de Nederlandse overheid er op is gericht om de scheepvaartveiligheid op de Noordzee op hetzelfde niveau te handhaven en waar mogelijk (permanent) te verbeteren (IBN p. 27). Dit beleid is tevens verwoord in de Beleidsbrief Zeevaart 'Verantwoord varen en een vitale vloot' (4 april 2008). Op basis van dit wettelijke en beleidskader houdt het bevoegd gezag bij de besluitvorming omtrent de vergunningen uitdrukkelijk rekening met de effecten van het oprichten en in standhouden van een windturbinepark op het veilige en doelmatige gebruik van de Noordzee.

Op grond van het bovenstaande toetst het bevoegd gezag op veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee ten aanzien van scheepvaart. De methode voor de berekening van de effecten op de scheepvaartveiligheid betreft het zogenaamde SAMSON model. Dit model is ontwikkeld door de Rijksoverheid (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) in samenwerking met het maritieme onderzoeksinstituut 'MARIN' te Wageningen en wordt bij diverse Nederlandse en Europese maritieme projecten toegepast voor het beoordelen van de scheepvaartveiligheid. Het

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

SAMSON model wordt gebruikt om kansen op en consequenties van verschillende soorten ongevallen op zee in te schatten, met name schip-schip aanvaringen, driften en 'ramming'. Daarbij wordt een verkeersdatabase van de Noordzee als uitgangspunt gehanteerd.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Naast de inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende soorten ongevallen op zee is het noodzakelijk inzicht te verkrijgen in de vaarpraktijk van schepen ter vermindering van dergelijke ongevalsituaties. Daarom is in begin 2007 op initiatief van het bevoegd gezag de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk samengebracht in een nautische adviesgroep. De adviesgroep is totstandgekomen met ambtenaren die ressorteren onder het Ministerie van V&W en Noordzeeloodsen. De in de adviesgroep samengebrachte kennis en ervaring maakte een deskundige benadering van de vaarpraktijk mogelijk en heeft bijgedragen aan een nadere afweging van het bevoegd gezag op het gebied van de scheepvaartveiligheid en mogelijke mitigerende maatregelen. Het bevoegd gezag heeft de kennis en ervaring van de vaarpraktijk daarnaast in relatie gebracht met de meeste recente gegevens over de verkeersstromen en -intensiteiten, de beschikbare ruimte (breedte van de vaarroute) en de kruispunten van meerdere vaarroutes. Het onderhavige besluit bevat de door het bevoegd gezag gemaakte afwegingen.

Luchtvaartveiligheid

Voor de beoordeling van een Wbr-aanvraag voor een offshore windturbinepark op luchtvaartveiligheidsaspecten wordt deze voorgelegd aan de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW). Het toezicht van IVW binnen het domein Luchthavens richt zich op de Nederlandse luchthavens waartoe ook helikopterdekken behoren. Het toezicht binnen het domein Luchtruim is gericht op de luchtverkeersdienstverleningsorganisaties en op het gebruik van het Nederlandse luchtruim. IVW houdt in haar advies rekening met de volgende normen: ICAO Annex 14 part II, JAR-OPS 3, Mijnbouwregeling en CAP764.

Als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms geldt dat deze niet mag worden aangetast, in aansluiting op het voorzorgsprincipe uit het IBN. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk. Voorwaarde is dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt.

Ad. b. Nota Ruimte

Ten aanzien van artikel 5 sub b is het beleid van de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte uitgewerkt in het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN). Het IBN heeft de status van een beleidsregel en bevat onder meer een afwegingskader voor vergunningverlening en een nadere begrenzing van gebieden met bijzondere ecologische waarden en de voor deze gebieden te hanteren beschermings-regimes.

Ad c. Wet op de waterhuishouding, de Wet ruimtelijke ordening, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Wet milieubeheer
In de toelichting op de Beleidsregels wordt dit artikel nader uitgelegd:

'Artikel 5 legt voorts vast dat bij het voorbereiden en vaststellen van beschikkingen inzake Wbr-vergunningen rekening wordt gehouden met het beleid voor de Noordzee dat is opgenomen in plannen op basis van enige in de beleidsregels genoemde wetten, te weten de Wet op de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

waterhuishouding, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Wet milieubeheer. Hiervoor is een aanvullende basis aanwezig in artikel 56, eerste lid, onderdeel b, onder iii, van het VN-Zeerechtverdrag: de kuststaat heeft in de EEZ rechtsmacht ten aanzien van de bescherming van het milieu. Hoewel de genoemde wetten als zodanig niet (of in de praktijk nog niet) van toepassing zijn in de EEZ, bevatten de op die wetten gebaseerde plannen wel degelijk mede beleidsvoornemens die op die zone van toepassing zijn.'

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Ecologie

Uit artikel 3 lid 2 Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. Hier wordt met name bedoeld op belangen ten aanzien van natuur en milieu (ecologie), zoals volgt uit de Kamerstukken II 1995/96, 24 573, nr. 6, blz. 3. Met de uitbreiding van het toepassingsgebied van de Wbr tot de EEZ geldt dit evenzeer voor de EEZ (Kamerstukken II, 1999/2000, 26961, nr. 3, p.3/4). Bij de beoordeling van een aanvraag zal dan ook bekeken moeten worden of de activiteit niet leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Uit artikel 1 lid 2 van de Beleidsregels volgt dat onder milieu ook natuur wordt verstaan.

In dat licht volgt uit artikel 4 lid 1 sub e van de Beleidsregels dat, mede gelet op de verplichtingen op grond van de EG-richtlijn 85/337/EEG (PbEG L 175/40), zoals gewijzigd bij EG-richtlijn 97/11/EG (PbEG L 73/5), voor installaties als bedoeld in de bijlagen I en II bij genoemde richtlijn, waaronder een windturbinepark, niet eerder een vergunning zal worden verleend dan nadat de gegevens over de gevolgen voor het milieu in de vorm van een milieueffectrapportage zijn overgelegd, de relevante bepalingen van hoofdstuk 7 van de Wm zijn toegepast en de procedure omschreven in afdeling 13.2 van de Wm is gevolgd.

Uit het voorgaande vloeit voort dat bij de onderhavige besluitvorming rekening dient te worden gehouden met de Vogelrichtlijn 79/409/EEG (PbEG L 103) en Habitatrichtlijn 92/43/EEG (PbEG L 206). Door de Europese Commissie wordt verondersteld dat deze richtlijnen mede van toepassing zijn in de EEZ voorzover de bevoegdheid van de lidstaten zich uitstrekt over deze zone. Het Hof van Justitie heeft dit in een uitspraak van 20 oktober 2005 (zaak C-6/04) bevestigd.

Op grond van de Habitatrichtlijn moet ten aanzien van de vergunningaanvraag getoetst worden of significante gevolgen voor Natura 2000 gebieden zijn uit te sluiten. Het bevoegd gezag dient passende maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van de richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben. Conform artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn wordt voor elk project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het navolgende geeft het bevoegd gezag

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

slechts toestemming voor het project nadat zij de zekerheid heeft verkregen dat het de natuurlijk kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Indien bij beoordeling van de aanvraag significante effecten niet zijn uit te sluiten voor het gebied kan bij afwezigheid van alternatieve oplossingen op grond van artikel 6 lid 4 van de Habitatrictlijn door het bevoegd gezag enkel worden vergund om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, waarbij alle nodige compenserende maatregelen genomen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. Hiervan dient de Europese Commissie op de hoogte gesteld te worden.

Voorzorgsbeginsel

Eveneens houdt het bevoegd gezag in het afwegingskader bij de vergunningverlening rekening met het voorzorgsbeginsel. Het voorzorgsbeginsel houdt in dat preventieve maatregelen genomen dienen te worden wanneer er redelijke gronden tot bezorgdheid bestaan, dat de activiteit schade toebrengt aan het milieu, de gezondheid van de mens of ander rechtmatig gebruik. Volgens de Nota Ruimte en het IBN geldt het voorzorgsbeginsel voor alle activiteiten op de Noordzee en is een belangrijk uitgangspunt bij de planning en ontwerp van voorgenomen activiteiten op zee. De Europese Commissie stelt in 2000 dat het voorzorgsbeginsel niet alleen toepasbaar is in het milieurecht maar ook in andere situaties waarin geen eenduidig wetenschappelijk materiaal voor handen is (Mededeling van de Commissie over het voorzorgsbeginsel COM 2000/0001).

Bij de vergunningverlening betrokken instanties

Kaders en beleid voor het vergunningverleningsproces van windturbineparken op zee zijn vastgelegd in de eerder genoemde Beleidsregels (21 december 2004) en in een draaiboek "Committering van 450 MW windenergie op de Noordzee" (voor de zgn. 2^e ronde). Het draaiboek is bij brief van 30 juni 2008 van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, mede namens de ministers van Economische Zaken (EZ), Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) aan de Tweede Kamer gestuurd (TK 31209 en 21239, nr. 35). Het draaiboek beschrijft onder andere de stappen in de periode van 1 juli 2008 tot 1 november 2009 ten aanzien van de Wbr-vergunningverlening. Beide documenten zijn opgesteld in nauw overleg tussen de Ministeries van EZ, VROM, LNV en het Ministerie van V&W.

3) BELANGENAFWEGING EN MOTIVERING

Bij de toetsing van de vergunningaanvraag richt het bevoegd gezag zich volgens het toetsingskader onder meer op de effecten van het initiatief op een veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee, waaronder de effecten op zandwinning, scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid, mijnbouwactiviteiten en natuur en milieu (ecologie). De effecten op militaire gebieden spelen geen rol bij dit besluit.

Aan de hand van het in hoofdstuk 2 beschreven toetsingskader worden in de paragrafen 3.1 tot en met 3.5 de volgende aspecten overwogen:

- effecten op zandwinning (paragraaf 3.1);
- effecten op scheepvaartveiligheid (paragraaf 3.2);
- effecten op luchtvaartveiligheid (paragraaf 3.3);
- effecten op mijnbouw (3.4);

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

- effecten op ecologie (3.5).

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

In iedere paragraaf worden na een korte inleiding weergegeven:

- de belangrijkste conclusies omtrent het onderwerp ('het belang') in het MER;
- advies Commissie m.e.r. en overige adviseurs;
- overwegingen en conclusies die het bevoegd gezag op basis daarvan heeft getrokken.

De inspraak die ontvangen is op de terinzagelegging van het MER is op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage 2 van dit besluit.

Naar aanleiding van hetgeen in de zienswijzen naar voren is gebracht, veranderde omstandigheden met betrekking tot andere gebruikers en het vervallen van de instandhoudingsdoelstelling voor de Kleine mantelmeeuw voor de kolonie Zwanenwater en Pettemerduinen is het ontwerpbesluit inzake aanvraag Wbr-vergunning 'Q10' van 26 juni 2009 heroverwogen.

De zienswijzen die zijn ontvangen op de terinzagelegging van het herziene ontwerpbesluit zijn samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage C bij dit besluit. De zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassingen van het besluit.

3.1 Effecten op zandwinning

3.1.1 Ligging Q10

Het gebied Q10 is overeenkomstig de Ontgrondingenwet aangewezen als zandwinlocatie (Q10B). De zandwinlocatie ligt zeewaarts van de doorgaande NAP – 20 m lijn en ligt net buiten de 12-mijlszone. In het gebied Q10B wordt over meer jaren actief zand gewonnen.

Op 17 december 2008 (nummer Z8500185163 / D0087) is vergunning verleend voor een verlengde zandwinningsduur tot 2012. Deze vergunning is onherroepelijk. De vergunning is verleend op basis van een MER waarin de effecten van de zandwinning zijn onderzocht voor de periode tot 2017. De betreffende winlocatie is nog niet tot 2 meter diepte uitgeput en is mede om uitvoeringstechnische en economische redenen geselecteerd in combinatie met de in dit gebied voorkomende, voor de beoogde toepassing geschikte zandkwaliteiten. Aan de zandwinning ligt tevens een (uitgifte)overeenkomst van de Dienst Domeinen ten grondslag.

3.1.2 Het MER

In het MER zijn ter uitvoering van de richtlijnen de effecten op de aanwezige gebruiksfuncties in relatie tot de locatiekeuze onderzocht. Hieruit blijkt dat als gevolg van de gekozen locatie effecten optreden voor zandwinning. Effecten op de zandwinning treden op omdat het windpark in een zandwingebied ligt en na de bouw van het windpark zandwinning niet meer mogelijk is (zie p. 258 van het MER Q10)

3.1.3 Advies Commissie m.e.r.

Er is over het onderwerp zandwinning geen advies ontvangen van de Commissie.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

3.1.4 Overwegingen en conclusie van het bevoegd gezag

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Het voorgenomen windpark Q10 ligt in de EEZ. De Wbr vormt tezamen met de Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone derhalve het toetsingskader voor de onderhavige vergunningaanvraag. Het IBN bevat algemene regels voor vergunningverlening op de Noordzee. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk. Voorwaarde is dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt. De Beleidsregels hebben specifiek betrekking op de toepassing van de Wbr op installaties, waaronder windturbines, in de EEZ. Deze Beleidsregels zijn aan vergunningaanvrager bekend gemaakt.

Op 25 augustus 2008 is een aanvraag ingediend voor een vergunning op grond van de Ontgrondingenwet voor het tot 2012 winnen van zeezand in (onder meer) locatie Q10B. Het bevoegd gezag heeft deze aanvraag in ontwerp vergund op 20 oktober 2008. Daarna, op 4 november 2008, heeft de aanvrager de aanvraag voor het windturbinepark ingediend. Deze aanvraag is laatstelijk, nadat de ontgrondingenvergunning is verleend, aangevuld op 11 februari 2009 hetgeen op 26 februari door het bevoegd gezag is bevestigd. Op de aanvraag voor het windturbinepark dient het bevoegd gezag de Beleidsregels toe te passen.

Art. 3 lid 1 van de Beleidsregels bepaalt dat geen vergunning wordt verleend voor een installatie in een gebied dat voor andere functies wordt vrijgehouden. Ten tijde van het ontwerpbesluit voor Q10 was bekend dat voor het gebied een vergunning voor het winnen van zand tot 2012 vigeerde. Voorafgaand aan deze vergunning, vanaf 1996, zijn (onafgebroken) opeenvolgende vergunningen verstrekt voor zandwinning. Op basis van deze informatie is aangenomen dat locatie Q10 daarmee werd vrijgehouden voor de functie zandwinning. De realisering van een windturbinepark zou de zandwinning op locatie Q10B illusoir maken.

In artikel 5 van de Beleidsregels komt voorts tot uitdrukking dat een doelmatig en veilig gebruik van waterstaatswerken een centrale rol speelt bij de toetsing van vergunningaanvragen. Hierbij gaat het om het rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden. Van een rechtmatig gebruik door derden zou in deze situatie sprake kunnen zijn. Op basis van de Ontgrondingenwet is aan Spaansen Transport B.V. immers vergunning verleend. Deze vergunning heeft overeenkomstig afdeling 3.4 van de Awb in ontwerp ter visie gelegen. Tegen het ontwerp zijn geen zienswijzen ingediend. De vergunning is onherroepelijk.

Ingevolge artikel 4:84 Awb kan in een concreet geval afgeweken worden van een beleidsregel indien de gevolgen van de toepassing van de beleidsregel voor een of meer belanghebbenden wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zouden zijn in verhouding met de doelen die met de beleidsregel worden gediend. In dit verband acht het bevoegd gezag het volgende van belang.

Nieuwe feiten

Het bevoegd gezag heeft op 19 oktober 2009 een verzoek van Spaansen Transport B.V. tot gedeeltelijke intrekking per 1 juli 2010 van haar ontgrondingsvergunning op locatie Q10B ontvangen. Uit de aanvraag tot

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

intrekking blijkt dat Spaansen het bevoegd gezag verzoekt de vergunning in te trekken om reden dat Eneco voor deze locatie een vergunningaanvraag voor een windturbinepark heeft ingediend bij het bevoegd gezag. Tussen Spaansen en Eneco is een overeenkomst gesloten over de (beëindiging van de) zandwinactiviteiten. Het beoordelingskader voor intrekking van de ontgrondingsvergunning is neergelegd in hoofdstuk II van de Ontgrondingenwet. Op grond hiervan bestaan geen belemmeringen voor medewerking aan het verzoek van Spaansen.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Conclusie van het bevoegd gezag omtrent andere gebruikers

Op dit moment vigeert in Q10B een ontgrondingsvergunning. De vergunninghouder heeft verzocht tot intrekking van die vergunning per 1 juli 2010. Intrekking van de vergunning brengt met zich mee dat het gebied vanaf 1 juli 2010 niet meer wordt vrijgehouden voor een andere functie. Hierdoor ontstaat een nieuwe situatie. Overeenkomstig het IBN wordt aan windturbineparken prioriteit gegeven in het gebied buiten de 12-mijlszone. Gelet op het voorgaande staan naar het oordeel van het bevoegd gezag de Beleidsregels op dit onderdeel niet in de weg aan vergunningverlening.

3.2 Effecten op scheepvaartveiligheid

3.2.1 Ligging Q10

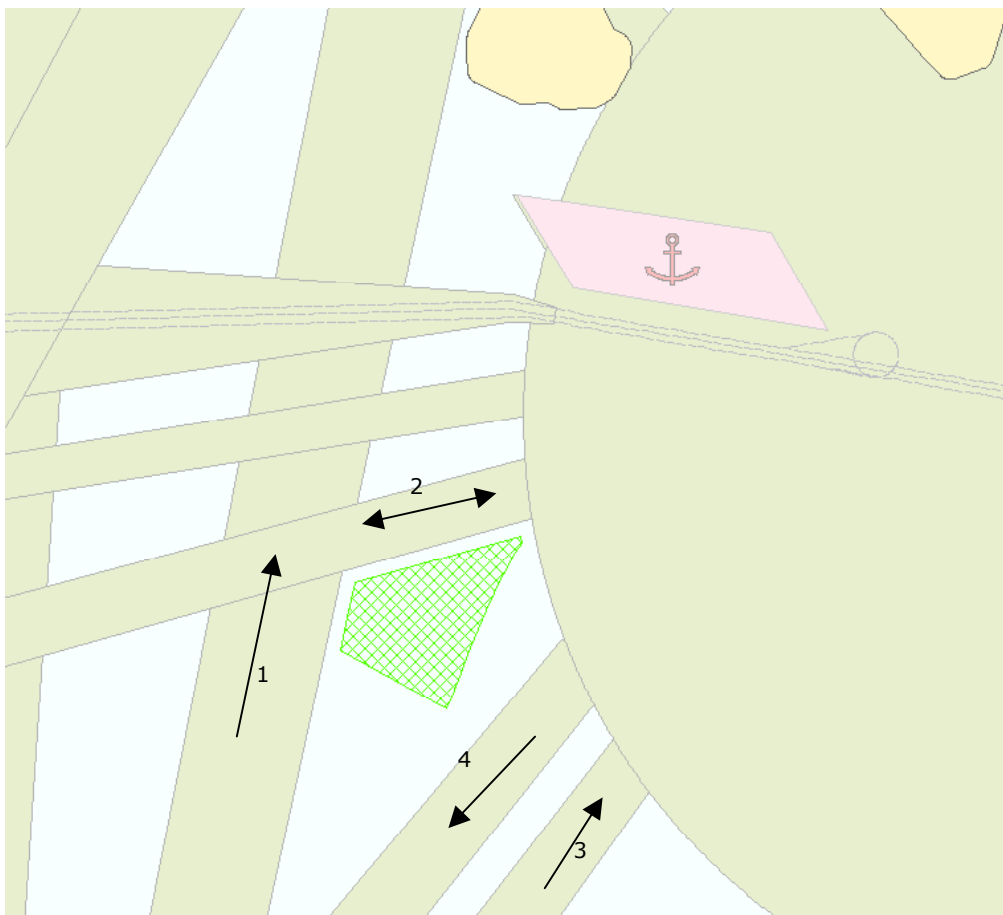
Het windturbinepark Q10 ligt op ongeveer 12,5 nautische mijlen (NM) van de kust ter hoogte van IJmuiden. In onderstaande figuur 1 is de ligging van het park ten opzichte van de directe omgeving weergegeven.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Figuur 1: ligging van Q10 (groen) ten opzichte van verkeersstromen 1 t/m 4. De gele gebieden bovenin het figuur zijn de twee bestaande windparken OWEZ en Prinses Amalia. Het roze gebied is een ankergebied. [bron: GIS bestanden RWS Noordzee]

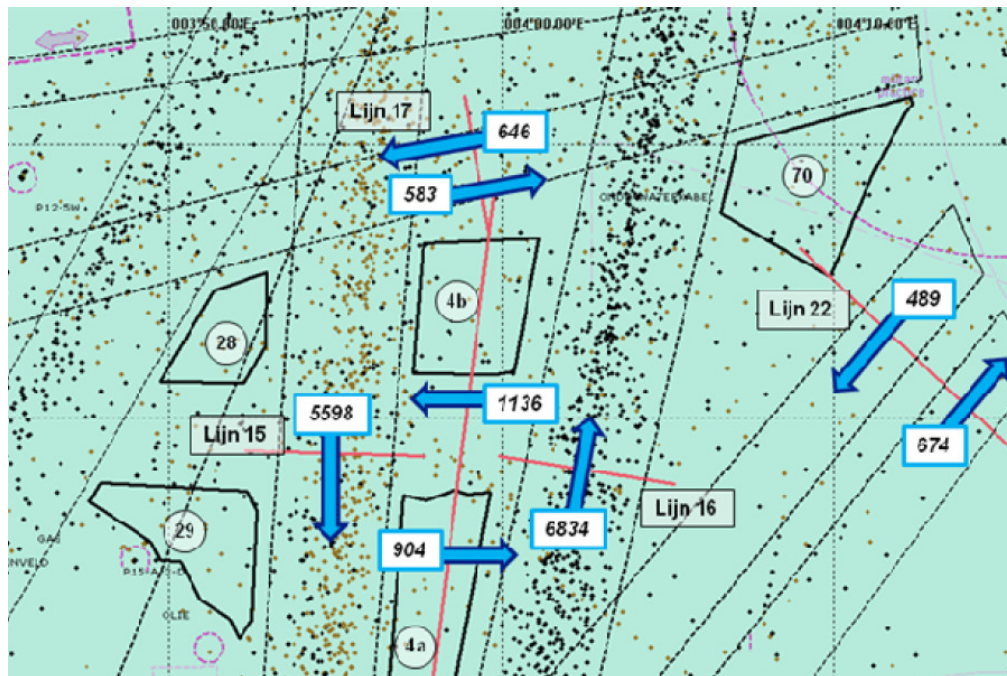
De gegevens over verkeersstromen en aantallen schepen in het MER dateren uit 2004. Langjarige gegevens over scheepsaantallen zijn in het verleden verzameld door gedurende langere tijd (1-2 jaar) over de Noordzee te vliegen en visueel schepen te tellen. Het laatste visuele onderzoek dateert van de periode 1999-2001. Sinds 2008 worden scheepsaantallen op de Noordzee gemeten op basis van het Automatic Identification System¹. Een deel van de schepen vaart nog zonder AIS (<300BRT, vissersschepen, pleziervaart ed).

Om een actueel beeld van de situatie te krijgen heeft het bevoegd gezag het MARIN verzocht de route en grootte van de verkeersstromen op basis van AIS gegevens over 2008 in het gebied rondom het geplande windturbinepark te overleggen, zie figuur 2.

¹ AIS = Automatic Identification System; alle schepen groter dan 300 Bruto Ton zijn volgens IMO regelgeving verplicht een AIS transponder aan boord te hebben, waardoor onder andere de koersen en snelheden van deze schepen vanaf de wal te volgen en vast te leggen zijn.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Figuur 2: Verkeersintensiteit rondom Q10 (nr. 70, de overige nummers betreffen aanvragen voor andere windparken). De getallen bij de pijlen geven het middels AIS geregistreerde aantal scheepsbewegingen over 2008 weer dwars over de bijbehorende rode lijnen. De zwarte en bruine stippen geven de AIS scheepsposities binnen 1 week in juli 2008 aan om een ruimtelijk idee te geven van de verkeersstromen. [Bron: 'Intensiteit scheepvaart nabij windparken' Marin 20 mei 2009]

Het voorliggende besluit is zoveel mogelijk gebaseerd op deze verkeersstromen omdat dit de meest recent beschikbare informatie is. Deze wijken in beperkte mate af van de informatie in het MER.

Op basis van figuur 2 zijn de volgende aantallen scheepsbewegingen bij de verkeersstromen in figuur 1 aangehouden:

1. Noord gaand verkeer van Maas Noord naar Texel verkeersscheidingstelsel (VSS); het betreft ca. 6834 scheepsbewegingen per jaar;
2. Oost gaand en west gaand verkeer van de oostkust van Engeland naar IJmuiden en v.v.; het betreft respectievelijk ca. 583 en 646 scheepsbewegingen per jaar;
3. Noord gaand verkeer van Maas Noord naar IJmuiden; het betreft ca. 674 scheepsbewegingen per jaar;
4. Zuid gaand verkeer van IJmuiden naar Maas Noord; het betreft ca. 489 scheepsbewegingen per jaar.

3.2.2 Het MER

Om de effecten van een windturbinepark op de scheepvaart te kunnen berekenen is conform de actuele richtlijnen de nieuwe afwikkeling van het scheepvaartverkeer voor de situatie met het windturbinepark in SAMSON gemodelleerd. Voor de locatie van het windturbinepark is een verkeersdatabase aangemaakt, waar het verwachte veranderde vaarpatroon is ingebracht. Vervolgens zijn de ongevalskans modellen van SAMSON toegepast voor het doorrekenen van de effecten van het windturbinepark voor de scheepvaart.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

In het MER zijn de effecten van het windturbinepark op de scheepvaartongevallen bepaald met behulp van het SAMSON model weergegeven. De aanvrager trekt de volgende conclusies omtrent scheepvaartveiligheid (niet uitputtend):

- het berekende verwachte totaal aantal aanvaringen en aandrijvingen per jaar gesommeerd over alle windturbines bedraagt 0,049 (= eens per 20 jaar);
- de kans op uitstroom van olie bedraagt voor bunkerolie eens in de 681 jaar en voor ladingolie eens in de 2881 jaar;
- de kans op meer dan 10 doden als gevolg van een aanvaring van een schip met een windturbine is gelijk aan 1 in de 6151 jaar;
- wordt IJmuiden de uitvalsbasis voor de bouw van het windturbinepark (wat vermoedelijk het geval zal zijn), dan levert dit gedurende het half jaar waarin de bouw duurt een verhoging van het gemiddeld aantal schepen op zee op van 0,72 schip. In deze periode is de kans op een aanvaring tussen twee schepen door de verhoogde verkeersintensiteit 0,45% hoger dan normaal;
- het windturbinepark ligt buiten het bereik van de vaste radarstations.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Hoewel de beschreven risico's gering zijn benoemt de aanvrager in het MER de volgende mitigerende maatregelen:

- het park markeren middels het Automatic Identification System (AIS) waardoor de kans op aanvaringen wordt verkleind (20%), maar niet de kans op aandrijvingen;
- de inzet van De Waker voor het reduceren van een aantal aandrijvingen (45%);
- de afstand tussen het passerende verkeer en het windturbinepark vergroten door het park kleiner te maken of door het instellen van 'traffic lanes' (verkeersstelsels) bij het park.

Inspraak op het MER

In de periode waarin het MER ter inzage heeft gelegen zijn enkele inspraakreacties ontvangen. De reacties zijn, voor zover deze betrekking hebben op het aspect scheepvaartveiligheid, afkomstig van de volgende organisaties en hebben samengevat de volgende strekking:

1. het Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied: de locatie van het windturbinepark botst met het beleid, het ontwikkelen van het park heeft een risicoverhogende werking op de nautische veiligheid in het havenaanloopgebied van IJmuiden, door de aanleg van het park ontstaat onvoldoende ruimte om de ankercapaciteit voor de scheepvaart naar Amsterdamse Noordzeekanaalgebied te vergroten en de veiligheidsmarges ten opzichte van de verkeersstromen wijken in negatieve zin met een factor 8 af van hetgeen in de internationale zeescheepvaart gehanteerd wordt;
2. de Zeehaven IJmuiden NV: staat positief tegenover de realisatie van windturbineparken op de Noordzee;
3. het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond: het is ongewenst dat recreatievaartuigen zich mengen tussen de grote en snelle scheepvaart, anders dan om die routes over te steken. Tussen windturbineparken en verkeersroutes zijn daarom ruime, bevaarbare zones nodig die ook uitwijk- en manoeuvreerruimte bieden aan de grote scheepvaart;
4. de Nederlandse Vereniging van Toerzeilers: voor de veilige afhandeling van de kleine scheepvaart moet er voldoende ruimte zijn om met deze schepen direct langs het gesloten gebied van het windturbinepark te varen. Cumulatie van obstakels moet verder worden vermeden;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

5. de Nederlandsche Vereeniging van Kustzeilers: het is ongewenst dat recreatievaartuigen zich mengen tussen de grote en snelle scheepvaart, anders dan om die routes over te steken. Tussen windturbineparken en verkeersroutes zijn daarom ruime, bevaarbare zones nodig die ook uitwijk- en manoeuvreerruimte bieden aan de grote scheepvaart.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

3.2.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie is van oordeel dat de (cumulatieve) effecten op de scheepvaartveiligheid in het MER goed beschreven zijn. Zij adviseert dat het mogelijk is om met verschillende mitigerende maatregelen de mogelijke effecten positief te beïnvloeden. De Commissie adviseert verder aandacht te besteden aan de storing van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige apparatuur, met name de storing in de ontvangst van radio- en transpondersignalen. Daarnaast adviseert de Commissie het bevoegd gezag toe te zien op eenduidige calamiteitenplannen die zijn afgestemd met het Kustwachtcentrum.

3.2.4 Aanpassingen op het ontwerpbesluit

Aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen

- In de zienswijzen op meerdere ontwerpbesluiten voor windparken op zee die in juni en juli 2009 werden afgegeven worden vragen gesteld over de gekozen bronnen en uitgangspunten van het bevoegd gezag. Daarom zijn de volgende toevoegingen opgenomen:
 - o In paragraaf 3.2.1 is een nadere toelichting opgenomen op de gebruikte AIS gegevens over 2008;
 - o In paragraaf 3.2.5 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' is een nieuwe 3^e alinea toegevoegd, waarin wordt uitgelegd waarom het bevoegd gezag de vaarpraktijk heeft mee laten wegen in haar overwegingen en waarom wordt uitgegaan van 'worst case' benaderingen. In dezelfde paragraaf zijn diverse bronverwijzingen opgenomen en er wordt waar nodig uitgelegd waarom juist deze bronnen gebruikt zijn. Zie de toegevoegde voetnoten.
- Er wordt in het besluit uitgebreider dan in het eerdere ontwerpbesluit overwogen hoe het kruisend verkeer ten westen van het windpark zich zal afwikkelen. Dit was een afwijzingsgrond.
- Hetzelfde geldt voor de overwegingen omtrent mogelijke mitigerende maatregelen voor een veiliger verloop van het kruisende verkeer ten westen van Q10.

Op basis van deze aanpassingen wordt de eindconclusie getrokken dat het windpark op basis van scheepvaartveiligheid gedeeltelijk kan worden vergund.

3.2.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Waterstaatswerken zijn voor de vergunningprocedure te definiëren als (zee)water en (zee)bodem. Bij toetsing van de waterstaatkundige belangen moet o.a. gedacht worden aan veiligheid voor scheepvaart, risico's tengevolge van aanvaringen c.q. aandrijvingen van op drift geraakte schepen en doelmatig gebruik van de zeebodem. Om het doelmatig en veilig gebruik van de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Noordzee te bepalen heeft het bevoegd gezag de uit het MER, de inspraak en het advies van de Commissie m.e.r. overwogen en afgewogen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Het accent ligt in het MER op de theoretische onderbouwing met behulp van het SAMSON model. Zoals in paragraaf 2 onder scheepvaartveiligheid is opgemerkt, geeft dit model alleen een inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende ongevallen op zee. Om daarnaast een beeld te krijgen van alle effecten van een windturbinepark op scheepvaartveiligheid maakt het bevoegd gezag een nadere afweging op basis van de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk in het betreffende gebied, waarbij goed zeemanschap en de menselijke factor een belangrijke rol spelen. Het bevoegd gezag houdt daarbij rekening met alle direct en indirect van invloed zijnde nautische aspecten, zoals autonome ontwikkelingen in het scheepvaartverkeer, effecten op scheepvaartveiligheid, de bereikbaarheid van ankergebieden en havens en mogelijk mitigerende maatregelen.

De keuze voor het inbrengen van de vaarpraktijk in de overwegingen van het besluit is gemaakt nadat in 2007 vanuit de nautische sector (V&W DG Luchtvaart en Maritieme Zaken, Kustwacht, Havenmeesters, redersvereniging, loodsorganisaties etc.) grote zorg werd geuit over de ontwikkelingen rond de windparken op zee in relatie tot de scheepvaartveiligheid. De windparken betreffen een nieuwe ontwikkeling op zee. Effecten van windparken op het gedrag en de veiligheid van de scheepvaart zijn nog nauwelijks bekend. Onafhankelijke analyse van praktijkonderzoek naar de effecten bestaat nog nauwelijks. Daarnaast geldt dat het beleid van de Nederlandse overheid ten aanzien van de Noordzee is gericht op het handhaven en waar mogelijk verbeteren van de scheepvaartveiligheid (zie 'Toetsingskader'). Om deze 2 redenen wordt in deze paragraaf de vaarpraktijk ingebracht en past het bevoegd gezag 'worst case' benaderingen toe.

Daarnaast brengt het bevoegd gezag de vaarpraktijk in relatie met de meest recente verkeersstromen en -intensiteiten, de beschikbare ruimte (breedte van de vaarroute) en de grootte van de schepen in de vaarroute. De aspecten zijn in de overwegingen hieronder weergegeven:

- de verkeersstromen rondom het windturbinepark;
 - het kruisend verkeer ter hoogte van het windturbinepark;
 - risico's van het park voor niet routegebonden (kleinere) scheepvaart;
 - het inzetten van een begeleidingsschip of zeesleepboot;
 - de cumulatieve effecten van meerdere windturbineparken.
- Deze overwegingen zijn naar inzicht van het bevoegd gezag doorslaggevend voor de besluitvorming omtrent scheepvaartveiligheid en kunnen afwijken van de eerdergenoemde adviezen.

Nadere overwegingen omtrent de verkeersstromen rondom het windturbinepark

Om een oordeel te kunnen geven over de veiligheid in de verkeersstromen rondom het windturbinepark wordt als eerste beredeneerd wat de benodigde breedte van een scheepvaartroute is. Voor het bepalen van benodigde vaarwegbreedtes op open zee in relatie tot windparken bestaan geen algemeen geaccepteerde modellen of methodes, omdat de noodzaak hiertoe tot voor kort niet bestond. Op dit moment zijn dus geen standaarden beschikbaar waarmee kan

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

worden gerekend. Het bevoegd gezag benadert de benodigde breedte op basis van de beschikbare gegevens als volgt:

- De te verwachten scheepvaartintensiteit in de scheepvaartroutes gedurende de komende 20 jaar² (=de levensduur van een windpark),
- de te verwachten scheepslengtes van schepen op de Noordzee gedurende de komende 20 jaar³,
- de eigen ruimte die een varend schip nodig heeft onder normale omstandigheden⁴,
- de draaicirkels van schepen⁵ ten behoeve van het maken van een crashmanoeuvre (een rondtorn van 360°),
- de toegepaste verkeersrichtingen op de scheepvaartroute (één- of tweerichtingsverkeer)⁶, en
- het vaargedrag van schepen in scheepvaartroutes⁷.

Bij de berekeningen is uitgegaan van 'worst case scenario's'.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Verkeersstroom 1 Maas Noord – Texel VSS

Het aantal schepen in deze verkeersstroom bedraagt 6834. Gemiddeld gaat het om 19 schepen per dag. Omdat de scheepvaartintensiteit in verband met bijvoorbeeld het tij en de beschikbaarheid van ligplaatsen in de havens varieert is de piekbelasting groter dan dit gemiddelde. Niet uitgesloten kan worden dat de kans dat schepen elkaar oplopen bij piekbelasting groter wordt. Daarom wordt uitgegaan van 3 schepen die elkaar veilig moeten kunnen oplopen in de verkeersstroom. De benodigde ruimte voor 3 schepen naast elkaar, uitgaande van schepen van 400 meter lengte (= grootste formaat schepen) bedraagt 2,6 NM (zie ook figuur 3).

² Zie paragraaf 3.2.1 van dit besluit en 'Intensiteit scheepvaart nabij voorgenomen windparken' (Marin) 20 mei 2009. Uit het rapport 'Identification of suitable sea areas for windfarms with respect to shipping and safety' (DNV, Marin, Dirkzwager, STC BV & ECN voor IDON) december 2008, blijkt vervolgens dat de scheepvaartintensiteit op de Noordzee de komende 20 jaar niet noemenswaardig zal toenemen;

³ Het uitgangspunt voor alle scheepvaartroutes is een 'maatgevend schip' voor de Noordzee met een lengte van 400 meter. Dit is gebaseerd op een verwachting over de autonome ontwikkeling van de scheepvaart op de Noordzee voor de komende 20 jaar. Ref. 'Shipping Innovation' 2009 (Niko Wijmolst en Tor Wergeland) en 'Ship dimensions 2030' (Lloyd's Register Fairplay) september 2009;

⁴ Zie de factoren en marges in hoofdstuk 5 van 'Approach Channels, A Guide for Design', Final Report of the joint PIANC-IAPH Working Group II-30 in cooperation with IMPA and IALA;

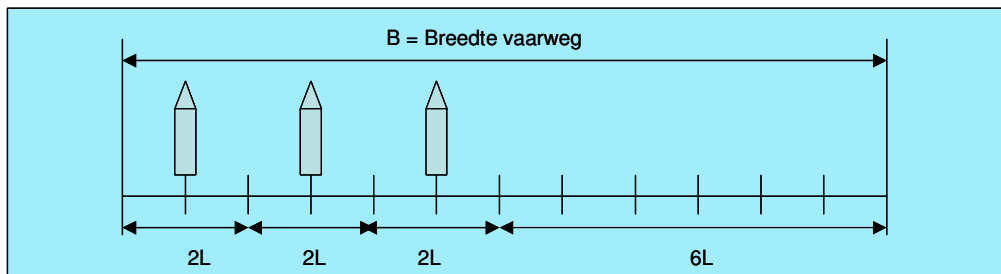
⁵ De tactische diameter van de rondtorn (draaicirkel) van een schip bedraagt 5x de scheepslengte volgens de ontwerpcriteria; deze diameter geldt bij standaard testcondities (IMO Res.137(76) en MSC/Circ. 1053). Omdat de standaard testcondities waarschijnlijk niet aanwezig zullen zijn op moment van een rondtorn (crashmanoeuvre) op open zee wordt in dit besluit een veiliger draaicirkel van 6x de scheepslengte gehanteerd;

⁶ Zie paragraaf 3.2.1 en 'Intensiteit scheepvaart nabij voorgenomen windparken' (Marin) 20 mei 2009;

⁷ Bepalend hierbij zijn de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee (1972);

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Figuur 3: De minimale breedte van een vaarweg waarin 3 schepen van 400 m lengte elkaar kunnen oplopen bedraagt $3 \times (2^8 \times 400 \text{ m}) = 2400 \text{ m} = 1,3 \text{ NM}$ om elkaar op voldoende afstand te passeren plus $6 \times 400 \text{ m} = 2400 \text{ m} (= 1,3 \text{ NM})$ voor de rondtorn (uitwijk(crash)manoeuvre) van 1 schip dus in totaal 2,6 NM.

Aan de westzijde van verkeersstroom 1 bevinden zich geen obstakels. De benodigde 2,6 NM vaarwegbreedte is dus aanwezig. Mogelijk zal de verkeersstroom 1-2 NM naar het oosten verschuiven om afstand tot het windpark te houden.

Verkeersstroom 2 oostkust Engeland – IJmuiden v.v.

Het aantal schepen in deze verkeersstromen bedraagt 583 en 646. De veiligheidszone rond het windturbinepark grenst direct aan de zuidzijde van deze verkeersstroom. Het verkeer heeft echter aan de noordzijde geen obstakels te verwachten zodat in zoverre voldoende ruimte aanwezig is om het park veilig te kunnen passeren. De scheepvaart kan 1-2 NM afstand van het windpark aanhouden indien dat gewenst is om redenen van veiligheid.

Verkeersstromen 3 en 4 Maas Noord – IJmuiden v.v.

Het aantal schepen in de verkeersstromen 3 en 4 is laag; het bedraagt respectievelijk 674 en 489. Verkeersstroom 4 ligt het dichtst tegen het windturbinepark aan. Het verkeer in deze stroom passeert de veiligheidszone van het park op een minimale afstand van 0,6 NM. Het verkeer heeft aan bakboord geen obstakels te verwachten. Er is dus voldoende ruimte aanwezig voor een veilige passage van het windturbinepark.

Conclusie met betrekking tot verkeersstromen

Het bevoegd gezag komt op basis van het bovenstaande tot de conclusie dat de verkeersstromen rondom het windpark in principe geen hinder zullen ondervinden van het park omdat er voldoende ruimte rondom het park aanwezig is voor de aantallen passerende schepen. Nadere overwegingen omtrent kruisend verkeer nabij het park en de cumulatieve effecten zijn echter nodig om een algehele conclusie te kunnen trekken over de risico's voor de verkeersstromen.

Overwegingen omtrent kruisend verkeer

Ten noorden/noordwesten van het windturbinepark kruisen de verkeersstromen 1 (6834 schepen per jaar) en 2 (646 schepen per jaar) elkaar. Het verkeer in

⁸ Zie de factoren en marges in hoofdstuk 5 van 'Approach Channels, A Guide for Design', Final Report of the joint PIANC-IAPH Working Group II-30 in cooperation with IMPA and IALA;

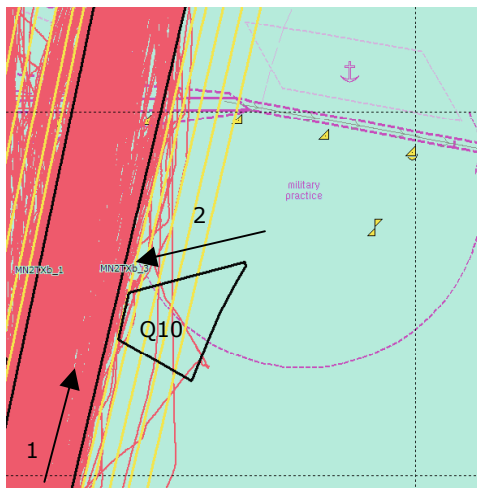

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

verkeersstroom 1 is divers en heeft verschillende snelheden. De veiligheidszone rond het windturbinepark grenst aan de westzijde direct aan verkeersstroom 1.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Figuur 4: Ligging verkeersstroom 1 (rode lijnen) ten opzichte van windpark Q10 (zwarte contour) volgens AIS gegevens van 1 juli t/m 31 december 2008. Tussen de gele lijnen zit een afstand van 0,5 NM (Gedrag van scheepvaart in links, Marin, oktober 2009.)

Volgens de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee (1972) (BvA) voorschrijf 15 moeten schepen in verkeersstroom 1 naar stuurboord (westwaarts) uitwijken voor het van stuurboord komend verkeer in verkeersstroom 2. Volgens voorschrijf 16 van het BvA dient elk vaartuig dat verplicht is uit te wijken voor een ander vaartuig bijtijds ruim voldoende maatregelen te nemen om goed vrij te blijven.

Bij het uitwijken wordt verkeersstroom 1 gehinderd door het park. Ten eerste omdat schepen in deze verkeersstroom hun stuurboordhoek niet 'vrij' hebben voor een uitwijkmanoeuvre door de aanwezigheid van het park.

Ten tweede omdat het zicht (radar en visueel) van schepen in de verkeersstromen op elkaar wordt gehinderd door het windpark zodat het bijtijds nemen van ruim voldoende maatregelen wordt belemmerd.

Bij een ruim voldoende en bijtijds ingezette uitwijkmanoeuvre voor een koerskruiser zal een schip in een schuine hoek van zijn koerslijn verwijderd raken en zodra het het andere schip gepasseerd is weer in een schuine hoek naar de oorspronkelijke koerslijn terugsturen. Hierbij kan een schip 1-2 NM verwijderd raken van zijn oorspronkelijke koerslijn. Deze ruimte is door de ligging van het windpark niet aanwezig.

Een andere kruisingssituatie doet zich voor bij het kruisen van verkeersstroom 2 (oost gaand) met verkeersstroom 1. In deze situatie moeten schepen in verkeersstroom 2 naar stuurboord uitwijken voor schepen in verkeersstroom 1. Het windpark bevindt zich gezien vanuit verkeersstroom 2 (oost gaand) direct na de kruising met verkeersstroom 1. Het windpark levert in dit geval dus geen zichtbelemmering op. Omdat de schepen in de verkeersstromen tijdig zicht op elkaar hebben kan de uitwijkmanoeuvre van een schip in verkeersstroom 2 op tijd worden ingezet, zodat er geen hinder van het windpark wordt ondervonden bij het terugsturen naar de oorspronkelijke koerslijn.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Conclusie met betrekking tot kruisend verkeer

Verkeersstroom 1 wordt bij het kruisen van verkeersstroom 2 (west gaand) door het windturbinepark gehinderd bij het maken van de verplichte uitwijkmanoeuvres voor de koerskruisers. Het zicht van de verkeersstromen op elkaar wordt gehinderd door het windpark en er is geen ruimte voor het maken van de uitwijkmanoeuvre.

Een ruim voldoende en bijtijds ingezette uitwijkmanoeuvre brengt een schip in een schuine lijn 1-2 NM van zijn koerslijn af. Ten behoeve van de scheepvaartveiligheid is het daarom noodzakelijk om de afstand tussen het windpark en tenminste een van de twee verkeersstromen te vergroten. Zie verder onder 'overwegingen omtrent mogelijke mitigerende maatregelen'.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Overwegingen omtrent visuele navigatie

Het windpark ligt op 12,5 NM uit de kust waar veel verlichting aanwezig is en in een gebied waar veel scheepvaart is. De grote hoeveelheid verlichting in de omgeving geeft een verminderd overzicht op het verkeersbeeld waardoor desoriëntatie kan ontstaan.

Hoewel niet doorslaggevend voor de besluitvorming acht het bevoegd gezag deze hinder een extra complicerende factor.

Overwegingen omtrent niet routegebonden (kleinere) scheepvaart

Kleinere niet-routegebonden schepen (visserij, recreatievaart) zullen zich niet altijd bewegen conform de eerder in dit besluit geschetste verkeersstromen. Het vaarpatroon van deze schepen is grilliger en minder voorspelbaar. Deze schepen kunnen gemakkelijker en sneller manoeuvreren dan de (grotere) routegebonden schepen en hebben daarbij dan ook minder ruimte nodig. Visserij schepen worden tussen 2012 en 2014 stapsgewijs verplicht een Automatic Identification System (AIS) aan boord te hebben, en ook de recreatievaart maakt in toenemende mate vrijwillig gebruik van dit systeem, waardoor kleinere niet-routegebonden schepen beter waarneembaar worden. Het bevoegd gezag acht de afname van de verkeersveiligheid door de aanleg van het windturbinepark voor deze schepen daarom beperkt.

Overwegingen omtrent een begeleidingsschip ('Guard ship') of zeesleepboot

Het bevoegd gezag heeft overwogen of een begeleidingsschip of een sleepboot noodzakelijk is ter vergroting van de verkeersveiligheid rondom het windturbinepark.

Een begeleidingsschip dient om toezicht houden op de verkeerssituatie en om schepen welke ongewenste manoeuvres maken te attenderen op hun gedrag. Het bevoegd gezag is van mening dat deze functie middels radartoezicht vanaf de wal ook gerealiseerd kan worden en acht een begeleidingsschip in de operationele periode dan ook niet noodzakelijk. Tijdens de bouwfase, waarin werkschepen af en aan varen, is de aanwezigheid van een begeleidingsschip ter plaatse wel noodzakelijk.

Een zeesleepboot met voldoende trekkracht kan een op drift geraakt schip dat het windturbinepark in dreigt te drijven van het park wegslepen en heeft daarmee een toegevoegde waarde voor de scheepvaartveiligheid. De zeesleper zal daartoe wel binnen redelijke afstand van het park aanwezig moeten zijn op het moment van op drift raken van het betreffende schip. In praktijk zou dat betekenen dat er permanent een zeesleper bij het park aanwezig zou moeten zijn. De in het MER berekende risico's van schepen die op drift raken en in het windturbinepark

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

verdagen zijn naar inzicht van het bevoegd gezag te klein om zo'n permanente zeesleepboot bij het windturbinepark te rechtvaardigen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Overwegingen omtrent cumulatieve effecten

Ten noorden van het windturbinepark Q10 (noordelijk van de IJ-geul) liggen de windturbineparken Offshore Windpark Egmond aan Zee en Prinses Amalia Windpark. Deze veroorzaken samen met Q10 geen cumulatieve effecten voor de scheepvaart.

Ten tijde van het opstellen van dit besluit is ten westen van Q10 aan de overzijde van verkeersstroom 1 het windturbinepark Beaufort (voorheen: Katwijk) vergund. Zie figuur 2, park 4a en 4b. De combinatie van de parken Q10 en Beaufort die verschervend ten opzichte van elkaar liggen beperkt de effectieve vaarwegbreedte voor verkeersstroom 1 tot 2,6 NM. Zoals onder de overwegingen omtrent de verkeersstromen reeds is aangegeven heeft verkeersstroom 1 een vaarwegbreedte nodig van 2,6 NM. Temeer omdat de parken niet recht tegenover elkaar maar verschervend liggen is er voldoende ruimte voor de verkeersstroom.

Overwegingen omtrent mogelijke mitigerende maatregelen

Zoals is geconstateerd in de overwegingen omtrent kruisend verkeer zal de ruimte tussen de verkeersstroom 1 en het windpark moeten worden vergroot. Er zijn hiertoe twee maatregelen mogelijk, nl.:

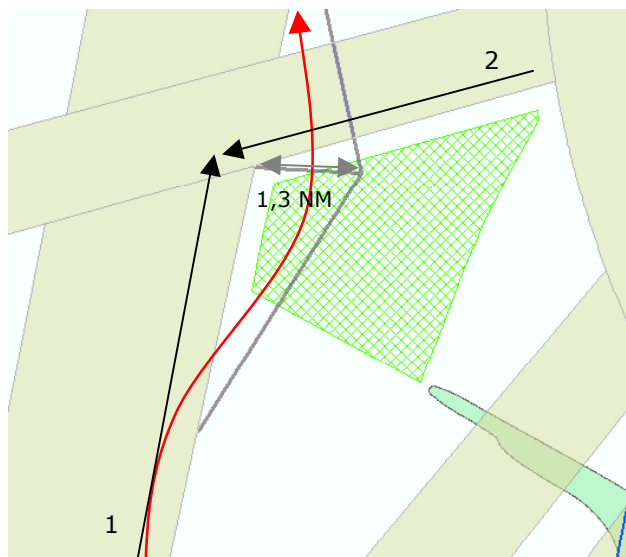
1. het verleggen van een van de twee verkeersstromen door middel van het instellen van een verkeersscheidingsstelsel, of
2. het verkleinen van het windpark.

Ad 1: Met het instellen van een verkeersscheidingsstelsel (VSS) worden schepen verplicht om de banen van het VSS te volgen (zie BvA voorschrift 10), terwijl buiten verkeersscheidingsstelsels geen verplichte routes bestaan. Een VSS wordt binnen de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) goedgekeurd en vastgesteld. Indien voor deze maatregel zou worden gekozen zal dat dus eerst binnen de IMO moeten worden afgestemd voordat een vergunning voor Q10 kan worden verstrekt. Hiermee zou 1-2 jaar gemoeid zijn.

Ad 2: De verkleining van het windpark zal voldoende ruimte moeten opleveren voor schepen in de verkeersstroom 1 om een uitwijkmanoeuvre voor een schip in verkeersstroom 2 te maken. In onderstaand figuur is weergegeven welke ruimte nodig is. Met deze maatregel komen 16 turbines van het windpark te vervallen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Figuur 5: Benodigde ruimte voor uitwijkmanoeuvre van verkeersstroom 1 voor verkeersstroom 2. De uitwijkmanoeuvre is weergegeven met de rode pijl. Vanaf het kruispunt van de verkeersstromen gerekend is tenminste 1 NM nodig voor de uitwijkmanoeuvre; omdat niet in de veiligheidszone mag worden gevaren dient daar nog eens 0,3 NM (500 meter) bij opgeteld te worden om tot de nieuwe contour van het windpark te komen. De grijze lijn geeft die contour aan.

Conclusie van het bevoegd gezag omtrent scheepvaartveiligheid

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Het bevoegd gezag heeft het MER, andere adviezen en de ontvangen inspraak overwogen en is, rekening houdend met het voorzorgsbeginsel, tot de volgende conclusie gekomen.

Aan de westzijde van het windpark kan een schuine strook van 16 turbines niet vergund worden omdat deze ruimte nodig is voor de verplichte uitwijkmanoeuvre van schepen in verkeersstroom 1 voor verkeersstroom 2. Voor het overige is het windpark op basis van scheepvaartveiligheid vergunbaar. Er kan een vergunning onder voorwaarden worden verstrekt. De bedoelde voorwaarden worden in paragraaf 3.2.5 'Maatregelen en voorschriften' nader toegelicht.

3.2.5 Maatregelen en voorschriften

Veiligheidszone

Rondom Q10 dient op grond van artikel 6 Wbr een veiligheidszone van 500 meter te worden ingesteld, zie voorschrift 3. Instelling gebeurt via een publicatie door de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat in de Staatscourant. Daarbij zal het windturbinepark, inclusief de veiligheidszone ook op zeekaarten aangegeven worden.

Instelling van een veiligheidszone betekent dat het windturbinepark, met inbegrip van deze zone zelf, gesloten is voor alle scheepvaart, met uitzondering van onderhouds- en onderzoeksschepen ter uitvoering van de verplichtingen bij of krachtens deze vergunning, of het beheer van kabels of leidingen in deze zone, en schepen van de overheid die vanwege (wettelijke) taakuitoefening in de veiligheidszone moeten zijn.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Maatregelen ter vergroting van de zichtbaarheid van het park

a. Markering van de windturbines

De International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities (IALA) heeft in juli 2000 (revisie in 2004) richtlijnen voor de markering en verlichting van windturbineparken vastgesteld. De richtlijnen zijn bedoeld ter vergroting van de zichtbaarheid van windturbines voor de scheepvaart. In de richtlijnen worden verder radarondersteunende maatregelen en het gebruik van AIS⁹ als navigatiehulp onder de aandacht gebracht. Het bevoegd gezag schrijft dan ook een radarreflector op het werkbordes en plaatsing van AIS-markeringen voor.

In voorschrift 13 bij dit besluit is opgenomen dat de aanvrager ten minste 1 maand voor aanvang van de bouw van het park het in detail uitgewerkt verlichtingsplan ter goedkeuring voorlegt aan het bevoegd gezag die dit toetst.

b. Effecten op scheepsradarinstallaties

De effecten van het windturbinepark op de radarinstallaties op schepen zijn volgens het MER minimaal, echter dit dient wel in praktijk bevestigd te worden. In het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma zullen daarom de effecten op scheepsradars onderzocht moeten worden, zie bijlage 1 bij de voorschriften. Indien zich significante effecten op de scheepvaartveiligheid voordoen en deze door maatregelen in of rondom het windturbinepark te verhelpen zijn, dient de aanvrager deze maatregelen op last van het bevoegd gezag te nemen.

Maatregelen ten behoeve van het kruisend verkeer; verkleining van het windpark

Aan de westzijde van het windpark kan een schuine strook van 16 turbines niet vergund worden. In voorschrift 3 bij dit besluit is een weergave van het resterende windpark gegeven met de bijbehorende coördinaten.

Maatregelen ter voorkomen en verhelpen van noodsituaties

Indien zich noodsituaties voordoen of zich dreigen voor te doen in of nabij het windturbinepark kan het nodig zijn om enkele of meerdere windturbines tijdelijk stil te zetten ten behoeve van 'search and rescue' (SAR) operaties met behulp van schepen en helikopters, dan wel ter vermindering van de effecten van een (dreigende) noodsituatie. Daarnaast dient de aanvrager in het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma een boekhouding bij te houden van alle incidenten en bijna-incidenten in het windturbinepark en bijbehorende veiligheidszone (zie bijlage 1 bij de voorschriften).

3.3 Effecten op luchtvaartveiligheid

3.3.1 Ligging Q10

Op de Noordzee staan meer dan 105 vaste mijnbouwinstallaties en circa 10 verplaatsbare installaties. Het aan- en afvoeren van bemanning en materieel op de installaties vindt bijna altijd plaats per helikopter en onder bijna alle weersomstandigheden vanaf Den Helder. Het aantal passagiers in 2008 op Den Helder Airport was 132.445 in- en uitgaand.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

⁹ IALA recommendation A-126.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Om de veiligheid te borgen van helikopteroperaties zijn onder andere Helikopter Traffic Zones (HTZ), Helicopter Protected Zones (HPZ), en Helikopter Main Routes (HMR) aangewezen¹⁰. Doel van dergelijke aanwijzingen is om het mogelijk te maken helikopteroperaties veilig uit te kunnen voeren.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

In de directe omgeving van het windturbinepark Q10 zijn geen HMR's, HTZ's en HPZ's aanwezig.

3.3.2 Het MER

Helikopteroperaties van en naar mijnbouwplatforms

Het windturbinepark ligt niet in HMR's, HTZ's en HPZ's rond offshore platforms. Dit betekent dat helikopters die van en naar de platforms vliegen geen gevolgen ondervinden van de windturbines en daarop hun vliegroute of -hoogte niet hoeven aan te passen.

Search And Rescue (SAR) operaties

Bij Search and Rescue (SAR) acties bij platforms kan het windturbinepark een beperkte belemmering vormen voor helikopterverkeer. In dat geval kunnen windturbineparken een negatieve invloed hebben op het veilig uitvoeren van dergelijke procedures en acties. Een mitigerende maatregel voor het effect van het windpark op SAR-operaties is het stilzetten van turbines, waardoor het veiliger is voor helikopteroperaties op lage hoogten binnen het park.

Inspraak op het MER

Er is geen inspraak op het MER met betrekking tot luchtvaartveiligheid ontvangen.

3.3.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie geeft in haar toetsingsadvies aan dat de aanwezigheid van offshore windturbineparken geen storende invloed mag hebben op de werking van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige elektronische apparatuur. Ook is het mogelijk dat de ontvangst van radio- en transpondersignalen verstoord wordt. De Commissie acht het vrijwel onmogelijk vooraf aan te geven of de bouw van een windturbinepark zal leiden tot dergelijke verstoring, en zo ja in welke mate. Eventuele verstoringen zullen tijdens en/of na realisatie van het windturbinepark verholpen dienen te worden. De Commissie heeft geadviseerd hier bij de verdere vergunningverlening aandacht aan te besteden.

Advies Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW)

De volgende normering en richtlijnen zijn van toepassing op helikopteroperaties op de Noordzee in relatie tot windturbineparken:

¹⁰ HTZ: 5 NM zone rondom een (enkel) platform. HPZ: omhullende van HTZ's voor het veilig uitvoeren van vluchten tussen helidekken op lage hoogte. HMR: route op 1500 voet (ft) hoogte (ondergrens) met minimale verticale obstakelklaring van 1000 ft en een 'breedte' van 4 NM. HPZ's, HTZ's en HMR's zijn vastgelegd op de kaart 'North Sea operations' (ENR 6-3.3) op www.ais-netherlands.nl

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

- JAR OPS 3 Subpart E¹¹
- ICAO Annex 14 part II heliports¹²
- Mijnbouwbesluit en Mijnbouwregeling
- CAP 764 en AIP Netherlands¹³

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Door in tegenstelling tot de inhoud van dergelijke documenten windturbineparken te realiseren wordt bewust een vermindering van het veiligheidsniveau geaccepteerd. Uit de betreffende regelgeving kan worden afgeleid dat er voldoende separatie (5 NM) tussen een helikopterdek en windturbines moet zijn om onder alle omstandigheden een veilige vluchtuitvoering te garanderen.

Op basis van de huidige aanvraag komt de Inspectie tot de conclusie dat voor het windturbinepark Q10 geen mijnbouwinstallaties binnen een afstand van 5 NM van het windturbinepark zijn geplaatst. Daarnaast bevindt er zich geen HMR in de nabijheid van het windturbinepark. De Inspectie heeft geen bezwaar tegen de realisatie van het windturbinepark Q10.

In het advies IVW is ook het standpunt van Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) met betrekking tot windturbineparken op de Noordzee opgenomen. LVNL geeft aan dat de geplande windturbines op de Noordzee met een hoogte van 90 tot 150 m serieuze obstakels voor de signaalverbindingen tussen platforms en helikopters kunnen vormen. Er is een reële kans dat dit ten koste gaat van de radio-communicatie- en surveillance dekking. Door verstoringen van radio- en transpondersignalen kan een situatie ontstaan die minder veilig is dan de huidige situatie. LVNL zal de gevolgen van de geplande windturbineparken op het radiocommunicatie- en radarsignaal moeten beoordelen.

3.3.4 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

Als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms geldt dat deze niet mag worden aangetast, in aansluiting op het voorzorgsprincipe uit het IBN. Aangezien de vliegveiligheid in alle gevallen gewaarborgd dient te zijn, kunnen obstakels in de nabijheid van een platform met helikopterdek ertoe leiden dat dit platform onder bepaalde omstandigheden niet aan en/of af te vliegen is. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk onder voorwaarde dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt.

Overwegingen omtrent helikopteroperaties op mijnbouwplatforms

Vanaf 07:00¹⁴ vinden uitgaande vluchten van Den Helder naar de mijnbouwinstallaties plaats en vervolgens worden tussen de diverse platforms overdag shuttlevluchten uitgevoerd. Deze shuttlevluchten maken een substantieel deel uit van het passagiersvervoer op de Noordzee. Returnvluchten worden voor een belangrijk deel tot laat in de avond buiten de uniforme daglichtperiode (UDP) uitgevoerd waarbij de laatste landing uiterlijk 22:00 op Den Helder is (weekend

¹¹ Europese regelgeving en van kracht op vluchtuitvoering door in Nederland gevestigde organisaties

¹² Bijlage bij het verdrag van Chicago van 1944 waarbij Nederland verdragspartij is. Deze regelgeving richt zich onder andere op het inrichten van helikopterlandingsplaatsen.

¹³ CAP 764 en AIP Netherlands zijn richtlijnen waarin veiligheidscriteria worden beschreven.

¹⁴ Alle tijden zijn Lokale Tijden

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

20:00). Gemiddeld over de week worden dat de platforms tussen 7:30 en 20:30 bezocht.

Voor de helikopterdekken van de platforms zijn aan- en afvliegprocedures in gebruik. Deze procedures kunnen plaatsvinden bij goed zicht condities onder Visual Flight Rules (VFR) waarbij visueel wordt genavigeerd en bij slecht zicht condities¹⁵ onder Instrument Flight Rules (IFR) waarbij op instrumenten wordt genavigeerd.

Bij goed zicht binnen UDP (daglicht) wordt onder VFR gevlogen en worden helikopteroperaties van en naar de platforms niet belemmerd omdat visueel gesepareerd kan worden van obstakels zoals windturbineparken.

Buiten UDP (duister) en bij slecht zicht binnen UDP wordt onder IFR gevlogen en kan een windturbinepark afhankelijk van de windrichting en onderlinge afstand en oriëntatie een belemmering vormen voor helikopteroperaties.

De 5 NM obstakelvrije zone die vanuit IVW wordt geadviseerd om onder alle omstandigheden veilige helikopteroperaties te kunnen garanderen wordt voor alle platforms in de omgeving van het windturbinepark Q10 gehandhaafd. Ook ligt het windturbinepark niet onder een HMR of in de directe nabijheid daarvan. De helikopteroperaties op de platforms zullen dan ook niet worden beïnvloed bij de realisatie van het windturbinepark.

Overwegingen omtrent SAR operaties

Het bevoegd gezag acht de effecten van het windturbinepark op SAR operaties per helikopter minimaal. Voor SAR-vluchten gelden andere limieten, waardoor deze kunnen plaatsvinden onder omstandigheden waaronder reguliere vluchten niet meer zijn toegestaan. Dit is een wezenlijk andere vliegpraktijk dan het – visueel of op instrumenten – regulier aan- en afvliegen van heliplatforms op zee. Ook de redding van drenkelingen met een SAR-helikopter in het windturbinepark is daarbij mogelijk.

Conclusie van bevoegd gezag omtrent luchtvaartveiligheid

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken.

Op grond van het MER en de inspraak daarop, het advies van de IVW en de bovenstaande overwegingen van het bevoegd gezag komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het windturbinepark Q10 op grond van luchtvaartveiligheid vergund kan worden.

3.3.5 Maatregelen en voorschriften

Markering en bekendmaking van het windturbinepark

Op grond van onder meer ICAO regelgeving en CAP 764 dienen windturbineparken op de Noordzee van hindernisverlichting te worden voorzien ten behoeve van de luchtvaartveiligheid. Afhankelijk van de locatie en de hoogte van het windturbinepark kunnen door IVW aanvullende eisen worden gesteld. Uitval van de stroomvoorziening dient ondervangen te worden. Daarnaast dienen de windturbines in een witte kleur uitgevoerd te worden ten behoeve van de luchtvaartveiligheid. Momenteel werkt IVW de eisen ten aanzien van markering en verlichting van offshore windturbineparken uit in beleid, waaraan de vergunninghouder zal moeten voldoen, zie voorschrift 13.

¹⁵ Zicht minder dan 4000 meter en/of wolkenbasis beneden 600 ft.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Op grond van ICAO regelgeving dienen alle objecten met een hoogte van 100 meter of meer aan de luchtvaart te worden bekend gesteld. Derhalve worden alle objecten welke 100 meter of hoger zijn in luchtvaartpublicaties en op luchtvaartkaarten gepubliceerd. Rijkswaterstaat dient daartoe de benodigde gegevens in bij Inspectie Verkeer en Waterstaat.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Radio- en radardekking

In aansluiting op het advies van de Commissie MER en het advies en de inspraak van het LVNL zullen in het kader van het monitoring- en evaluatieprogramma de effecten op de radio- en radardekking onderzocht worden, zie bijlage 1 bij de voorschriften, punt 10.

Indien zich significante effecten op de luchtvaartveiligheid voordoen en deze door maatregelen in of rondom het windturbinepark te verhelpen zijn, dient de aanvrager deze maatregelen op last van het bevoegd gezag te nemen.

Maatregelen ter voorkomen en verhelpen van noodsituaties

Indien zich noodsituaties voordoen of zich dreigen voor te doen in of nabij het windturbinepark kan het nodig zijn om enkele of meerdere windturbines tijdelijk stil te zetten ten behoeve van SAR operaties met behulp van schepen en helikopters, dan wel ter vermindering van de effecten van een (dreigende) noodsituatie. In voorschrift 14 is opgenomen dat de aanvrager op last van de directeur van de Kustwacht de turbines direct stil zal zetten.

Daarnaast dient de aanvrager in het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma een boekhouding bij te houden van alle incidenten en bijna-incidenten in het windturbinepark en bijbehorende veiligheidszone (zie bijlage 1 bij de voorschriften, punt 10).

3.4 Effecten op mijnbouw

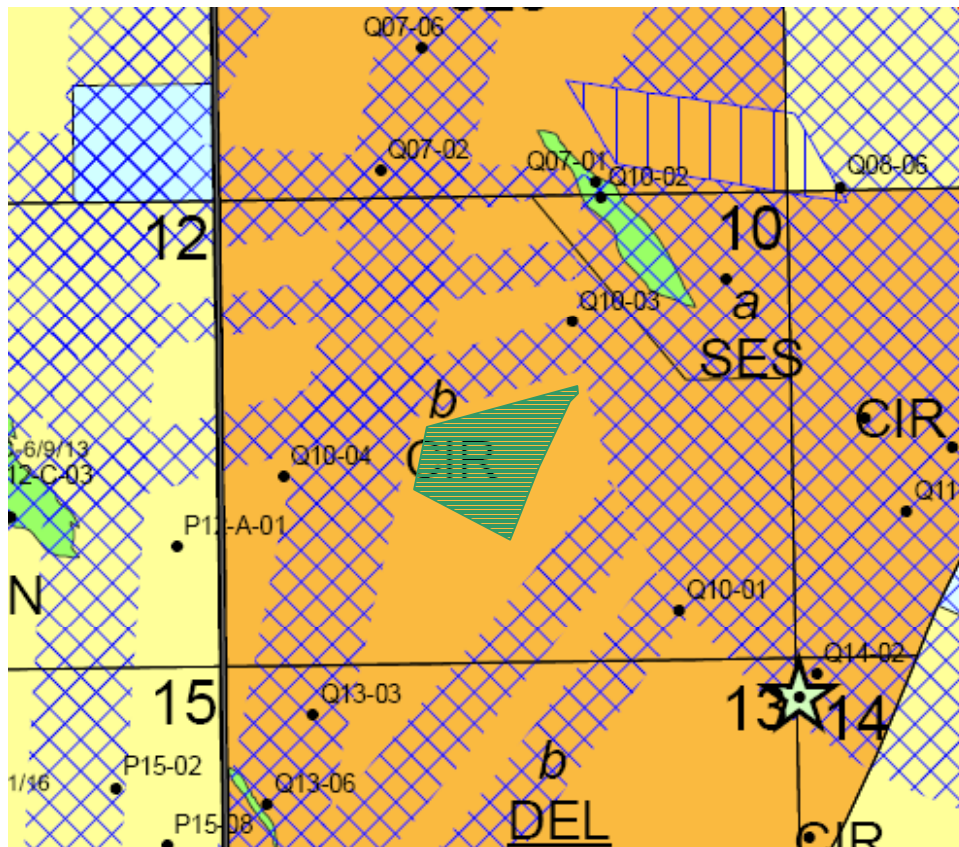
3.4.1 Ligging Q10

Het windturbinepark is gesitueerd in blok Q10 (indeling volgens Mijnbouwwet). Vergunninghouders/uitvoerders in de nabijheid van het park zijn:

1. Cirrus Energy Nederland B.V.: opsporingsvergunning Q10b (tot 2011)
2. Smart Energy Solutions B.V.: opsporingsvergunning Q10a (tot 2011).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Figuur 6 Situering van windturbinepark Q10 t.o.v. platforms en boorgaten, prospects (groen: gas) en mijnbouwvergunningen (geel: winningsvergunning, oranje: opsporingsvergunning)
[Bron: GIS bestanden RWS en kaart 'Oil and gas in the Netherlands' oktober 2009, TNO, www.nlog.nl]

3.4.2 Het MER

In het MER wordt aangegeven dat de gasproductie van 2005 ten opzichte van 2004 met 16% is afgenomen; de aardoliewinning op het Continentaal plat nam met 40% af. Gezien het voorgaande wordt in de toekomst geen uitbreiding van offshore olie- en gaswinning verwacht. Wel zullen naar verwachting meer kleine velden ontwikkeld worden en zal de exploitatie van grote velden afnemen.

Inspraak op het MER

Er is geen inspraak op het MER met betrekking tot mijnbouw ontvangen.

3.4.3 Overwegingen en conclusie van het bevoegd gezag

In het gebied Q10 zijn momenteel activiteiten van de olie- en gasindustrie gaande welke de komende jaren nog zullen voortduren. Het bevoegd gezag heeft onderzocht of mogelijke toekomstige opsporings- en winningsactiviteiten belemmeringen ondervinden vanwege het windturbinepark. Bij de belangenafweging op dit punt hanteert het bevoegd gezag de uitgangspunten van 'voorzorg' en 'meervoudig ruimtegebruik' (IBN 2015).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Het toetsingskader voor de vergunningverlening is opgenomen in artikel 3, lid 1, van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en is nader uitgewerkt in de Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone (Beleidsregels). Ingevolge artikel 5, aanhef en onder a, van de Beleidsregels wordt bij de voorbereiding en de vaststelling van een beschikking inzake het verlenen, weigeren, wijzigen of intrekken van een vergunning rekening gehouden met het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder. Om bij de besluitvorming rekening te kunnen houden met het bestaande rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, dienen ingevolge de Beleidsregels bij de vergunningaanvraag gegevens te worden overgelegd over de gevolgen van de oprichting en instandhouding van de installatie op de beoogde plaats voor rechtmatig gebruik van de zee door derden. In onderhavige aanvraag zijn gegevens onderzocht in het MER. Van deze gegevens is het bevoegd gezag uitgegaan. Het bevoegd gezag heeft geen reacties op het MER ontvangen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat in blok Q10 twee opsporingsvergunningen zijn verstrekt aan Cirrus Energy Nederland B.V. en Smart Energy Solutions B.V.. Op moment van schrijven van dit besluit kunnen de genoemde vergunninghouders onvoldoende concreet (tijd, plaats, omvang) aangeven wat de activiteiten zijn die zij mogelijk willen uitvoeren in het gebied en wanneer aangezien dit sterk afhankelijk is van de prijsontwikkeling. Daarnaast kan de aanvrager op dit moment nog niet met zekerheid aangeven wanneer de bouw van het park zal starten.

Het bevoegd gezag ziet, gelet op deze onzekerheden, in de verleende opsporingsvergunningen en huidige onderzoeksactiviteiten onvoldoende aanleiding om de vergunning voor de bouw van het onderhavige windturbinepark te weigeren. Bij de belangenafweging op dit punt hanteert het bevoegd gezag de uitgangspunten van voorzorg en 'meervoudig ruimtegebruik' (IBN 2015). Voor zover bij de inrichting van het windturbinepark meer concrete gegevens bekend zijn of en over de wijze waarop gewonnen zal worden, zal de Wbr-vergunninghouder met deze bestaande rechten van de mijnbouw rekening dienen te houden. Concretere gegevens kunnen blijken uit een mogelijk toekomstige winningsvergunning en in het bijzonder een goedgekeurd winningsplan. Ten einde recht te doen aan bestaande rechten van mijnbouwvergunninghouders wordt dan ook aan de Wbr-vergunning het voorschrift verbonden dat de vergunninghouder verplicht is al het mogelijke te doen om te voorkomen dat mijnbouwvergunninghouders ten gevolge van het gebruik van de vergunning schade lijden. De vergunninghouder dient hiertoe rekening te houden met verleende winningsvergunning(en), in het bijzonder met een goedgekeurd winningplan, in het inrichtingsplan van het windturbinepark.

Indien een voor de mijnbouw en windenergie acceptabele oplossing niet door concrete inrichtings- of uitvoeringsmaatregelen realiseerbaar blijkt en de bedrijven in de olie- en gasindustrie nadeel ondervinden van de Wbr-vergunning bestaat de mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen op grond van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 (RNC). Een verzoek om nadeelcompensatie wordt behandeld volgens de bepalingen van de RNC.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Alles in overweging nemende komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het belang van de mijnbouw zich voorshands niet verzet tegen de vergunningverlening ten behoeve van wind.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

3.4.4 Maatregelen en voorschriften

Op grond van bovenstaande overwegingen is in de voorschriften behorende bij vergunning onder voorschrift 9 opgenomen dat de vergunninghouder verplicht is al het mogelijke te doen om te voorkomen dat mijnbouwvergunninghouders ten gevolge van het gebruik van de vergunning schade lijden. De vergunninghouder dient hiertoe rekening te houden met verleende winningsvergunning(en), in het bijzonder met een goedgekeurd winningplan, bij het opstellen van het inrichtingsplan van het windturbinepark.

3.5 Effecten op ecologie

3.5.1 Ligging Q10

De locatie van het windturbinepark onderscheidt zich ecologisch gezien niet van de nabije mariene omgeving. De planlocatie wordt in de huidige situatie benut door tal van organismen die beïnvloed kunnen worden door aanleg, exploitatie en ontmanteling van het windturbinepark.

Er zijn geen Natura 2000 gebieden in de directe nabijheid van het windmolenpark. Echter ecologische relaties met Natura 2000 gebieden kunnen zich ook op zeer grote afstand manifesteren zodat bij de beoordeling van de effecten met deze relaties nadrukkelijk rekening gehouden moet worden.

3.5.2 Het MER

Uit het MER is het volgende af te leiden¹⁶:

Vogels

Van de broedvogels zullen alleen Kleine mantelmeeuwen de locatie van het geplande windmolenpark Q10 vanuit hun broedkolonies bereiken. Significantie van additionele sterfte ten gevolge van aanvaringen valt niet uit te sluiten.

Het aantal vogels dat tijdens de seizoenstrektijd door de locatie van het geplande windpark Q10 zullen trekken is beperkt en betreft een zeer gering aandeel van de Nederlandse populaties.

Ook vogels die de Noordzee in dwarsrichting oversteken kunnen het windpark kruisen. Significantie van de effecten van aanvaringsrisico's voor de kwalificerende vogels van de speciale beschermingzones in de kustzone kunnen niet worden uitgesloten.

De effecten van barrièrewerking voor trekvogels zijn vanwege de uitwijkmogelijkheden en de beperkte omvliegafstand als niet significant te beschouwen.

¹⁶ Vanwege de omvang van het onderwerp ecologie in het MER worden hier slechts de voor de besluitvorming belangrijkste conclusies uit het MER samengevat.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Voor de ter plaatse van de locatie Q10 verblijvende zeevogels zal het aantal aanvaringsslachtoffers een gering aandeel van de Nederlandse populaties betreffen.

Datum
18 december 2009
Nummer
WSV/2009-1229

Verstoringsgevoelige soorten als Alk, Zeekoet en Jan van gent kunnen verstoringseffecten ondervinden van een operationeel windpark. Deze effecten worden als niet significant beschouwd.

Onderwaterleven

Mogelijke negatieve effecten van geluid en trillingen richten zich op vissen en in sterkere mate op zeezoogdieren. Heiactiviteiten kunnen mogelijk ook effect hebben op vislarven. In de passende beoordeling zal nader worden ingegaan op de effecten van hei-activiteiten.

Cumulatie andere windturbineparken

Conform de richtlijnen zijn in het kader van het MER de cumulatieve effecten onderzocht van gebundelde scenario's en versnipperde scenario's. Daarbij is een werkwijze gehanteerd uitgaande van een aantal scenario's van meerdere locaties, die tezamen circa 1.000 MW aan energie kunnen genereren. Op het gebied van vogels en zeezoogdieren bleek er geen verschil in uitkomst te zijn tussen de verschillende scenario's.

De verstoring van zeevogels is beperkt tot de Jan van gent en Alk/Zeekoet. De cumulatieve effecten blijven beperkt en zijn niet significant.

Met betrekking tot de aanvaringsrisico's van de vogels zijn de cumulatieve effecten niet significant.

De verstoring van bruinvissen en zeehonden is beperkt en niet significant.

Effecten op Natura 2000 gebieden

In de aanlegfase, gebruiksfase en verwijderingsfase van het windpark worden op meeste soorten of op habitats geen of slechts geringe effecten verwacht, die kwalificeren voor de speciale beschermingszones op of rond het NCP in het kader van de gebiedsbescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De effecten van het windpark op beschermde soorten beperken zich tot de kwalificerende aanwezige zeevogels, trekvogels, zeezoogdieren en vissen. In het MER is een locatiespecifieke passende beoordeling opgenomen waarin de mogelijke effecten op deze soorten verder worden uitgewerkt.

Leemten in kennis

Voor vogels geldt dat er leemten in kennis zijn over aanvaringsrisico's, barrièrewerking en verstoring van vogels in offshorewindparken (zowel overdag als 's nachts). Met name soortspecifieke kennis ontbreekt. Daarnaast is er gebrek aan geïntegreerde kwantitatieve kennis over vliegbewegingen van vogels boven de Noordzee, zowel overdag als 's nachts.

Ook over verstoringseffecten en verstoringafstanden van zeevogels is onvoldoende bekend.

Kennis over de effecten op vogels van de ashoogte, rotorlengte, draaisnelheid, kleur, verlichting en configuratie van windturbines is vooralsnog zeer beperkt.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Voor vissen en zeezoogdieren ontbreekt het aan kennis over het relatief belang van specifieke gebieden op zee. Daarnaast is nog relatief weinig bekend over het effect van onderwatergeluid op zeezoogdieren en vissen/vislarven.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Verder is er niets bekend over de refugiumfunctie voor vis en dus ook niet van de eventuele meerwaarde van een windpark voor vogels of zeezoogdieren.

Over het gebruik van akoestische afschrikapparaten (pingers/sealscarers) is weinig bekend. Het verdient dan ook aanbeveling om de werking van deze apparaten nader te onderzoeken. Het gaat dan met name om de werking van deze apparaten en het optreden van eventuele bijwerkingen.

Er is weinig bekend over het natuurlijke achtergrondgeluid, scheepsgeluid, het geluidsspectrum en geluidsniveaus tijdens de aanleg, het gebruik, het onderhoud en de verwijdering van het windpark, alsmede de effecten hiervan op onderwaterleven en vogels.

Passende Beoordeling

In het MER wordt geconcludeerd dat voor vogels en onderwaterleven niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significante effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen binnen Natura2000-gebieden. Hiervoor heeft een nadere analyse op significantie plaatsgevonden in de passende beoordeling.

De passende beoordeling is gebaseerd op het Deltares rapport "Handreiking Passende Beoordeling" (rapport nr. Z4513, juni 2008). Het rapport zal met deze beschikking ter inzage worden gelegd.

Uit het onderzoeksrapport 'Handreiking Passende Beoordeling' is gebleken dat het niet mogelijk is op voorhand significante negatieve effecten op Natura2000-gebieden uit te sluiten. Bovendien blijkt uit het rapport dat het mogelijk is voor deze onderwerpen een inschatting te maken van de gevolgen voor de Natura2000-gebieden.

In de door de aanvrager ingediende Passende Beoordeling Windturbinepark Q10 zijn de hieronder volgende bevindingen opgenomen ten aanzien van mogelijke significante effecten van de bouw, exploitatie en verwijdering van het windturbinepark. Allereerst wordt geconcludeerd dat effecten ten aanzien van fytoplankton, bodemfauna, vleermuizen en vissen niet zullen leiden tot significante effecten op Natura 2000-gebieden. Vervolgens worden voor de drie fases aanleg, exploitatie en ontmanteling, de effecten op vislarven, zeezoogdieren en vogels nader uitgewerkt.

Reductie vislarven

Voor Schol blijkt uit de modelberekeningen een maximale afname in de larvenaanvoer van 1% voor Voordelta, Noordzeekustzone en Waddenzee. Voor Tong is de afname van larvenaanvoer respectievelijk 0-2%, 1-3% en 1-2% voor Voordelta, Noordzeekustzone en Waddenzee. Voor Haring is de afname van larvenaanvoer respectievelijk 1-2%, 7-9% en 2-4%.

Doorwerking juvenielen en kinderkamerfunctie

Op basis van het belang van de Waddenzee als kinderkamer voor de verschillende soorten, is de doorwerking van de larvenreductie op de juvenielen bepaald. Voor sommige soorten wordt dit 1 op 1 doorvertaald (bijvoorbeeld schol), voor andere

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

soorten (bijvoorbeeld haring) is deze doorvertaling 2/3 en voor andere soorten is deze doorvertaling 1/3 (bijvoorbeeld zandspiering).

De kinderkamerfunctie bestaat uit drie verschillende onderdelen, de randvoorwaarden voor de kinderkamerfunctie, het functioneren van de kinderkamer (doorwerking juvenielen), de doorvertaling naar de effecten op het gehele visbestand. In alle gevallen kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Doorwerking vislarvenreductie op vogels en zeezoogdieren

De doorvertaling van de reductie van juvenielen naar visetende vogels en zeezoogdieren vond plaats door te kijken naar de samenstelling van het voedsel van deze dieren, de reductie van juvenielen van andere prooivissoorten dan de gemodelleerde soorten in te schatten op basis van hun biologie, een doorvertaling naar de reproductie van de vogels en zeezoogdieren en vervolgens het effect op populatieniveau te bepalen. In alle gevallen blijft het effect van de vislarvenreductie op de vogels en zeezoogdieren ruimschoots onder de 1% (aanwas) op populatieniveau en kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Aanvaringsrisico's vogels

Van de kolonievogels zijn de Jan van gent en de Kleine mantelmeeuw de enige soorten die windpark Q10 kunnen bereiken vanuit hun kolonies. Voor de Kleine mantelmeeuw kunnen de kolonies in Duinen en Lage Land Texel, Krammer-Volkerak en het Veerse Meer het windpark bereiken, het maximale effect is 0,36% van de achtergrondsterfte. Voor de Jan van gent gaat het om de kolonies uit Bampton Cliffs (VK) en Helgoland (D), waarbij het maximale effect blijft steken op 0,03%. In geen van de gevallen gaat het om significante effecten.

Habitatverlies i.c.m. het verlies van foerageergebied voor kolonievogels is verwaarloosbaar klein, omdat er geen effecten op populatieniveau kunnen optreden. Ook hierdoor zijn significante effecten uitgesloten.

De aanvaringssterfte van de trekvogels is in alle gevallen verwaarloosbaar klein, maximaal 0,02% van de achtergrondsterfte. Significante effecten zijn derhalve uitgesloten voor de trekvogels tussen het VK en Nederland.

Zeezoogdieren

Voor de meest gevoelige zeezoogdierensoort, de Gewone zeehond, is voor het geluidsniveau waarop tijdens heiwerkzaamheden vermijding begint 80 kilometer aangehouden. Voor Bruinvissen is 12 kilometer aangehouden. Het habitatverlies dat hierdoor tijdens het heien optreedt op NCP schaal is voor de zeehonden ca. 22%, en voor de Bruinvis ca. 0,8%. Dit heeft een beperkte doorwerking naar de Natura 2000-gebieden waarin deze dieren beschermd zijn. Voor de Bruinvis wordt ingeschat dat er geen effecten optreden op het aantal Bruinvissen in de Noordzeekustzone. Voor de effecten op de migratie van zeehonden tussen de Voordelta en de Waddenzee wordt ingeschat dat dit kan leiden tot 1 à 2 minder geboortes van jongen. Op het niveau van de Nederlandse populatie betekent deze eenmalige geboortebeperving een reductie van 0,1 à 0,3%. Beïnvloeding van het foerageergebied van de zeehonden in de Voordelta is omvangrijk: ca. 47% wordt in meer of mindere mate door het geluid beïnvloed (voor Noordzeekustzone ca. 23%).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

De tijdsduur van beïnvloeding is beperkt. Het gaat bij het voorgestelde heischema om maximaal 8,3%¹⁷ van de totale tijd dat er geheid wordt dat het geluid ook aanwezig is in de Voordelta en Noordzeekustzone.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Omdat er ten aanzien van de Bruinvis geen concrete ecologische relatie bestaat tussen de locatie van het windturbinepark Q10 en de Natura 2000 gebieden waar de bruinvis wordt beschermd, en de Natura 2000 gebieden zelf niet beïnvloed worden tijdens de bouwperiode is dit effect gezien de kleine omvang van het effect niet significant.

Een vermindering van 1 à 2 geboortes per jaar voor de zeehondenpopulatie van het Deltagebied, zal de omvang van de totale, autonoom snel groeiende Nederlandse populatie niet negatief beïnvloeden. Daarnaast zal het bereiken van het in het aanwijzingsbesluit Voordelta opgenomen instandhoudingsdoel voor de zeehondenpopulatie in het Deltagebied niet verhinderd worden. De omvang van de Deltapopulatie wordt namelijk vooral bepaald door de immigratie en emigratie van en naar de Waddenzee.

Ook het effect betreffende de afname van de kwaliteit van het foerageergebied wordt als niet significant beoordeeld. Zeehonden hebben de mogelijkheid om tijdelijk naar andere, niet door heigeluid beïnvloede gebieden uit te wijken.

Interne accumulatie

De voorgenomen activiteit kan op verschillende manieren effect hebben op beschermde soorten en gebieden. In dat geval dienen deze effecten binnen de passende beoordeling opgeteld te worden. Het gaat *in concreto* hier om de effecten van de aanvaring op de Kleine mantelmeeuw en de effecten van de vislarvenreductie op de Kleine mantelmeeuw. Voor Duinen en Lage Land Texel komt de verwachte additionele sterfte door aanvaringen op 0,36%. Na accumulatie met het effect van voedselreductie, 0,1%, komt het totale maximale effect op 0,46%. Dit effect leidt niet tot afbreuk aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied, zodat geconcludeerd wordt dat aanleg van Q10 geen afbreuk doet aan de instandhoudingsdoelen voor Duinen en Lage Land Texel. Ook voor de andere gebieden zijn na accumulatie geen significante effecten vastgesteld.

Cumulatie

Er worden geen cumulatieve effecten verwacht van toekomstige zandwinningen voor suppletie en ophoogzand, of van de aanleg van de Tweede Maasvlakte op de migratiemogelijkheden en de kwaliteit van het leefgebied van de Gewone zeehond in de Voordelta. Wel zijn er cumulatieve effecten mogelijk van de aanleg en aanwezigheid van andere windparken met die van windpark Q10, op zowel vogels (aanvaringen) als zeezoogdieren (onderwatergeluid, voedselsituatie).

Conclusie passende beoordeling

De aanleg en aanwezigheid van windturbinepark Q10 leidt niet tot significante negatieve effecten op de relevante Natura 2000-gebieden in Nederland, Duitsland of het Verenigd Koninkrijk.

¹⁷ Tijdens de aanleg treedt per 72 uur maximaal gedurende 6 uur (2 x 3 uur) een toename van het geluidsniveau als gevolg van heien op (dit is 8,3 % van de tijd).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Inspraak op het MER

1. Stichting voor Wetenschappelijk Natuur en Milieubeleid heeft op 14 april 2009 zijn inspraak gegeven op het MER. Volgens de stichting hebben windmolenparken geen toegevoegde waarde voor de natuur en zou ten gevolge van het heien alle habitat in een straal van 150 meter sterven en op lange afstand, de gehoororganen van dolfinen en bruinvissen en zwemblazen van vissen kunnen exploderen, met enorme gevolgen voor de uitstervende visstand. De stichting stelt derhalve dat de gekozen hei methode onaanvaardbaar is. Verder stelt de stichting dat niet duidelijk is wat de invloed van windmolens in de exploitatiefase is op de rust in de natuur.
2. Het PWN Waterleidingbedrijf Noord Holland heeft op 23 maart 2009 zijn inspraak gegeven op het MER. Zij geven aan dat de beschikbare ruimte voor de aanlandingslocatie van de kabel steeds kleiner wordt, aangezien het tracé grenst aan het aangewezen Natura 2000 gebied Noord Hollands Duinreservaat (NHD) en de kabels van de twee inmiddels operationele parken hier ook lopen. Ook verwijzingen naar ecologische effecten van de kabelstructuur op land zouden zij graag opgenomen zien in het MER (en PB). Verder merkt PWN op dat het NHD steeds ongenoemd is gebleven in het MER (en PB).
3. Stichting de Noordzee heeft op 14 april 2009 zijn inspraak gegeven op het MER. Hierin stellen zij dat in de berekening van cumulatieve effecten de 2 reeds bestaande windparken OWEZ en Prinses Amalia windpark ten onrechte niet zijn meegenomen. Ook merken zij op dat de conclusie uit de PB dat de geluidshinder van het heien geen significante effecten zal hebben te voorbarig is. Om de huidige kennisleemten omtrent het heien op te vullen, adviseren zij een uitgebreid MEP op te zetten. Ook wordt verzocht om alternatieve bouwmethodes in overweging te nemen bij de vergunningverlening.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Aanvulling Passende Beoordeling

Tijdens de toetsing hebben de initiatiefnemers een aanvulling op de passende beoordelingen aangeleverd¹⁸. Deze aanvulling bevat aanvullende informatie over de gevolgen voor de zeehondenpopulaties uit Natura 2000-gebieden. De Commissie heeft specifiek gevraagd naar een onderbouwing van de gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van de gewone en de grijze zeehond in de Noordzeekustzone, Waddenzee en de Delta van de volgende twee vraagstukken:

- Hoe beïnvloedt het heien de foerageermogelijkheden?
- Hoe beïnvloedt het heien de dispersie van gewone en grijze zeehonden naar de Delta (vanuit de Waddenzee maar ook elders)?

Foerageergedrag en verspreiding

Op basis van de rapporten die gebruikt zijn voor de MER-en en PB's voor de windparken op de Noordzee en recentere inzichten op grond van onderzoek dat in het kader van het windpark OWEZ is verricht, is een model gemaakt dat een betrouwbaarder beeld van de verspreiding van de gewone zeehond geeft. Uit dit model kan geconcludeerd worden dat de gradiënt van zeehondendichtheid erg steil is, met 0,1 tot meer dan 100 zeehonden per km² rondom de ligplaatsen en 0,0001 tot 0,00001 zeehond per km² op ca. 10 kilometer afstand.

¹⁸ De aanvulling is genaamd 'Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP', 1 juni 2009.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Voor de grijze zeehond geldt een vergelijkbaar verhaal, met twee voornaamste verschillen:

- de grijze zeehond is minder gevoelig voor verstoring dan de gewone;
- de verstoringafstand en het verlies aan foerageergebied zal derhalve dan ook minder zijn;
- de foerageertochten en de daarbij afgelegde afstanden zijn beduidend groter bij de grijze zeehond dan bij de gewone zeehond.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Effecten van heien op foeragerende zeehonden

Volgens de PB's zouden voor de voorgenomen initiatieven van de windparken 30 à 40% van de zeehonden van de gemiddelde populatie in de Waddenzee binnen deze afstand komen. Als de vermijdingsafstand van 80 km aangehouden wordt en de dichtheden van het eerder genoemde OWEZ-onderzoek als uitgangspunt worden genomen, dan gaat het echter om een enkel procent van de Nederlandse zeehondenpopulatie. Gelet op het feit dat uit de OWEZ gegevens blijkt dat het om een toename van de foerageerdruk van (veel) minder dan een procent gaat, kan dan ook een significant effect op de instandhoudingsdoelstellingen voor de gewone zeehond in de Voordelta, de Noordzeekustzone en de Waddenzee redelijkerwijs worden uitgesloten, voor zover dit het punt betreft van verlies van foerageergebied.

Voor de grijze zeehond geldt dat, gezien de langere en verdere foerageertochten dan de gewone zeehond, lagere gevoeligheid voor onderwatergeluid, vanwege de specifieke levenswijze in staat is om uit te wijken naar een groter foerageergebied en er hoge interactie is tussen de Britse en Nederlandse kolonies, tijdelijke verplaatsing door onderwatergeluid geen effecten zal hebben op de populaties en significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor deze soort in de Nederlandse N2000-gebieden daarom is uit te sluiten.

Verlies dispersiemogelijkheden en migratie naar de Deltawateren

Uit onderzoek blijkt dat, bij een worst-case scenario, kleine en tijdelijke beperking in de aanvoer van gewone zeehonden niet tot een duurzame aantasting leidt van de mogelijkheid tot uitbreiding van de populatie in Deltawateren. Hierbij is het van groot belang op te merken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de Deltawateren niet bereikt kan worden door een gebrek aan voldoende rust in het gebied. Verstoring door recreatie wordt daar als hoofdoorzaak gezien van de achterblijvende aantallen geboortes en grote sterfte van de pups aldaar. Met de inwerkingtreding van het beheerplan van de Voordelta is bovendien de autonome groei van de populatie gewone zeehond mogelijk geworden. De verwachting is dat daarmee de afhankelijkheid van de migratie vanuit de Waddenzee zal verdwijnen.

Gezien het migratiegedrag van de grijze zeehond, de sterke groei van de (meta)populatie, de grote foerageerafstanden en de lagere gevoeligheid van de soort voor onderwatergeluid is het niet aannemelijk dat deze soort beperkt zal worden in zijn behoud en ontwikkeling in de Voordelta, mede vanwege de goede uitwisselingsmogelijkheden met groeiende populaties in binnen- en buitenland.

3.5.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie toetst begin 2009 gelijktijdig 17 afzonderlijke initiatieven voor offshore windenergie op de Noordzee. Deze toetsingen bestaan uit een MER en een passende beoordeling. Voor een aantal van deze projecten heeft de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Commissie eerder al een toetsingsadvies uitgebracht over het MER. Daarom toetst zij in die gevallen nu alleen de passende beoordeling. Hierbij wordt wel relevante informatie uit het MER betrokken. Tijdens de toetsing heeft aanvrager een aanvulling op de passende beoordelingen aangeleverd¹⁹. De Commissie heeft deze aanvulling betrokken bij de toetsing.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Het MER en de passende beoordeling voor het windpark Q10 bevatten niet alle essentiële informatie om het milieu een volwaardige rol te geven bij het te nemen besluit. Echter wanneer dit MER, de passende beoordeling en 'de aanvulling' hierop samen met de informatie van de 17 initiatieven in de totale context bekeken worden en aangevuld worden met de in dit advies door de Commissie opgenomen informatie, is er naar het oordeel van de Commissie voldoende informatie aanwezig om het milieu een volwaardige rol te geven bij het te nemen besluit.

Zeezoogdieren en vislarven

Vanwege de complexiteit van de effectvoorspelling van onderwatergeluid en belangrijke kennisleemtes sluit de Commissie niet uit dat er wel belangrijke gevolgen op Grijze en Gewone zeehonden kunnen optreden. Gezien de tijdelijkheid van het effect (éénmalig en gedurende de minst gevoelige periode van de Grijze zeehond) meent de Commissie dat deze gevolgen niet leiden tot wezenlijke "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000-gebieden door de effecten van heien.

De Commissie concludeert op basis van de beschikbare informatie dat voor de Gewone en de Grijze zeehond "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000-gebieden wel uit te sluiten is, mits de heiwerkzaamheden beperkt blijven tot maximaal één heiseizoen (waarin het onderhavige windpark en mogelijk ook andere parken gebouwd kunnen worden) en in ieder geval de gevoelige periode van de Grijze zeehond gemeden wordt.

De Commissie concludeert het volgende:

- Gewone zeehond: op basis van de huidige populatiegrootte, de instandhoudingsdoelstellingen en de informatie uit de aanvulling is "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee vooralsnog uit te sluiten. De Commissie verwacht op basis van de beschikbare informatie, dat een tijdelijke vermindering (gedurende maximaal één heiseizoen) van het aantal zeehonden dat de Natura 2000-gebieden in de Voordelta bereikt, geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" tot gevolg heeft;
- Grijze zeehond: mogelijk treden tijdelijke effecten op op de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden, maar die hebben geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" tot gevolg (uitgaande van maximaal één heiseizoen en heien buiten de periode december tot en met maart);
- Bruinvis: ondanks belangrijke onzekerheden, is wel de zekerheid verkregen dat er geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone optreedt als gevolg van het heien op de Bruinvis.

¹⁹ De aanvulling is genaamd 'Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP', 1 juni 2009.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Het voornemen kan negatieve gevolgen hebben voor de zeer ongunstige staat van instandhouding van de Bruinvis op het Nederlands Continentaal Plat (de Bruinvis staat vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn);

- Vislarven: ondanks de onzekerheden in het model is het navolgbaar dat de passende beoordeling concludeert dat mortaliteit van vislarven niet leidt tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000-gebieden.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Om te voorkomen dat door cumulatie met de gevolgen van een volgend heiseizoen alsnog "aantasting van natuurlijke kenmerken" kan optreden is het belangrijk te monitoren en de resultaten hiervan te toetsen alvorens met een volgende heiperiode te starten.

Uit de beschikbare informatie blijkt verder dat met de maximale inzet van mitigerende maatregelen negatieve effecten van onderwatergeluid waarschijnlijk aanzienlijk te beperken zijn (voor al het onderwaterleven). Het gaat hierbij om:

- een combinatie van (innovatieve) technische maatregelen die de geluidsproductie tijdens het heien verminderen en
- het in gevoelige periodes uitsluiten van heiwerkzaamheden. De passende beoordeling geeft deze periode weer voor vislarven (december – juni).

De Commissie adviseert bovengenoemde mitigerende maatregelen bij de besluitvorming te betrekken.

Ten aanzien van het voorkomen van zeezoogdieren en de onzekerheden in de modellering van de verstoringafstanden adviseert de Commissie bij de besluitvorming uit te gaan van de in het toetsingsadvies genoemde hogere dichtheden en een 'worst-case'-scenario bij de modellering.

Daarnaast wil de Commissie de aandacht vestigen op een niet in het MER beschreven alternatieve funderingstechniek waarbij niet geheid hoeft te worden. Dit is de zogenaamde 'gravity base' fundering. Het toepassen van deze fundering geeft de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet zullen worden aangetast, omdat de effecten veroorzaakt door heien niet optreden. Dit is voor de besluitvorming ook een relevant gegeven.

Vogels

De Commissie constateert dat de effecten op vogels in het MER en de passende beoordeling goed beschreven zijn. De Commissie concludeert op basis van de informatie in de passende beoordeling dat geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van de Natura 2000-gebieden langs de Nederlandse kust optreden als gevolg van aanvaringen van Kleine mantelmeeuwen met het windpark.

Vanuit het wettelijk kader dient getoetst te worden aan bestaande windparken en aan reeds vergunde andere parken. In hoeverre verdere "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000-gebieden langs de Nederlandse kust kan optreden, is afhankelijk van hoeveel en welke parken vergund zullen worden. Dit vormt daarmee een belangrijk aandachtspunt bij de besluitvorming over de te vergunnen parken. De Commissie adviseert bij de besluitvorming de cumulatieve effecten met de 16 andere initiatieven voor windmolenparken en de effecten door bestaand gebruik te betrekken bij de beoordeling.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Monitoring

De Commissie adviseert om bij het monitoring- en evaluatieprogramma de vastgestelde / geschatte aanvaringsslachtoffers te toetsen aan de fluxen die gebruik maken van de Zuidelijke Noordzee in plaats van de totale Europese populaties. De Commissie adviseert om bij het onderdeel vogels expliciet aandacht te besteden aan de Kleine mantelmeeuw en de gevolgen voor vogelsoorten, waarvan een substantieel deel van de 'Flywaypopulatie' het windpark kan passeren.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Gezien de aanwezige kennisleemtes en onzekerheden in de effectbepaling, adviseert de Commissie het onderwatergeluid en de aanwezigheid en het gedrag van zeezoogdieren nauwgezet te monitoren zowel in de jaren voorafgaand aan de bouw (T0), tijdens de bouw vanaf het moment dat begonnen wordt met heien en na afloop van de bouw. Om te voorkomen dat in cumulatie "aantasting van natuurlijke kenmerken" optreedt, is het belangrijk te monitoren en de monitoringsresultaten te toetsen.

De Commissie adviseert de kennisontwikkeling ten aanzien van de mogelijke effecten van geluidemissies als gevolg van bodemonderzoek nauwlettend te volgen en als daar aanleiding toe is mitigerende maatregelen in de vergunningvoorschriften op te nemen.

Behalve voor offshore windpark Q10 lopen er procedures voor diverse andere offshore windparken op het Nederlandse deel van de Noordzee, ook van andere initiatiefnemers. De Commissie is van mening dat het meerwaarde heeft de monitoringprogramma's van de diverse parken op elkaar af te stemmen, of liever nog in een gezamenlijke monitoring uit te voeren.

3.5.4 Aanpassingen op het eerste ontwerpbesluit

Ambtshalve aanpassingen

Zwanenwater en Pettemerduinen

Uit de brief²⁰ omtrent 'Tenderregeling windenergie op zee' van het Ministerie van Economische Zaken aan de Tweede Kamer van 1 oktober 2009, blijkt dat de minister van LNV voornemens is in het definitieve aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied Zwanenwater en Pettemerduinen geen instandhoudingsdoelstelling voor de Kleine mantelmeeuw (als broedvogel) op te nemen. Het is gebleken dat deze soort zich niet kwalificeert te worden opgenomen in het aanwijzingsbesluit, aangezien van de Kleine mantelmeeuw niet minimaal 1% van de landelijke broedpopulatie in het desbetreffende gebied voorkomt. De afwijzingsgrond voor Q10 op basis van ecologie is hiermee komen te vervallen. Derhalve heeft het bevoegd gezag haar conclusie bijgesteld.

Naar aanleiding van de zienswijze van Airtricity op windturbinepark Den Helder 1 is in par 3.5.2 onder kopje 'Aanvaringsrisico's vogels' het fragment '...i.c.m. het verlies van foerageergebied...' toegevoegd.

Naar aanleiding van de zienswijze van Norton Rose op windturbinepark Tromp Binnen is in par. 3.5.5 onder het kopje 'Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie'

²⁰ Brief met kenmerk ET/ED / 9152959. (TK 2009-2010, 31239 nr.71).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

de passage '...en ziet daarom geen reden om de door de aanvrager ingediende Passende Beoordeling in twijfel te trekken' verwijderd.

Datum
18 december 2009

Bij par. 3.5.2 onder het kopje 'Doorwerking juvenielen en kinderkamerfunctie' en 'Doorwerking vislarvenreductie op vogels en zeezoogdieren' is de tekst vervangen teneinde dit deel begrijpelijker te maken.

Nummer
WSV/2009-1229

Bij par. 3.5.5 onder het kopje 'Overwegingen omtrent cumulatie' zijn 4 alinea's toegevoegd die de redeneerlijn omtrent de cumulatievolvergunde duidelijk uitleggen.

Bij par. 3.5.5 onder het kopje 'Cumulatie vogels' zijn de windturbineparken Scheveningen Buiten en Q4-WP toegevoegd aan de cumulatievolvergunde, aangezien deze parken aanvankelijk (in ontwerp) afgewezen zijn en nu, na het vervallen van de afwijzingsgronden, toegekend zijn. Samen met het feit dat het aantal vergunde windturbines bij windpark Beaufort gecorrigeerd is, heeft dit tot effect gehad dat de cumulatieve percentages voor ecologische effecten veranderd zijn. Deze percentages zijn waar van toepassing tevens aangepast in de tekst.

Door het veranderen van het ontwerpbesluit van een afwijzing in een vergunning zijn par. 3.5.6 'Maatregelen en voorschriften' en par. 3.6 'Meest Milieuvriendelijk Alternatief' toegevoegd en is onder par 3.5.5 'Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie' de tekst aangepast.

3.5.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

Algemeen

Door aan vergunningen het voorschrift met de heibeperking van 1 januari tot 1 juli te verbinden worden negatieve effecten van het heien zoveel mogelijk voorkomen. Hiertoe heeft het bevoegd gezag een voorschrift in dit besluit opgenomen.

Door het opnemen van dit voorschrift worden voedselketeneffecten door de bouw van windturbinepark Q10, op de van juveniele vis afhankelijke vogelsoorten van Natura 2000 gebieden uitgesloten. Immers, door de vislarvensterfte die optreedt op de locatie Q10 ten gevolge van heideactiviteiten in juli en later in het jaar zal dit pas tot een reductie in juveniele vis leiden nadat de jongen van de betreffende vogelsoorten de kolonie al hebben verlaten. Dat wil zeggen dat het broedsucces van deze vogelsoorten niet afhankelijk is van vislarvensterfte die op de locatie Q10 optreedt ten gevolge van heideactiviteiten in juli of later. Concreet gaat het om de soorten Kleine mantelmeeuw, Grote stern, Visdief, Noordse stern in de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee. Effecten op vogelsoorten van Natura 2000 gebieden, op zichzelf staand of in cumulatie, kunnen derhalve alleen nog optreden op basis van het aantal aanvaringslachtoffers.

Overwegingen omtrent passende beoordeling

Met betrekking tot de onderwerpen besproken in de passende beoordeling is de conclusie van het bevoegd gezag dat de effecten van het windturbinepark Q10, gegeven de consequente manier waarop het zogenaamde 'worst case scenario' wordt toegepast, op zichzelf staand niet significant zijn.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Overwegingen omtrent cumulatie

Voor de bepaling van de cumulatieve effecten als gevolg van de voorgenomen realisering van meerdere windturbineparken op zee heeft het bevoegd gezag aansluiting gezocht bij de volgorde waarop het bevoegd gezag voor de wet op grond van artikel 7.18 Wm, in samenhang met 7.28 Wm over reële vergunningaanvragen beschikt. Vergunningaanvragen zónder tijdig volledig en juist verklaard MER kunnen niet leiden tot vergunningverlening en zouden daarmee voor de bepaling van de cumulatieve gevolgen niet van belang zijn. Slechts vergunningaanvragen voorzien van een volledig en juist verklaard MER kunnen, mede gelet op artikel 7.28 Wm, leiden tot inhoudelijke besluitvorming door het bevoegd gezag. Artikel 7.28 Wm bevat in dit verband een dwingend kader voor het buiten behandeling stellen van een aanvraag waarvoor een MER- of m.e.r.beoordelingsplicht geldt (aanvaardbaarheidsoordeel).

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Van 2006 tot juli 2008 is voor een aantal aanvragen voor windturbineparken op zee een MER overgelegd. Het betreft op chronologische volgorde de parken West Rijn, Beaufort (voorheen Katwijk), Scheveningen Buiten, Breeveertien II, Rijnveld Noord en Rijnveld Oost. Na beoordeling van de inhoud van de afzonderlijke MER's heeft het bevoegd gezag bij afzonderlijke besluiten het MER, gelet op de daarvoor afgegeven richtlijnen en adviezen, aanvaardbaar en de aanvraag volledig verklaard en de procedure overeenkomstig hoofdstuk 7 Wm vervolgd. Onderdeel van deze procedure is de verplichte advisering door de Commissie. De Commissie constateerde dat het MER onvoldoende informatie inhield om uit te sluiten dat de windturbineparken in cumulatie significante effecten op de Natura 2000 gebieden zouden hebben. Dit betekende dat in aanvulling op het MER een locatiespecifieke passende beoordeling diende te worden opgesteld. Op 8 juli 2008 is aan de windsector de handreiking passende beoordeling uitgereikt welke informatie bevatte voor het opstellen van een locatiespecifieke passende beoordeling. Voor de aanvragen waarbij het MER reeds volledig en juist was verklaard, had dit tot gevolg dat het MER op basis van dit advies van de Commissie alsnog parallel aan de behandeling van de vergunningaanvraag met een passende beoordeling diende te worden aangevuld.

Voor initiatieven zonder volledig en juist verklaard MER, diende de passende beoordeling onderdeel uit te maken van het (nog in te dienen) MER. Het bevoegd gezag heeft hierbij gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om deze initiatiefnemers te wijzen op de onvolledigheid van het MER overeenkomstig artikel 7.18 Wm. Voor de beoordeling van de gezamenlijke, cumulatieve gevolgen van windturbineparken op de Noordzee is voor deze initiatieven de volgorde van indiening van volledige aanvragen, met inbegrip van een volledig en juist verklaard MER, doorslaggevend. Voor de aanvragen Q4-WP, Brown Ridge Oost, Rijnveld West, Den Helder I, Callantsoog Noord, Q10, Helmveld, BARD Offshore NL1, EP Offshore NL1, GWS Offshore NL1, Tromp Binnen en Rotterdam Noord-West is daarvoor de (tijds) datum van ontvangst van de passende beoordeling als onderdeel van het MER het bepalende gegeven.

Het voorgaande leidt tot de volgende cumulatievolvergorder:

1. West Rijn, 2. Beaufort (voorheen Katwijk), 3. Scheveningen Buiten, 4. Breeveertien II, 5. Rijnveld Noord, 6. Rijnveld Oost, 7. Q4-WP, 8. Brown Ridge Oost, 9. Rijnveld West, 10. Den Helder I, 11. Callantsoog Noord, 12. Q10, 13.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Helmveld, 14. BARD Offshore NL1, 15. EP Offshore NL1, 16. GWS Offshore NL1, 17. Tromp Binnen en 18. Rotterdam Noord-West.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Reeds bestaande windmolenparken zijn bij de berekening van de cumulatieve effecten niet meegenomen. Effecten die deze bestaande windmolenparken afzonderlijk of tezamen met overige storende factoren op de te beschermen gebieden hebben, zijn reeds meegenomen in het MER, respectievelijk in de passende beoordeling, als huidige situatie.

Cumulatieve effecten zijn mogelijk op zowel zeezoogdieren (onderwatergeluid, voedselsituatie) als vogels (aanvaringen) en zijn in deze gevallen additief of minder dan additief; dat wil zeggen dat het cumulatieve effect de som van de afzonderlijke effecten of minder zal zijn.

Cumulatie zeezoogdieren

Verstoringseffecten op zeezoogdieren ten gevolge van heiactiviteiten kunnen cumuleren in zowel tijd als ruimte. De precieze gevolgen van de gecumuleerde effecten zijn niet bekend. In een *worst case* benadering is er van uitgegaan dat het verloren gebied niet alleen ontoegankelijk is tijdens het daadwerkelijke heien, maar dat bruinvissen en zeehonden gedurende de gehele heiperiode geen gebruik maken van het gebied.

Bij zeehonden wordt er vanuit gegaan dat de afstand vanaf de heiplaats waarbinnen een gedragsreactie plaatsvindt maximaal 80 km kan bedragen. Ook deze verstoringafstand betreft een *worst case* aanname. Bij een cumulatief scenario waarbij meerdere parken per jaar worden gebouwd, en er niet of nauwelijks overlap in de ruimtelijke verstoring is, kan vrijwel het hele NCP verstoord worden. In het geval er binnen één kalenderjaar 2 parken worden gebouwd waarvan de verstoringcontouren niet of nauwelijks overlappen wordt ca 60% van het NCP verstoord voor zeehonden. Het voorgaande houdt in dat bij de aanleg van meerdere parken per jaar een groot deel van het NCP, gedurende de gehele heiperiode niet meer toegankelijk is voor zeehonden om te foerageren of voor andere activiteiten.

Gelet op de kennisleemtes die bestaan omtrent de verstoringseffecten door heiactiviteiten, het advies van de Commissie m.e.r. inzake de (cumulatieve) effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren en het belang van de in het kader van de Wbr te betrachten voorzorg, is het bevoegd gezag van mening dat een dergelijke grootschalige verstoring van het leef- en foerageergebied van zeehonden zoveel mogelijk voorkomen dient te worden. Hiertoe heeft het bevoegd gezag in de voorschriften bij de vergunningen opgenomen dat in het Nederlands deel van de Noordzee gedurende één bouwseizoen steeds één windturbinepark geheid mag worden. Hierdoor zal de genoemde 60% verstoring niet voorkomen.

Vanwege het voorkomen van effecten op de migratie van zwangere vrouwtjes van de Gewone zeehond in de periode januari – juni is het bevoegd gezag van mening dat in dit verband slechts voor één windturbinepark per kalenderjaar enkel in de periode juli-december geheid mag worden. Hiertoe heeft het bevoegd gezag voorschriften in dit besluit opgenomen. Als gevolg van de genoemde voorschriften worden grootschalige ruimtelijke verstoringen voor zeehonden binnen een kalenderjaar zoveel mogelijk beperkt.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Door het opnemen van de voorschriften in de vergunningen wordt cumulatie van effecten door het heien van windparken grotendeels voorkomen. Er kan echter niet uitgesloten worden dat over meerdere jaren cumulatie plaatsvindt. Wanneer meerdere jaren achter elkaar windparken gebouwd worden, kan de aanwas afkomstig van zeehonden uit andere gebieden over een langere periode verder afnemen, waardoor "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000-gebieden kan optreden.

Om het effect van heien op de aanwas door immigratie van zeehonden uit andere gebieden inzichtelijk te maken, zal in de vergunningen een uitbreiding van al bestaand zenderonderzoek worden voorgeschreven. Ook zullen resultaten worden betrokken uit de overige lopende monitoringsprogramma's naar zeehonden op het NCP.

Cumulatie vogels

Cumulatie kan optreden door de cumulatie van het aantal aanvaringsslachtoffers. Met betrekking tot aanvaringsslachtoffers kunnen alleen de effecten op de Kleine mantelmeeuw en de Jan van gent cumuleren. Ook gecumuleerd is het effect op de Jan van gent niet significant (maximaal 0,41% additionele sterfte voor Helgoland).

Het cumulatieve effect op de Kleine mantelmeeuw voor wat betreft het aanvaringsrisico bedraagt voor Duinen en Lage Land Texel 3,45%, voor het Krammer Volkerak 2,26% en voor het Veerse Meer 1,85%. Voor de andere Natura 2000 gebieden is er geen sprake van cumulatie.

In de passende beoordeling wordt beargumenteerd dat de bij iedere kolonie voorkomende *floaters*, de vrijgekomen plekken van gestorven dieren innemen, waardoor het effect van additionele sterfte geen effect heeft op populatieniveau. Bij een, volgens de passende beoordeling, zeer laag percentage van 10% floaters, kan de populatie 5,82% additionele sterfte aan. De 5,82% additionele sterfte is in dat geval te beschouwen als een soortspecifieke uitwerking van de 1% additionele sterfte van het ORNIS-criterium²¹. Bij een dergelijk effect wordt het herstellend vermogen van de populatie immers niet aangetast.

In de passende beoordeling wordt genoemd dat de kolonies Kleine mantelmeeuwen op Texel en in het Krammer Volkerak zich momenteel op het instandhoudingsdoel bevinden. Uitgaande van het zeer lage percentage van 10% floaters die de vrijgekomen plekken van gestorven dieren innemen, heeft het effect van additionele sterfte voor deze kolonies geen effect op populatieniveau. Het instandhoudingsdoel rondom de kolonies komt dus niet in gevaar. Op grond van het voorgaande wordt geconcludeerd dat in het licht van de instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000 gebieden Duinen en Lage Land Texel en Krammer-Volkerak er geen significante effecten zullen optreden.

De passende beoordeling geeft aan dat het aantal broedparen kleine mantelmeeuwen in de kolonie van het Veerse Meer lager (590) is dan het instandhoudingsdoel (700). Deze getallen zijn gebaseerd op de jaren 1999-2004.

²¹ Volgens dit criterium, opgesteld door het ORNIS comité, moet iedere additionele sterfte van minder dan één procent van de totale jaarlijkse sterfte aan de betrokken populatie (gemiddelde waarde) als niet significant worden beschouwd. Het Hof van Justitie gebruikt dit criterium als maatstaf om te beoordelen of sprake is van significantie (o.a. zaak C-79/03 (Commissie/Spanje)).

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Uit de meest recente tellingen door Rijkswaterstaat (2007) blijkt dat er in de periode 2003-2007 gemiddeld 860 broedparen aanwezig waren en dat de kolonie in het Veerse Meer zich daarmee boven het instandhoudingsdoel bevindt. Een cumulatieve additionele sterfte van 1,85% ten gevolge van West Rijn, Beaufort, Scheveningen Buiten, Breeveertien II, Q4-WP, Brown Ridge Oost en Den Helder is niet als significant effect te beschouwen en het instandhoudingsdoel komt daarom niet in gevaar.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Overwegingen omtrent nieuw aangemelde Natura 2000 gebieden

Onder de Habitatrictlijn zijn op 22 december 2008 de Kustzee ten Noorden van Bergen, de Vlake van Raan, de Doggersbank en de Klaverbank aangemeld. Deze gebieden zijn aangemeld om redenen van het voorkomen van een aantal habitattypen (riffen zandbanken), zeezoogdieren (Bruinvis, zeehonden) en diadrome vissen (prikken, elft en fint). Bovenstaande gebieden staan nog niet op de communautaire lijst.

Ten overvloede: uit de passende beoordeling blijkt dat op basis van de analyses die zijn uitgevoerd voor de andere dan bovengenoemde, voor dit gebied relevante Natura 2000 gebieden, significante effecten voor zeezoogdieren kunnen worden uitgesloten. De Doggersbank en de Klaverbank bevinden zich buiten de 80 km contour van het windpark; voor de twee andere gebieden geldt dat de effecten van onderwatergeluid door heien van tijdelijke aard zijn terwijl onderwatergeluid tijdens de exploitatiefase van zeer beperkte aard is. De aantallen van de aangewezen vissoorten in de gebieden zijn laag. Significante effecten op de populatie kunnen worden uitgesloten.

Overwegingen omtrent advies Commissie m.e.r.

Bevoegd gezag heeft kennis genomen van het advies van de Commissie met betrekking tot het MER en de Passende Beoordeling van Q10. Bevoegd gezag neemt het advies van de Commissie grotendeels over, maar verschilt van inzicht met betrekking tot de volgende punten:

- Het MER gaat voor de bruinvis uit van dichtheden en een verstoringsafstand die te laag zijn voor een situatie tijdens de bouw. Mede gezien de zeer ongunstige staat van instandhouding van de bruinvis binnen het NCP is deze onderschatting een belangrijk aandachtspunt bij de besluitvorming.

Bevoegd gezag deelt de conclusie van de Commissie dat de landelijke staat van instandhouding voor bruinvissen zeer ongunstig is. Bij de passende beoordeling is gebruik gemaakt van de gegevens uit SCANS II, deze gegevens daterend uit 2005, worden aangemerkt als meest representatief voor de huidige situatie. Bevoegd gezag kent de opvatting over hotspots en seizoensmigratie, maar er is onvoldoende feitelijke onderbouwing om hier andere dichtheidscijfers op te baseren.

De theoretische vermijdingsafstand waarvan in de passende beoordeling wordt uitgegaan wordt ondersteund door empirische waarnemingen in het veld. Bevoegd gezag ziet dan ook geen aanleiding om van een andere verstoringsafstand en dichtheidspercentages uit te gaan.

Het deel van de Noordzee dat tijdens de bouwphase van het windpark Q10 tot een reactie bij Bruinvissen zou kunnen leiden, vormt normaliter het leefgebied voor

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

ongeveer 180 Bruinvissen (uitgaande van een dichtheid van 0,4 per km²). Dit betreft ongeveer 0,12% van het maximale aantal, in het Zuidelijk deel van de Noordzee voorkomende Bruinvissen en 0,04 tot 0,06% van het aantal in de hele Noordzee. Dit is op populatieniveau een dermate klein effect dat effecten op het aantal, op het NCP voorkomende Bruinvissen kunnen worden uitgesloten.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

- De Commissie stelt dat de toetsing aan de bestaande parken Prinses Amalia en OWEZ een belangrijk aandachtspunt vormt voor de besluitvorming. De Commissie adviseert bij de besluitvorming de effecten door bestaand gebruik te betrekken bij de beoordeling.

In het MER is bij de cumulatie rekening gehouden met de realisatie van andere windturbineparken met een gezamenlijk vermogen van tenminste 1000 MW, inclusief de reeds vergunde windturbineparken Prinses Amalia en OWEZ. Conclusies uit het MER zijn door het bevoegd gezag betrokken bij de besluitvorming. In de Passende Beoordeling zijn deze parken niet beschouwd als plannen of projecten in de zin van de Habitatrichtlijn, maar als bestaand gebruik meegenomen. Bevoegd gezag is samenvattend van mening dat toetsing aan de bestaande windparken ruimschoots onderdeel uitmaakt van de besluitvorming.

Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie

Met betrekking tot de onderwerpen besproken in de Passende Beoordeling is de conclusie van het bevoegd gezag dat de effecten van het windturbinepark Q10, gegeven de consequente manier waarop de zogenaamde 'worst case' wordt toegepast, op zichzelf staand niet significant zijn.

Tijdens de effectbeschrijving van het MER zijn leemtes in kennis geconstateerd met betrekking tot de milieu-effecten van de aanleg, aanwezigheid en verwijdering van het windturbinepark Q10.

Bevoegd gezag heeft op basis van de Passende Beoordeling en de stukken die ter aanvulling hierop zijn binnengekomen, voldoende inzicht in de aard en omvang van deze effecten verkregen om tot een besluit te komen. In navolging van het advies van de Commissie is er daarnaast een pakket aan monitoring- en evaluatievoorschriften opgesteld.

Onderzocht is of het project tezamen met andere plannen of projecten significante effecten heeft op de instandhouding van de beschermde gebieden.

De effecten van Q10 die cumuleren met de effecten van andere vergunde windmolenparken zijn in het kader van dit besluit overwogen. Hierbij is rekening gehouden met de uitkomsten van de Passende Beoordeling voor deze parken, inclusief de beperkingen die aan de vergunningen worden verbonden. Hieruit volgt dat significante effecten uitgesloten kunnen worden.

Uit artikel 3 lid 2 van de Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. Hier wordt met name bedoeld op belangen ten aanzien van natuur en milieu (ecologie). Bij de beoordeling van de aanvraag is derhalve bekeken of de activiteit niet leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Uit artikel 1 lid 2 van de beleidsregels volgt dat onder milieu ook natuur wordt verstaan.

Het bevoegd gezag houdt bij de onderhavige besluitvorming rekening met de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Het bevoegd gezag is géén onderzoeksresultaten of andere gegevens bekend waaruit het tegendeel blijkt. Op grond daarvan staan op dit moment de bepalingen van de Habitat- en Vogelrichtlijnen een positief besluit ten aanzien van de effecten van het windturbinepark Q10 op Natura 2000-gebieden niet in de weg.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

3.5.6 Maatregelen en voorschriften

Voorschriften

Gelet op het belang van de vislarven voor de voedselketens op de Noordzee en de in het kader van de Wbr te betrachten voorzorg, is het bevoegd gezag van mening dat de negatieve effecten van het heien zoveel mogelijk voorkomen dienen te worden.

Het bevoegd gezag is van mening dat in dit verband in de onderzochte periode, te weten 1 januari tot 1 juli, geen heiwerkzaamheden mogen plaatsvinden. Het bevoegd gezag verbindt aan deze vergunning een voorschrift op grond waarvan niet geheid mag worden in de periode van 1 januari tot 1 juli teneinde de effecten van het heien op het transport van vislarven naar de Waddenzee en de Voordelta zoveel mogelijk te beperken. (Zie voorschrift 6 lid 5.)

Met het voorschrift worden significante voedselketeneffecten als gevolg van de bouw van windturbinepark Q10, voor juveniele vislarven afhankelijke vogelsoorten van Natura 2000 gebieden, uitgesloten. Concreet gaat het hier om de soorten Kleine mantelmeeuw, Grote stern, Visdief, Noordse stern in de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee, en de Natura 2000 gebieden in het Deltagebied (voor zover deze gebieden voor deze soorten zijn aangewezen). Doordat dit voorschrift is opgenomen wordt tevens een effect van de bouw van het windturbinepark Q10, op de aanwas van de populatie van de Gewone zeehond nagenoeg uitgesloten.

Gelet op de gehanteerde norm voor aanvaardbaar effect in termen van verstoring van zeezoogdieren in Natura 2000 gebieden is het bevoegd gezag van mening dat effecten boven deze norm voorkomen dienen te worden. Het bevoegd gezag verbindt aan deze vergunning het voorschrift dat op de Noordzee gedurende één bouwseizoen één windturbinepark geheid mag worden. (Zie voorschrift 6 lid 6 en verder.)

Met het voorschrift worden verstoringseffecten op zeezoogdieren in Natura 2000 gebieden binnen aanvaardbare normen gehouden.

Monitoring- en evaluatieprogramma

In het MER worden kennisleemtes aan de orde gesteld. Door in het kader van het MER en de passende beoordeling consequent 'worst case' analyses toe te passen is voor deze vergunning de zekerheid verkregen dat er geen significante effecten op zullen treden.

Gelet op de in het MER beschreven kennisleemtes, de overwegingen ten aanzien van de ecologie en de inschatting van effecten van toekomstige ontwikkelingen van windturbineparken op zee, is het bevoegd gezag tot de conclusie gekomen dat een monitoring- en evaluatieprogramma voorgeschreven dient te worden. Hiertoe is een voorschrift met bijlagen in deze vergunning opgenomen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Het bevoegd gezag behoudt het recht om, na overleg met de initiatiefnemer, op grond van voortschrijdend inzicht, wijzigingen in de voorschriften aan te brengen evenals wijzingen in de (bestuurlijke) organisatie, financieringsstructuur en opzet van het Monitoring- en Evaluatieprogramma.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Als resultaten van Monitoring- en Evaluatieprogramma's van derden c.q. onderzoeken van kennisinstituten hiertoe aanleiding geven kan het bevoegd gezag besluiten de voorschriften ten aanzien van de desbetreffende aspecten aan te passen.

Het bevoegd gezag behoudt het recht om het Werkplan/Uitvoeringsplan te toetsen aan de meest recente inzichten, dus inclusief voortschrijdend inzicht, en, indien daartoe aanleiding is, aanvullende voorschriften en mitigerende maatregelen te eisen.

Ook de vergunninghouder kan verzoeken om op basis van voortschrijdend inzicht, aanpassingen te doen in het Monitorings- en Evaluatieprogramma.

3.6 Meest Milieuvriendelijk Alternatief

Het bevoegd gezag constateert dat de aanvrager als voorkeursalternatief niet heeft gekozen voor het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA).

Het bevoegd gezag komt op basis van de afweging in paragrafen 3.1-3.5 van dit besluit tot de conclusie dat het aangevraagde voorkeursalternatief geen wezenlijk negatieve gevolgen heeft voor het milieu. Het voorkeursalternatief is daarom een aanvaardbaar alternatief.

3.7 Eindconclusie bevoegd gezag

Het bevoegd gezag komt op basis van de overwegingen met betrekking tot de effecten op scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid, mijnbouw en ecologie tot de conclusie dat voor het windturbinepark Q10 een vergunning onder voorwaarden kan worden verleend aan de aanvrager.

De voorwaarden ten behoeve van zandwinning zijn beschreven onder paragraaf 3.1.4 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van de scheepvaartveiligheid zijn beschreven onder paragraaf 3.2.5 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van de luchtvaartveiligheid zijn beschreven onder paragraaf 3.3.4 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van mijnbouw zijn beschreven onder paragraaf 3.4.3 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van ecologie zijn beschreven in paragraaf 3.5.5 en bijbehorende voorschriften en bijlagen.

Hetgeen in het inrichtingsplan, verlichtingsplan, onderhoudsplan, veiligheids- en calamiteitenplan, verwijderingsplan en in het monitoring- en evaluatieplan is gesteld als werkwijze c.q. onderzoek dient daadwerkelijk conform de door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat dienst Noordzee of andere bevoegde instanties verleende goedkeuring te worden uitgevoerd. Indien de vergunninghouder geen gevolg geeft aan de verplichting om de plannen na te komen, handelt zij daarmee in strijd met de vergunning(-voorschriften). Indien uit de rapportage dan wel uit toezicht blijkt dat geen of onvoldoende onderzoek heeft plaatsgevonden naar de effecten van de vergunde activiteiten, bestaat aanleiding om bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke instrumenten in te zetten. In de Wet beheer rijkswaterstaatswerken in samenhang bezien met hoofdstuk 5 van de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Algemene wet bestuursrecht, is de grondslag voor bestuursrechtelijk optreden vastgelegd.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

4) BESLUIT

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat besluit op grond van de opgenomen overwegingen aan Eneco New Energy B.V., Postbus 1950, 3000 BZ Rotterdam, verder te noemen 'de vergunninghouder', vergunning te verlenen, op grond van artikel 2 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken met uitzondering van het gedeelte aan de westzijde van het windturbinepark als omschreven in paragraaf 3.2.5 en figuur 5. De vergunning betreft de aanleg, het in stand houden en verwijderen van het windturbinepark 'Q10' op het Nederlands Continentaal Plat en de aanleg, het in stand houden en het verwijderen van kabelleidingen ten behoeve van voornoemd windturbinepark op het Nederlands Continentaal Plat, in de territoriale wateren en op het land tot aan de duinvoet.

De vergunning geldt vanaf publicatie van het definitieve besluit tot 20 jaar na de aanvang van de bouwperiode plus de tijd die nodig is voor de verwijdering van het werk en de bekabeling naar land, met daaraan verbonden de hierna volgende voorschriften. De voorschriften maken integraal deel uit van de vergunning

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
het Hoofd van de Afdeling Vergunningverlening
Rijkswaterstaat dienst Noordzee

Dhr. ir. A.J.M. Geurts van Kessel

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

MEDEDELING

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Beroep

Belanghebbenden die hun zienswijze tegen het ontwerpbesluit naar voren hebben gebracht, of die redelijkerwijs niet verweten kan worden tegen het ontwerpbesluit geen zienswijze naar voren te hebben gebracht, kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht gedurende zes weken tegen dit besluit beroep instellen.

De beroepstermijn vangt aan met ingang van de dag na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd. Om in beroep te gaan tegen het besluit dient het beroepsschrift te worden gericht aan de rechtbank in het rechtsgebied waarin belanghebbende woonplaats houdt dan wel gevestigd is.

Het definitief besluit en bijbehorende stukken liggen gedurende reguliere openingstijden op de volgende locaties ter inzage:

- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noordzee in Rijswijk,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Nederland in Leeuwarden,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Holland in Haarlem,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zuid-Holland in Rotterdam,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zeeland in Middelburg,
- het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag.

Het ondertekende beroepsschrift dient ten minste te bevatten:

- uw naam en adres;
- de dagtekening;
- een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht;
- de gronden van het beroep.

Voorlopige voorziening

Voorts bestaat de mogelijkheid om - gelijktijdig met of na de indiening van het beroepsschrift - een verzoek te doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. Een zodanig verzoek dient te worden gericht tot de voorzieningenrechter van de rechtbank waarbij het beroep wordt ingesteld.

Zowel in verband met de behandeling van het beroep als in verband met het verzoek om voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Omtrent de hoogte daarvan, de wijze waarop en de termijn waarbinnen u dient te betalen, krijgt u na indiening van het beroep c.q. het verzoek om voorlopige voorziening bericht van de griffie.

Voor inlichtingen over de beroepsprocedure kunt u zich wenden tot het Centrum Publieksparticipatie, telefoon 070 - 456 96 04. Het besluit en de daarop betrekking hebbende stukken kunt u downloaden of opvragen via www.centrumpp.nl.

Meer achtergronden over windturbineparken op de Noordzee zijn te vinden op www.noordzeeloket.nl.

Voor nadere informatie over de inhoud van het besluit, kunt u contact opnemen met Rijkswaterstaat Noordzee, secretariaat Water en Scheepvaart, telefoon 070 - 33 66 843.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

VOORSCHRIFTEN

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Voorschrift 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a) 'het bevoegd gezag', de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat (voor het gedeelte zeewaarts vanaf 1 km uit de laag-laag-waterlijn (LLWS), vertegenwoordigd door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noordzee (adres: Lange Kleiweg 34, Postbus 5807, 2280 HV Rijswijk (Z-H), voor het gedeelte landwaarts vanaf die 1 km uit de laag-laag-waterlijn en tot aan de duinvoet, vertegenwoordigd door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noord-Holland (adres: Toekanweg 7, Postbus 3119, 2001 DC Haarlem).
- b) 'de aanvraag', de aanvraag van 3 november 2008 van een vergunning voor het oprichten, het in stand houden en het verwijderen van het windturbinepark 'Q10'. De vergunningsaanvraag bestaat uit:
 - Aanbiedingsbrief d.d. 3 november 2008;
 - Brief betreffende aanvulling op de aanvraag d.d. 14 januari 2009;
 - Brief betreffende passende beoordeling d.d. 11 februari 2009;
 - Document "Offshore Windpark "Q10" Vergunningaanvraag Wet beheer rijkswaterstaatswerken, 20 oktober 2008, definitief rapport";
 - Document "Offshore Windpark "Q10" Milieu Effect Rapport, 20 oktober 2008, definitief rapport";
 - Coördinaten Windpark Q10;
 - Document "Aanvulling behorende bij windpark Q10";
 - Document "Passende beoordeling Windturbinepark Q10";
 - Document: Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP, A.R. Boon, F. Heinis (HWE), 1 juni 2009.

En de door vergunninghouder als vertrouwelijk ingediende documenten:

- Bijlage VIII "Certificaat installatie en ontwerpdocumentatie".
- c) 'het werk', een windturbinepark, genaamd 'Q10, bestaande uit maximaal 51 windturbines, één transformatorstation en de kabels tussen de windturbines onderling en tussen het transformatorstation. De referentieturbines zijn van het type Vestas V90 met een geïnstalleerd vermogen van 3 MW per turbine. Elke windturbine is geplaatst op een fundering bestaande uit een monopaal. Eén en ander is nader beschreven in de aanvraag;
 - d) 'de bekabeling naar land', twee hoogspanningskabels vanaf het transformatorstation naar land tot aan de duinvoet, Beverwijk/Velsen. Eén en ander is nader beschreven in de bij deze vergunning behorende aanvraag;
 - e) 'de bouwperiode', de periode vanaf het eerste moment dat de bodem in beroering gebracht wordt door plaatsing van het werk dan wel de bekabeling naar land tot aan het begin van de operationele periode;
 - f) 'de operationele periode', de periode vanaf het eerste moment dat elektriciteit van het werk door de bekabeling naar land gaat tot aan het begin van de verwijderperiode;
 - g) 'de verwijderperiode', de periode vanaf het begin van demontage van het werk tot de totale verwijdering van het werk;
 - h) De combinatie van de bouw- en operationele periode als genoemd onder e en f, mag op grond van dit besluit niet langer dan 20 jaar duren, tenzij het bevoegd gezag na een gemotiveerd verzoek hiertoe anders beslist;
 - i) 'de contactambtenaar', de voor deze vergunning aangewezen ambtenaar werkzaam bij de afdeling Vergunningverlening van Rijkswaterstaat dienst Noordzee en voor het eerst in de aanbiedingsbrief bij deze vergunning

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

gespecificeerd, te bereiken via het algemene nummer telefoon 070-33 66 600. Buiten kantooruren is Rijkswaterstaat dienst Noordzee bereikbaar via het Hydro Meteo Centrum Nederland (HMCN) 070-33 66 800 en/of faxnummer 070-39 51 724.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

- j) 'de handhavingsambtenaar', de voor deze vergunning aangewezen ambtenaar werkzaam bij de afdeling Handhaving van Rijkswaterstaat dienst Noordzee en voor het eerst in de aanbiedingsbrief bij deze vergunning gespecificeerd, te bereiken via de hierboven onder i genoemde contactgegevens;
- k) 'de Kustwacht', het Kustwachtcentrum, Postbus 10000, 1780 CA Den Helder, telefoon: 0900 - 0111 (alarmnummer) of 0223 - 542300 / 542603 (Duty Officer), fax 0223 - 658358, marifoon VHF 16, verdere informatie te vinden op website: www.kustwacht.nl;
- l) 'schriftelijk', per brief, per fax of per e-mail.

Voorschrift 2. Aanvraag

- 1. Alle activiteiten dienen conform de aanvraag te worden uitgevoerd, tenzij de aan deze vergunning verbonden voorschriften anders bepalen.
- 2. Wijzigingen in de in lid 1 genoemde documenten dienen schriftelijk te worden gemeld aan het bevoegd gezag, welke vervolgens zal beoordelen of aanleiding bestaat de vergunning te wijzigen.

Voorschrift 3. Plaatsbepaling en vormgeving

- 1. Het werk, exclusief de kabels in de territoriale zee en van de territoriale zee tot aan de duinvoet, is gelegen op het Nederlands deel van het continentaal plat, bevindt zich binnen de volgende posities (in UTM op basis van het stelsel ED50 zone 31):

Tabel 1: coördinaten windturbinepark Q10

X	Y
576620	5805306
578054	5808146
578033	5808768
582030	5809887
582073	5809671
581866	5809341
581421	5808538
581077	5807861
580796	5807264
580654	5806954
580377	5806290
580150	5805698
579926	5805071
579481	5803965
579414	5803788
576620	5805306

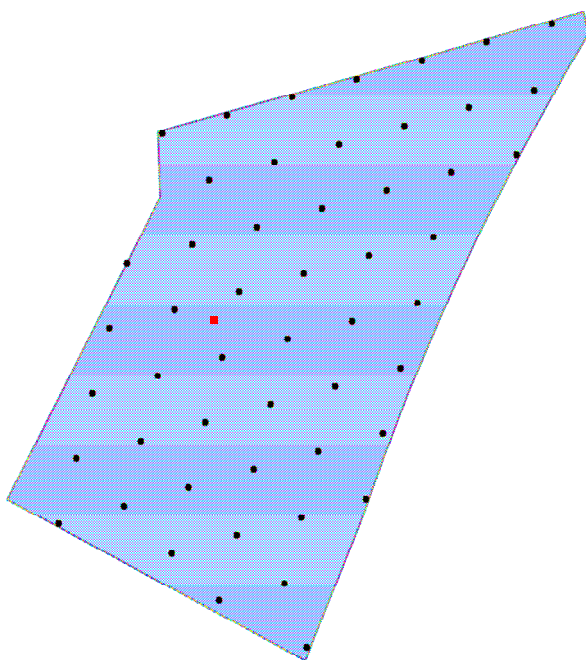

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

2. De windturbines en het transformatorstation zijn gesitueerd op de coördinaten zoals aangegeven in figuur 7.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Figuur 7: Contouren van Q10. 'Het werk' zoals bedoeld in lid 1 van dit voorschrift betreft het groen gearceerde gebied, met daarin in zwart de posities van de turbines en in rood het transformatorstation.

3. Het tracé van de bekabeling naar land dient te lopen vanaf het windturbinepark Q10 naar Beverwijk/Velsen, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening (zie bijlage 2).
4. Rondom het park wordt een veiligheidszone ingesteld van 500 meter conform de Beleidsregels 'Toepassing van de Wbr op installaties in de EEZ' (Staatscourant 29 december 2004, nr. 252).

Voorschrift 4. Onderwateropname van de zeebodem voorafgaand aan de bouw

1. Tenminste 9 maanden voorafgaand aan de bouwperiode maakt de vergunninghouder een onderwateropname ('site survey') van de zeebodem op de locatie van het werk om te bepalen of de bodem vrij is van obstakels.
2. Uiterlijk 3 maanden voordat het in het eerste lid bedoelde onderzoek wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in. Dit voorstel dient te voldoen aan de uitgangspunten voor hydrografisch meetwerk conform de richtlijn van de International Hydrographic Organization (IHO) order 1 S44.
3. Het in het voorgaande lid beschreven onderzoeksvoorstel dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
4. Alleen wanneer de onderwateropname is uitgevoerd conform het goedgekeurde voorstel, is er sprake van een geldige onderwateropname.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

5. Binnen 3 maanden na beëindiging van de onderwateropname, doch uiterlijk 6 maanden voor aanvang van de bouwperiode, stuurt de vergunninghouder het bevoegd gezag een volledige schriftelijke eindrapportage van de onderwateropname.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Voorschrift 5. Onderzoek bodemgesteldheid

1. Tenminste 9 maanden voorafgaand aan de bouwperiode voert de vergunninghouder een gedetailleerd onderzoek uit naar de bodemgesteldheid en bodemvormen ter plaatse van alle voorgenomen windturbinefundaties en het transformatorstation waaruit blijkt dat de inrichting conform het inrichtingsplan kan geschieden.
2. Uiterlijk 3 maanden voordat het in het eerste lid bedoelde onderzoek wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in.
3. Het in het voorgaande lid beschreven onderzoeksvoorstel dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
4. Alleen wanneer het bodemonderzoek is uitgevoerd conform het goedgekeurde voorstel, is er sprake van een geldig bodemonderzoek.
5. Binnen 3 maanden na beëindiging van het bodemonderzoek, doch uiterlijk 6 maanden voorafgaand aan de bouwperiode, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage met betrekking tot het voornoemde bodemonderzoek in. In de eindrapportage wordt aangegeven of, en zo ja welke, wijzigingen in het ontwerp zullen worden voorgesteld. Voorschrift 2 lid 2 is hierop onvoorwaardelijk van toepassing.

Voorschrift 6. Plaatsing en constructie van de windturbines en het transformatorstation

1. Tenminste 2 maanden voorafgaand aan de bouwperiode stelt de vergunninghouder zich door middel van een bankgarantie aan de Staat, of een ander door de Staat goedgekeurde zekerheidsstelling, garant voor voldoende middelen ten bate van de verwijdering, gedurende de gehele bouw-, operationele en verwijderperiode.
2. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen tijdens de bouwperiode. Partijen moeten het eens zijn over de afspraken voordat daadwerkelijk aan de bouw wordt begonnen.
3. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode meldt de vergunninghouder, met verwijzing naar het nummer van deze vergunning, schriftelijk aan de handhavingsambtenaar en de Kustwacht:
 - a) de naam van alle in te zetten werkvaartuigen/ platforms, inclusief 'call sign' en contact details;
 - b) de dag waarop de werkzaamheden zullen beginnen en de verwachte duur daarvan;
 - c) de voor de vergunninghouder werkzame, 24 uur per dag bereikbare, contactpersoon (zie ook voorschrift 18, aanwijzing contactpersoon);
 - d) de door de vergunninghouder getroffen veiligheidsmaatregelen voor de scheepvaart.
4. Tenminste 3 maanden voorafgaand aan de start van de bouwperiode wordt door de vergunninghouder in een werkplan beschreven hoe en wanneer de heiwerkzaamheden plaatsvinden. Dit werkplan dient ter beoordeling en

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

- goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag. Zonder goedgekeurd werkplan mag de bouwperiode niet aanvangen.
5. Heiwerkzaamheden mogen niet plaatsvinden in de periode van 1 januari tot 1 juli.
 6. In het Nederlands deel van de Noordzee mag gedurende één bouwseizoen steeds één windturbinepark geheid worden.
 7. De heiwerkzaamheden vinden plaats na goedkeuring van het bevoegd gezag en nadat gebleken is dat aan de voorschriften in deze vergunning als genoemd onder voorschrift 9 is voldaan.
 8. Het bevoegd gezag kan toestemming geven om af te wijken van het bepaalde onder lid 5 en 6. Het bevoegd gezag betreft hierbij:
 - a) De afstand tot andere windturbineparken en de vermijdingsafstand van zeehonden tengevolge van heigeluid. Indien de vermijdingzone in voldoende mate samenvalt met die van het windturbinepark waarvoor al heiwerkzaamheden plaatsvinden, zulks ter beoordeling van het bevoegd gezag, dan kan het bevoegd gezag toestemming verlenen voor de heiwerkzaamheden in hetzelfde bouwseizoen als bedoeld onder 6.
 - b) De in het inrichtingsplan opgenomen funderingswijze of voorstellen voor mitigatie van het heigeluid in relatie tot het terugbrengen van de vermijdingsafstand voor de Gewone en Grijze zeehond.
 9. Gedurende de bouwperiode rapporteert de vergunninghouder wekelijks, of vaker indien de vergunninghouder of het bevoegd gezag dat noodzakelijk acht, schriftelijk over de voortgang van de werkzaamheden aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar, onder vermelding van:
 - a) de werkzaamheden van de afgelopen week;
 - b) de voorgenomen werkzaamheden van de komende week;
 - c) afwijkingen van de in lid 3 van dit voorschrift genoemde aspecten.
 10. Tijdens de bouw van het park is een begeleidingsschip met VTS-operator aan boord aanwezig welke de omliggende scheepvaart volgt. Over de exacte werkzaamheden van dit schip en de eisen waaraan dit schip dient te voldoen worden voorafgaand aan de bouw afspraken met de Kustwacht gemaakt.
 11. De Kustwacht kan tijdens de bouwperiode aanvullende veiligheidsvoorwaarden stellen ten behoeve van de veiligheid van het park zelf, alsmede het omringende scheepvaartverkeer.
 12. Binnen 24 uur na afronding van alle werkzaamheden in de bouwperiode, meldt de vergunninghouder dit schriftelijk aan de handhavingsambtenaar en de Kustwacht.
 13. De vergunninghouder doet na de plaatsing van de funderingen voor zowel de turbines als het transformatorstation zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen 6 maanden na voltooiing van de heiwerkzaamheden opgave aan de contactambtenaar over de exacte positie van de monopalen ('as build').
 14. In het belang van de scheepvaart en de luchtvaart draagt de vergunninghouder zorg, dat de in lid 13 bedoelde gegevens na instemming van de contactambtenaar ter kennis worden gebracht van de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) en Inspectie Verkeer en Waterstaat Toezichteenheid luchtvaart en luchtruim opdat de windturbines en het transformatorstation door genoemde diensten op luchtvaart- en zeekaarten kunnen worden aangegeven.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Voorschrift 7. Aanleg van de bekabeling naar land

1. Het scheepvaartverkeer dient tijdens de bouwperiode en bij eventuele reparatie van de kabels en de bekabeling naar land in de operationele periode zoveel mogelijk ongehinderd doorgang te kunnen vinden.
2. De vergunninghouder vraagt ten behoeve van eventuele maatregelen zoals omleiding van het verkeer ten minste vier weken voor de aanleg en reparatie van de bekabeling schriftelijk toestemming bij de Kustwacht en meldt het voornemen aan de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) met een afschrift aan de handhavingsambtenaar onder vermelding van:
 - a) een duidelijke omschrijving van de plaats der werkzaamheden;
 - b) de aard, de tijdsduur en omvang der werkzaamheden door middel van een werkplan en tijdschema;
 - c) de te gebruiken vaartuigen;
 - d) een beschrijving van de in het belang van de scheepvaart te nemen maatregelen;
 - e) de dag waarop de werkzaamheden zullen beginnen;
 - f) de voor de vergunninghouder werkzame, 24 uur per dag bereikbare, contactpersoon;
 - g) afwijkingen van het onder b genoemde werkplan en tijdschema.Indien bijzondere omstandigheden hiertoe aanleiding geven, kan de Kustwacht een kortere termijn toestaan.
3. Wanneer de aanvang van de werkzaamheden niet op het aangegeven tijdstip kan plaats hebben, maakt de vergunninghouder daar zo spoedig mogelijk tevoren schriftelijk melding van aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar.
4. Tijdens het leggen van de bekabeling naar land en bij de uitvoering van grootschalig onderhoud aan de kabel(s) dient een daartoe opgeleide en gecertificeerde Noordzeeloods als 'VTS-operator' aan boord te zijn.
5. De vergunninghouder rapporteert wekelijks schriftelijk over de voortgang van de werkzaamheden aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar, onder vermelding van:
 - a) de werkzaamheden van de afgelopen week;
 - b) de voorgenomen werkzaamheden van de komende week;
 - c) de positie van de diverse vaartuigen;
 - d) eventuele afwijkingen van het in lid 2.b genoemde werkplan en tijdschema.
6. Binnen 24 uur nadat de werkzaamheden zijn beëindigd, meldt de vergunninghouder dit schriftelijk aan het Kustwachtcentrum en de handhavingsambtenaar.
7. De vergunninghouder doet over het tracé van de bekabeling naar land z.s.m. doch uiterlijk binnen 6 maanden na voltooiing van de werkzaamheden opgave aan de contactambtenaar over de exacte ligging van de bekabeling naar land in horizontale en verticale posities t.o.v. de zeebodem ('as laid').
8. In het belang van de scheepvaart draagt de vergunninghouder zorg, dat de in lid 7 bedoelde gegevens na instemming van de contactambtenaar ter kennis worden gebracht van de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) opdat de bekabeling naar land door genoemde dienst op de zee kaarten van Nederland kan worden aangegeven.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Voorschrift 8. Diepteligging en gronddekking kabels

1. Indien nodig naar het oordeel van de vergunninghouder wordt de bodem voorafgaand aan de aanleg door baggeren geëgaliseerd.
2. De bij het baggeren en egaliseren van de bodem vrijkomende specie zal in overleg met de contactambtenaar worden verspreid op een door hem aan te wijzen locatie nabij de ontgravinglocatie.
3. De vergunninghouder legt de bekabeling naar land aan op een diepte van tenminste 3 meter in de zeebodem voor dat deel van de kabels gelegen binnen 3 kilometer uit de kust (LLWS) en tenminste 1 meter in de zeebodem voor dat deel van de kabels verder zeewaarts tot het transformatorstation, waarbij de natuurlijke bodemopbouw en gronddekking zoveel als mogelijk in stand zal worden gehouden.
4. De vergunninghouder onderzoekt de horizontale ligging van de kabel (positie) en de verticale ligging van de kabel ten opzichte van de omringende zeebodem (dekking) jaarlijks door middel van een geldige onderwateropname waarbij de ligging van de kabel in het zeebed bepaald kan worden (bijvoorbeeld middels subbottom profiling).
5. Uiterlijk 3 maanden voordat de in lid 4 van dit voorschrift bedoelde survey wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in. Dit voorstel wordt beoordeeld door het bevoegd gezag. Zonder goedkeuring van het voorstel is de onderwateropname niet geldig.
6. Indien uit een in lid 4 van dit voorschrift bedoeld survey, of op enigerlei andere wijze, geconstateerd wordt dat op de kabel(s) minder dekking aanwezig is dan gespecificeerd in lid 3, meldt de vergunninghouder dit binnen 1 week aan de contactambtenaar. De contactambtenaar stemt vervolgens met de vergunninghouder af op welke wijze en binnen welke termijn overgegaan wordt tot het herstel van de vereiste dekking.
7. Binnen 3 maanden na beëindiging van de in het lid 4 bedoelde survey dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage in.
8. Wanneer na achtereenvolgende surveys blijkt dat de ligging van de kabel(s) stabiel is en de dekking op de kabel(s) ten minste in overeenstemming met lid 3 van dit voorschrift blijft, kan de contactambtenaar goedkeuren dat de frequentie van de controle op de kabel(s) wordt verminderd. Hiertoe dient de vergunninghouder schriftelijk te verzoeken.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Voorschrift 9. Inrichting en Certificering

1. Tenminste 6 maanden voor aanvang van de bouwfase dient de vergunninghouder een herzien inrichtingsplan ter goedkeuring in bij het bevoegd gezag.
2. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is er sprake van een geldig inrichtingsplan.
3. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan aan te vangen met de bouwperiode wanneer een geldig inrichtingsplan aan de contactambtenaar overlegd is.
4. Vergunninghouder is verplicht al het mogelijke te doen om te voorkomen dat mijnbouwvergunninghouders ten gevolge van het gebruik van de vergunning schade lijden. De vergunninghouder dient hiertoe rekening te houden met verleende winningsvergunning(en), in het bijzonder met een goedgekeurd winningsplan, in het herziene inrichtingsplan.
5. Voor het definitieve ontwerp van het werk dient, specifiek voor elke windturbine en transformatorstation, inclusief mastconstructie en fundering,

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

een certificaat afgegeven te zijn door een bij de Raad van Accreditatie aangesloten certificeringsbureau.

6. De vergunninghouder dient elk certificaat, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, minimaal een maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk aan de contactambtenaar te overleggen.
7. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren aan constructies waarvoor een geldig certificaat, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, afgegeven is.
8. Voor eventuele wijzigingen in de constructie dient een certificaat te worden verkregen, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, en aan de contactambtenaar voorgelegd te worden, zoals beschreven in lid 1 en 2 van dit voorschrift.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Voorschrift 10. Aanvang van de operationele periode

1. Uiterlijk twee weken voor aanvang van de operationele periode meldt de vergunninghouder schriftelijk aan de directeur Kustwacht en het bevoegd gezag dat het werk en de bekabeling naar land gereed zijn en wanneer de operationele periode aan zal vangen.

Voorschrift 11. Veiligheid

1. De vergunninghouder voorziet het werk en de bekabeling naar land van controle-, waarschuwings- en besturingssystemen, inclusief de noodvoorziening voor het zowel ter plaatse als vanaf de wal kunnen bedienen en bewaken van het werk.
2. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat de elektrische installaties van het werk en de bekabeling naar land voldoen aan de norm NEN 1010 (Veiligheidseisen laagspanning) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat de bekabeling voldoet aan de norm NEN 1041 (Safety regulations for high voltage installations) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.
3. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat het werk beveiligd is tegen blikseminslag volgens NEN 1014 (Bliksembeveiliging) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.
4. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen bij calamiteiten.
5. De vergunninghouder overlegt tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende calamiteitenplan waarin de onder lid 4 bedoelde afspraken terugkomen ter beoordeling voor aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar.
6. Het calamiteitenplan dient jaarlijks te worden herzien en zowel het eerste plan als de daaropvolgende herzieningen dienen schriftelijk goedgekeurd te worden door de Kustwacht en het bevoegd gezag.

Voorschrift 12. Onderhoud

1. Onderhoud en reparatie vindt plaats volgens het door de vergunninghouder bij de vergunningaanvraag ingediende Onderhoudsplan.
2. Onderhoud en inspecties worden uitgevoerd volgens de normen NEN EN 50110, (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Algemene bepalingen),

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

NEN 3140 (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Aanvullende Nederlandse bepalingen voor laagspanningsinstallaties) en NEN 3840 (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Aanvullende Nederlandse bepalingen voor hoogspanningsinstallaties) of gelijkwaardige normen en overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.

3. Onderhoud en reparatie in afwijking van het onderhoudsplan als in het eerste lid bedoeld, meldt de vergunninghouder uiterlijk 1 maand van tevoren schriftelijk aan het bevoegde gezag, tenzij sprake is van spoedeisende omstandigheden.
4. Bij (groot) onderhoud waarbij (kraan)schepen nodig zijn, geldt het gestelde in voorschrift 6.
5. De vergunninghouder overhandigt de contactambtenaar vanaf aanvang van de operationele periode jaarlijks een inspectierapport van het gepleegde onderhoud aan het werk en de bekabeling.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Voorschrift 13. Verlichting, geluidssignalen en markering

1. De vergunninghouder overlegt tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende verlichtingsplan aan de contactambtenaar.
2. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig verlichtingsplan.
3. Het in lid 1 beschreven plan dient tenminste gedetailleerd in te gaan op de plaatsing van AIS-markering, radar-reflectoren, misthoorns en verlichting op de (buitenste) turbines.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren wanneer deze in het bezit is van een geldig verlichtingsplan.
5. Het plan als bedoeld in lid 1 dient jaarlijks te worden herzien en voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
6. De vergunninghouder overhandigt de contactambtenaar vanaf aanvang van de bouwperiode jaarlijks een inspectierapport aangaande het naleven van het verlichtingsplan.

Voorschrift 14. In werking en buiten werking stellen van de windturbines

1. Indien een windturbine als gevolg van het optreden van een beveiliging buiten werking is gesteld, wordt de installatie pas weer in werking gesteld nadat de oorzaak (oorzaken) van het buiten werking stellen is (zijn) opgehouden te bestaan, dan wel doelmatig is (zijn) opgeheven.
2. De vergunninghouder beschrijft elk geval van het buiten werking stellen van een windturbine in het logboek, beschreven in voorschrift 15, waarbij de oorzaak en de oplossing van de oorzaak beschreven worden.
3. Tenminste 6 maanden voor aanvang van de operationele periode dient de vergunninghouder een schriftelijke procedure in, die geldt voor het stopzetten en weer opstarten van windturbines. In die procedurebeschrijving dient ook te worden omschreven onder welke omstandigheden de procedure in werking treedt (zoals bijvoorbeeld door de vergunninghouder in het geval van technische defecten, zware storm of tijdens grote vogeltrek met verhoogde kans op vogelsterfte). Deze procedure moet in ieder geval worden gevolgd als de windturbines worden stopgezet of gestart bij de volgende gebeurtenissen:
 - a) op last van het bevoegd gezag;
 - b) ten gevolge van een bevel van de directeur Kustwacht, bijvoorbeeld bij SAR-operaties of ten gevolge van een verzoek van de managers van

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

nabije mijnbouwplatforms ten behoeve van de veiligheid van het platform en/of het vliegverkeer.

4. De in het vorige lid bedoelde procedure behoeft de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dient in overleg met deze te worden opgesteld.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Voorschrift 15. Logboek

1. Vanaf het van kracht worden van de vergunning houdt de vergunninghouder een logboek bij, waarin tenminste de volgende zaken opgenomen worden:
 - Deze vergunning, alsmede overige relevante (publiekrechtelijke) besluiten;
 - De resultaten van de in deze vergunning voorgeschreven keuringen en/of metingen en registraties;
 - De (tussentijdse) resultaten van de in deze vergunning voorgeschreven onderzoeken;
 - De bevindingen van alle inspecties (milieu, onderhoud, veiligheid, etc.);
 - Datum, tijdstip en alle van belang zijnde gegevens (zoals tijdstip, tijdsduur, aard, hoeveelheid, oorzaak, plaats en windrichting) van voorgevallen incidenten met vermelding van de genomen maatregelen;
2. Het logboek zoals beschreven in lid 1 dient te allen tijde beschikbaar te zijn voor inzage door het bevoegd gezag.

Voorschrift 16. Monitoring- en evaluatieprogramma

1. De vergunninghouder dient een gedetailleerde uitwerking van een monitoring- en evaluatieprogramma op te stellen en uit te voeren conform het gestelde in bijlage 1 bij deze voorschriften.
2. De vergunninghouder overlegt het in lid 1 beoogde monitoring- en evaluatieplan schriftelijk voor aan de contactambtenaar ter beoordeling.
3. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig monitoring- en evaluatieplan.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren en het park operationeel te hebben wanneer deze in het bezit is van een geldig monitoring- en evaluatieplan.
5. Daar waar het geldige monitoring- en evaluatieplan vraagt om onderzoeken die plaats dienen te vinden voorafgaand aan de bouw (T_0) dienen deze onderzoeken voltooid en gerapporteerd te zijn voor aanvang van de bouwperiode.
6. Eventuele wijzigingen in het monitoring- en evaluatieplan dienen schriftelijk ter goedkeuring aan de contactambtenaar voorgelegd te worden.
7. Tussen- en eindrapportages, alsmede de met het onderzoek verzamelde basisgegevens, conform bijlage 1 van deze vergunning overlegt de vergunninghouder schriftelijk aan de contactambtenaar ter beoordeling.
8. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig tussen- of eindrapport.
9. Het bevoegd gezag kan naar aanleiding van (tussen)resultaten van het monitoring- en evaluatieplan aanvullende eisen gericht op het mitigeren van de voorkomende effecten stellen.

Voorschrift 17. Verwijdering

1. Tenminste 2 maanden voorafgaand aan de verwijderperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen tijdens de verwijderperiode.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

2. De vergunninghouder overlegt minimaal 1 maand voorafgaand aan de verwijderperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende verwijderingsplan aan de contactambtenaar ter goedkeuring.
3. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig verwijderingsplan.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan verwijderwerkzaamheden uit te voeren wanneer deze in het bezit is van een geldig verwijderingsplan.
5. Eventuele wijzigingen in het verwijderingsplan dienen de contactambtenaar ter goedkeuring voorgelegd te worden.
6. De vergunninghouder verwijdert het werk binnen 24 maanden na beëindiging van de operationele periode conform het bij deze vergunning behorende verwijderingsplan en de nadere uitwerking daarvan, zoals beschreven in lid 2.
7. De vergunninghouder verricht binnen 3 maanden na beëindiging van de verwijderperiode een onderwateropname conform de richtlijn van de International Hydrographic Organization (IHO) order 1 S44 om aan te tonen dat de zeebodem redelijkerwijs in oorspronkelijke toestand is en er geen resten op de zeebodem zijn achtergebleven als gevolg van de uitgevoerde activiteiten. De gegevens van de onderwateropname worden door de vergunninghouder overhandigd aan het bevoegd gezag.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Voorschrift 18. Aanwijzing contactpersoon

1. De vergunninghouder wijst één of meerdere personen aan die in het bijzonder belast is (zijn) met het toezicht op de naleving van het bij dit besluit bepaalde of bevolen. De vergunninghouder deelt binnen 14 dagen nadat dit besluit in werking is getreden het bevoegd gezag de naam, het adres, het telefoonnummer en het e-mail adres van degene(n) die door hem of vanwege hem is (zijn) aangewezen mee.
2. De vergunninghouder meldt eventuele wijzigingen van de in lid 1 bedoelde personen onmiddellijk aan de contactambtenaar.

Voorschrift 19. Handhaving

1. Een exemplaar van deze vergunning met bijbehorende tekening(en) moet steeds op het werk of aan boord van het vaartuig dat het werk begeleidt aanwezig zijn en aan de bevoegde Rijksambtenaren op hun verzoek worden getoond.
2. De vergunninghouder geeft gevolg aan een vordering van het bevoegd gezag tot onmiddellijke stopzetting van windturbines of werkzaamheden, welke vordering uitsluitend kan worden gedaan in het kader van toezicht en handhaving van deze vergunning.

Voorschrift 20. Wijziging werk door de vergunninghouder

1. De vergunninghouder meldt elke wijziging aan het werk vooraf aan het bevoegd gezag, tenzij sprake is van een calamiteit en een voorafgaande melding redelijkerwijs niet van de vergunninghouder verlangd kan worden.
2. De vergunninghouder dient een wijzigingsvergunning aan te vragen in geval van een, naar oordeel van het bevoegd gezag wezenlijke wijziging van het werk.
3. Indien het bevoegd gezag niet binnen 2 maanden na datum van ontvangst van de melding als bedoeld in lid 1 van dit voorschrift schriftelijk heeft gereageerd, mag de vergunninghouder tot de gemelde wijziging overgaan.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Voorschrift 21. Historisch belangrijke, archeologische vondsten

1. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden voorwerpen, sporen of overblijfselen worden aangetroffen welke, naar redelijkerwijs kan worden vermoed, van historisch, oudheidkundig of wetenschappelijk belang zijn, markeert de vergunninghouder de vindplaats en maakt onverwijld melding aan de handhavingsambtenaar en de directeur van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Afdeling Beleid Maritiem Internationaal, t.a.v. drs. P. Stassen of drs. M.R. Manders, Postbus 1600, 3800 BP Amersfoort, telefoon 033-4217799 of 06-53712836, e-mail p.stassen@cultureelerfgoed.nl. Meldingen kunnen tevens aan het Kustwacht-centrum worden doorgegeven (zie contactgegevens in voorschrift 1).

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Voorschrift 22. Overdracht vergunning

1. De vergunninghouder mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag de vergunning niet aan derden overdragen.

Voorschrift 23. Overige bepalingen

1. Eventuele kosten, direct en/of indirect, investeringen of door te voeren wijzigingen in het werk of in onderliggende activiteiten voortvloeiende uit of in relatie tot de voorschriften in dit besluit zijn voor rekening en risico van de betrokken vergunninghouder. De vergunninghouder heeft geen recht op compensatie en/of schadevergoeding of anderszins, voortvloeiende uit aanwijzingen gegeven door het bevoegd gezag of door organisaties betrokken bij de uitvoering van hun wettelijke taak of taken.
2. Indien de vergunninghouder geen gevolg geeft aan de verplichtingen in deze voorschriften, handelt zij daarmee in strijd met de vergunning. Indien uit rapportage dan wel uit toezicht blijkt dat geen of onvoldoende uitvoering is gegeven aan de voorschriften, bestaat aanleiding om bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke instrumenten in te zetten.

Voorschrift 24. Geldigheid vergunning

1. Deze vergunning vervalt van rechtswege indien uiterlijk 3 jaar na afgifte van definitieve vergunning de operationele periode niet aangevangen is.
2. Vóór het in lid 1 beschreven vervallen van de vergunning kan de vergunninghouder een gemotiveerde schriftelijke aanvraag tot verlenging van de periode als bedoeld in lid 1 indienen bij het bevoegd gezag.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

BIJLAGE 1 bij vergunningvoorschriften: Monitoring van de effecten van het windturbinepark

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Algemene eisen

In het monitoring- en evaluatieplan dient door de vergunninghouder in beeld gebracht te worden welk bestaand onderzoek er aan ieder onderzoeksonderwerp plaatsvindt. Voor ieder onderwerp dient hierbij aangegeven te worden of er in het kader van het monitoringsprogramma bij dit bestaande onderzoek aangesloten kan worden.

Uit het monitoring- en evaluatieplan moet blijken dat er per onderwerp, vanaf het kalenderjaar van de aanvang van het eerste onderzoek jaarlijks d.w.z. per kalenderjaar, een zelfstandig leesbaar, wetenschappelijke voortgangrapportage opgeleverd wordt. Tevens moet blijken dat er aansluitend aan het eind van de monitoringsperiode een Engelstalige eindrapportage met Nederlandse samenvatting wordt opgeleverd dat van voldoende wetenschappelijke kwaliteit is. Dit onderdeel is ter goedkeuring door het Bevoegd Gezag.

In het monitoring- en evaluatieplan dient opgenomen te worden, dat voordat de definitieve voortgangrapportage, dan wel eindrapportage wordt ingediend, het Bevoegd Gezag gedurende tenminste 6 weken de gelegenheid krijgt om inhoudelijk commentaar op een concept-rapportage te geven. De vergunninghouder wordt geacht dit inhoudelijk commentaar in de definitieve rapportage te verwerken. De concept-rapportages dienen net als de definitieve rapportages voldoen aan de eis van zelfstandige leesbaarheid. Dit onderdeel is ter goedkeuring door het bevoegd gezag.

In het monitoring- en evaluatieplan moet een jaarlijkse (per kalenderjaar) presentatie van de onderzoeksresultaten worden opgenomen. Deze presentatie dient plaats te vinden voordat de concept voortgangrapportage, dan wel de concept eindrapportage van het onderzoek, wordt ingediend. Op verzoek van het bevoegd gezag wordt vergunninghouder verzocht aan het bevoegde gezag (al dan niet bijgestaan door onafhankelijke deskundige) een mondelinge toelichting op de onderzoeksresultaten te geven.

Uit het monitoring- en evaluatieplan moet blijken dat jaarlijks (per kalenderjaar) de basisgegevens worden opgeleverd. Tevens moet blijken in welk format de basisgegevens worden aangeleverd. Dit laatste is ter goedkeuring door het Bevoegd Gezag.

In het monitoring- en evaluatieplan dient opgenomen te worden dat uiterlijk 6 maanden na afloop van het kalenderjaar waarover gerapporteerd dient te worden, de definitieve voortgangrapportagerapportage, dan wel de eindrapportage alsmede de verzamelde basisgegevens worden opgeleverd.

Het monitoring- en evaluatieplan dient tenminste de volgende onderwerpen te bevatten, en te voldoen aan de bij de onderwerpen gestelde eisen en criteria, tenzij vergunninghouder aantoont reeds op een ander wijze (bijvoorbeeld door verkrijging van de gegevens van andere reeds uitgevoerde onderzoeken) over de in de onderwerpen genoemde gegevens te beschikken. Dit dient ter goedkeuring te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

1. Onderwatergeluid ten gevolge van heien

Beoogd resultaat

Doel van de metingen is om gegevens te verzamelen over het voortplantingsgedrag van heigeluid in de Noordzee

Om het voortplantingsgedrag van geluid onder water over de lange en middenlange afstand te kunnen voorspellen, wordt gebruik gemaakt van een "ray-tracing" model. Voor de kalibratie en validatie van zo'n model zijn in situ meetgegevens nodig.

Te gebruiken methodes

De vergunninghouder dient gebruik te maken van een permanente meetopstelling. Aanvullend hierop moeten transecten worden gevaren met een aantal hydrofoons die op verschillende dieptes geïnstalleerd worden, zodat een goed ruimtelijk beeld kan worden verkregen van de propagatie van het heigeluid. De hierbij te meten waardes zijn de Lp, SEL en Leq, zoals beschreven in de passende beoordeling. De metingen dienen betrekking te hebben op een voor zeezoogdieren en vissen relevant frequentiebereik.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De metingen vinden plaats tijdens de heiactiviteiten. Daarnaast moeten er ook metingen aan het "ambient noise" tussen de heiactiviteiten door worden uitgevoerd.

Bij de te varen transecten moet extra aandacht worden besteed aan het gebied vanaf de geluidsbron richting kustzone.

De lengte van de transecten wordt bepaald tot de afstand waarop het geluidsniveau door heien niet langer te onderscheiden is van de "ambient noise".

Gewenste nauwkeurigheid

Het aantal te varen transecten en het aantal te gebruiken hydrofoons en meetopstellingen moet zo gekozen worden dat een voor de modellering voldoende gedetailleerd ruimtelijk beeld van de propagatie van het heigeluid kan worden verkregen. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punten

Naast de gegevens die opgeleverd moeten worden, dienen de resultaten van de metingen ook in een wetenschappelijke rapportage samengevat en beschreven te worden.

2. Geluidsmeting operationeel windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van dit meetonderdeel is het vaststellen van de (langdurig-gemiddelde) Leq-niveaus, alsmede van de Lp-niveaus van eventueel (kortdurend) optredende 'transients', van het geluid dat door een operationeel windmolenpark wordt geproduceerd.

Te gebruiken methodes

Er dient gebruik gemaakt te worden van een permanente meetopstelling. De metingen dienen betrekking te hebben op een voor zeezoogdieren en vissen relevant frequentiebereik.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De metingen vinden plaats vanaf het begin van de operationele periode. De metingen moeten een jaar lang continu worden uitgevoerd. De metingen moeten worden uitgevoerd in het windturbinepark en in een gebied rond het windturbinepark, tot op een afstand waarop de geluidsniveau niet langer fysisch te onderscheiden is van de "ambient noise".

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Gewenste nauwkeurigheid

De metingen moeten informatie opleveren over de geluidsproductie onder alle weersomstandigheden.

3. Effecten van heien op vis

Beoogd resultaat

Het doel van dit monitoringsonderdeel is tweeledig.

Doel is het vaststellen van het voorkomen van vis in het plangebied in relatie tot heilactiviteit. Daarnaast dient de vissterfte in relatie tot de afstand van de heillocatie te bepaald te worden.

Te gebruiken methodes

Voor het eerste meetdoel dienen er vissurveys voor het plangebied en in een referentiegebied te worden uitgevoerd.

Voor het vaststellen van de vissterfte moet er gewerkt worden met een meetopstelling waarbij op diverse afstanden van de heillocatie vissen gevangen worden gezet.

Bij de proefopstelling moet met diverse vissoorten, met een verschillende gevoeligheid voor onderwatergeluid worden gewerkt.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De fish surveys moeten voor aanvang van de heiwerkzaamheden, tijdens de heiwerkzaamheden en enkele uren later worden uitgevoerd in het plangebied en in een representatief referentiegebied.

De vissterfte moet worden vastgesteld vlak voor het heien, tijdens de heiwerkzaamheden en enkele uren later nog eens. Bij de vissterftemeting, moet er ook een blancoproef in een gebied zonder heilactiviteit worden uitgevoerd om de vissterfte door overige oorzaken, ten gevolge van de proefopzet uit te kunnen sluiten.

Gewenste nauwkeurigheid

De survey moet met een zodanige ruimtelijke resolutie en frequentie worden opgezet, dat een statistisch voldoende betrouwbaar resultaat wordt verkregen. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Eenzelfde eis geldt voor de opzet van de vissterftemeting.

Bij de monitoring moeten zoveel mogelijk de methodes worden aangehouden die bij de jaarlijkse "fish surveys" door IMARES worden gebruikt.

Overige punten

De meetopstelling dient indien mogelijk gecombineerd te worden met overige monitoringsonderdelen op het gebied van onderwatergeluid.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

4. Monitoring bruinvissen in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van het onderzoek is het vermijdingsgedrag van bruinvissen ten gevolge van heien te bepalen.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Te gebruiken methodes

De te volgen methode is het aanleggen van een c-pod netwerk in combinatie met het uitvoeren van visuele waarnemingen met bootsurveys. De boot dient hierbij tevens te worden uitgerust met gevoelige hydrofoons waarmee het geluid van aanwezige bruinvissen kan worden geregistreerd.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied.

Het C-pod netwerk moet binnen en rond het windturbinepark worden aangelegd. Het netwerk moet continu meten vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De vaartochten moeten worden uitgevoerd vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De tellingen dienen tenminste maandelijks uitgevoerd te worden.

De tellingen dienen binnen en buiten het windturbinepark tot tenminste 15 km uit het windturbinepark, gemeten vanaf de randen van het windturbinepark, plaats te vinden.

De configuratie van het c-pod netwerk dient zodanig ontworpen te worden dat inzicht kan worden verkregen in de effecten van het heien op het eventuele vermijdingsgedrag.

De vaartochten moeten met een dusdanige resolutie in tijd en ruimte worden opgezet dat eventuele vermijdinggedrag gedetecteerd kan worden.

Het gehele onderzoek moet zodanig worden opgezet, dat een statisch voldoende betrouwbaar resultaat wordt verkregen.

Dit laatste is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punten

De monitoring van de bruinvissen kan gecombineerd worden met de vaartochten voor de vogeltellingen.

5. Monitoring zeehonden in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van de meting is om gegevens over de migratieroutes van de Gewone zeehond en de Grijze zeehond te verzamelen.

Te gebruiken methodes

Voor dit onderzoek moet er worden aangesloten bij het zenderonderzoek dat door IMARES wordt uitgevoerd.

Tijdsaspecten begrenzing meetgebied

Het zenderonderzoek dient zodanig te worden uitgebreid zodat inzicht kan worden verkregen in de migratieroutes van beide soorten op het NCP ter hoogte van de Voordelta en Hollandse kustzone. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Er wordt continu gemeten vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Gewenste nauwkeurigheid

Het onderzoek dient voor wat betreft de nauwkeurigheid, 'state of the art' uitgevoerd te worden. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Overige punten

Er dient aangesloten te worden bij bestaand onderzoek aan gezenderde zeehonden

6. Monitoring zeevogels in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat:

Met voldoende statistische zekerheid is vermindering van zeevogels ten gevolge van het windturbinepark in kaart gebracht. Dit dient als toetsing van de aannames in het MER met betrekking tot verminderingseffecten van zeevogels ten gevolge van het windturbinepark Q10.

Te gebruiken methodes

Hiervoor moeten er op de planlocatie en het omliggende gebied vogeltellingen volgens de ESAS standaard worden uitgevoerd. De tellingen dienen uitgevoerd te worden door waarnemers die deze standaard kunnen toepassen.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

De tellingen dienen plaats te vinden binnen en buiten het windturbinepark (tot tenminste 15 km uit het windturbinepark gemeten vanaf de randen van het windturbinepark) plaats te vinden.

De vaartochten moeten worden uitgevoerd vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De tellingen dienen tenminste maandelijks uitgevoerd te worden.

De tellingen dienen binnen en buiten het windturbinepark tot tenminste 15 km uit het windturbinepark, gemeten vanaf de randen van het windturbinepark, plaats te vinden.

Gewenste nauwkeurigheid

In het MEP dient inzichtelijk te worden gemaakt met welke statische betrouwbaarheid effecten kunnen worden gedetecteerd. De vaartochten moeten met een dusdanige resolutie in tijd en ruimte worden opgezet dat eventuele verminderinggedrag gedetecteerd kan worden. Het bevoegd gezag beoordeelt of de te verwachten betrouwbaarheid voldoende is.

Overige punten

Dit onderwerp kan tegelijkertijd met monitoring ten aanzien van bruinvissen uitgevoerd worden.

7. Fluxmetingen zeevogels en koloniebroeders

Beoogd resultaat:

Doel van de meting is om gegevens te verzamelen van soortspecifieke fluxen van zeevogels en koloniebroeders, zoals omschreven in de Passende Beoordeling, in en om het windturbinepark Q10.

Te gebruiken methodes

Radarmetingen, visuele waarnemingen en zo mogelijk observaties met behulp van restlichtversterkers of vergelijkbare methodes. De visuele waarnemingen en

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

waarnemingen met restlichtversterkers zijn ter ondersteuning van de radarbeelden en noodzakelijk om soortspecifieke fluxen te bepalen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Met de radar dient een permanente fluxmetingen uitgevoerd te worden bij het windturbinepark Q10. De radarmetingen, visuele waarnemingen en zo mogelijk waarnemingen met restlichtversterkers worden uitgevoerd tot ten minste 5 jaar na aanvang van de operationele periode van het park.

Gewenste nauwkeurigheid

De visuele waarnemingen dienen met een zodanige frequentie plaats te vinden dat wat betreft soortspecificiteit van de fluxen een voldoende betrouwbaar resultaat kan worden verkregen. Het laatste is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Bij de nachttellingen voldoet determinatie op genusniveau.

Overige punten

Dit onderwerp dient tegelijkertijd met overige monitoring met gebruikmaking van radar uitgevoerd te worden.

8. Ontwikkgedrag van zeevogels en koloniebroeders of metingen van slachtoffers

Beoogd resultaat:

Het kwantitatief en soortspecifiek bepalen van zowel macro- als micro-avoidance om derhalve het aanvaringsrisico te kunnen bepalen.

Te gebruiken methodes

Macro-avoidance: Radarmetingen, visuele waarnemingen zo mogelijk gebruik makend van restlichtversterkers of vergelijkbare methodes. De visuele waarnemingen en waarnemingen met restlichtversterkers zijn ter ondersteuning van de radarbeelden en noodzakelijk om soortspecifieke uitwijking kwantitatief te bepalen.

Micro-avoidance: In het MEP dient te worden uitgewerkt welke methoden gebruikt zullen worden om de micro-avoidance vast te stellen.

Indien het niet mogelijk blijkt micro-avoidance te meten is het noodzakelijk dat aanvaringsslachtoffers worden gemeten. Dit is ter beoordeling aan het Bevoegd Gezag.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Het onderzoek met betrekking tot ontwikkgedrag vindt voor wat betreft het radaronderzoek continu plaats tot tenminste 5 jaar na aanvang van de operationele periode. De visuele waarnemingen worden ook tot tenminste 5 jaar na aanvang van de operationele periode uitgevoerd.

Gewenste nauwkeurigheid

In het MEP dient duidelijk te worden gemaakt met welke statistische betrouwbaarheid macro-avoidance, micro-avoidance en/of aanvaringsslachtoffers kunnen worden gedetecteerd.

De visuele waarnemingen dienen met een zodanige frequentie plaats te vinden dat wat betreft soortspecificiteit van het ontwikkgedrag een voldoende betrouwbaar resultaat kan worden verkregen.

Het bevoegd gezag beoordeeld of de te bereiken betrouwbaarheid voldoende is.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Overige punten

Dit onderwerp dient tegelijkertijd met overig onderzoek ten aanzien van koloniebroeders uitgevoerd te worden.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

9. Ruimtelijke verspreiding van koloniebroeders

Beoogd resultaat:

Het beoogde doel met betrekking tot de ruimtelijke verspreiding van koloniebroeders heeft betrekking op de kleine mantelmeeuw. Voor de kleine mantelmeeuw is het beoogde doel de onderbouwing van de aannames met betrekking tot het verspreidingsmodel van de kleine mantelmeeuw uit de passende beoordeling Q10. Het beoogde resultaat hierbij zijn kwantitatieve verspreidingsgegevens van kleine mantelmeeuwen vanuit broedkolonies.

Te gebruiken methodes

Vanaf schepen transecttellingen uit voeren vanaf de broedkolonie richting zee tot een afstand van 120 km. Via deze tellingen de dichtheidsvariatie van de kleine mantelmeeuw vaststellen. Dit onderzoek dient volgens de ESAS standaard te worden uitgevoerd.

Het uitrusten van kleine mantelmeeuwen met satellietzenders zodat inzicht wordt verkregen in het foerageerhabitat en foerageerafstand van deze soort in het broedseizoen.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Voor de kleine mantelmeeuw dient met name de kolonie Duinen en Lage Land van Texel onderzocht te worden. De transecttellingen dienen jaarlijks te worden herhaald tot minimaal 5 jaren na aanvang van de operationele periode. Het eerste jaar begint met het eerstvolgende broedseizoen na aanvang van de operationele periode. De transecten moeten binnen het broedseizoen gevaren worden. Het telemetrieonderzoek vindt eveneens continu plaats gedurende 5 jaren te beginnen bij het eerste broedseizoen na aanvang van de operationele periode,

Gewenste nauwkeurigheid

De transecttellingen dienen met een zodanige frequentie en resolutie te worden opgezet dat een statistische betrouwbaar resultaat wordt verkregen. Het aantal met satellietzenders uit te rusten vogels dient zodanig te zijn dat een statistisch betrouwbaar resultaat kan worden verkregen. Dit dient in het MEP te worden uitgewerkt. Het bevoegd gezag beoordeelt of de te bereiken nauwkeurigheid voldoende is.

Overige punten

In het MEP dient onderzocht te worden of er voor het telemetrieonderzoek van kleine mantelmeeuwen kan worden aangesloten bij het onderzoek van SOVON. SOVON voert op beperkte schaal onderzoek uit naar de vliegbewegingen van de kleine mantelmeeuw vanaf de broedkolonie naar foerageerplekken.

10. Effecten op de luchtvaart, inclusief radio- en radardekking

Beoogd resultaat:

Het doel van dit monitoringsonderdeel is driedelig:

- Het bepalen van de aard en omvang van incidenten en bijna-incidenten in relatie tot aard en omvang van het luchtverkeer.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

- Aan de hand van deze incidentenboekhouding inzichtelijk maken wat de milieu-effecten van de incidenten zijn.
- Effecten van het windturbinepark op de radio- en radardekking voor laagvliegend verkeer.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

Te gebruiken methodes

De methode is vrij te kiezen, in zoverre het beoogde resultaat bereikt wordt en het voorstel voldoet aan de hierna volgende punten.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Het onderzoek moet onder alle weersomstandigheden uitgevoerd worden in en bij het operationele windturbinepark. Tevens moet bepaald worden tot op welke afstand van het windturbinepark effecten op de radio- en radardekking, met de gangbare apparatuur, waarneembaar zijn.

Gewenste nauwkeurigheid:

In het MEP dient een zodanige methode worden gekozen dat statistisch betrouwbare resultaten worden verkregen. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punten:

Het monitoring en evaluatieprogramma voor dit onderdeel zal in het kader van de goedkeuring van bovengenoemd programma door het bevoegd gezag, voor advies aan het LVNL worden voorgelegd.

11. De effecten op de scheepvaart, inclusief radarverstoring

Beoogd resultaat:

Het doel van dit monitoringsonderdeel is drieledig:

- Het bepalen van de aard en omvang van incidenten en bijna-incidenten in relatie tot aard en omvang van het scheepvaartverkeer.
- Aan de hand van deze incidenten-boekhouding inzichtelijk maken wat de milieu-effecten hiervan zijn.
- De optredende radarverstoringen op de radarinstallaties van schepen in de verkeersstromen om het windturbinepark en de effecten daarvan op het gedrag van de scheepvaart zijn bekend.

Te gebruiken methodes

De methode is vrij te kiezen, in zoverre het beoogde resultaat bereikt wordt en het voorstel voldoet aan de hierna volgende punten.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

- Het onderzoek moet onder alle weersomstandigheden uitgevoerd worden bij het operationele windturbinepark.
- Er moet bepaald worden tot op welke afstand van het windturbinepark effecten op de radarinstallaties, met de gangbare apparatuur, waarneembaar zijn en welke effecten dit heeft op het gedrag van de scheepvaart rondom het windpark.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Gewenste nauwkeurigheid

In het MEP dient een zodanige methode te worden gekozen dat statistisch betrouwbare resultaten worden verkregen. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

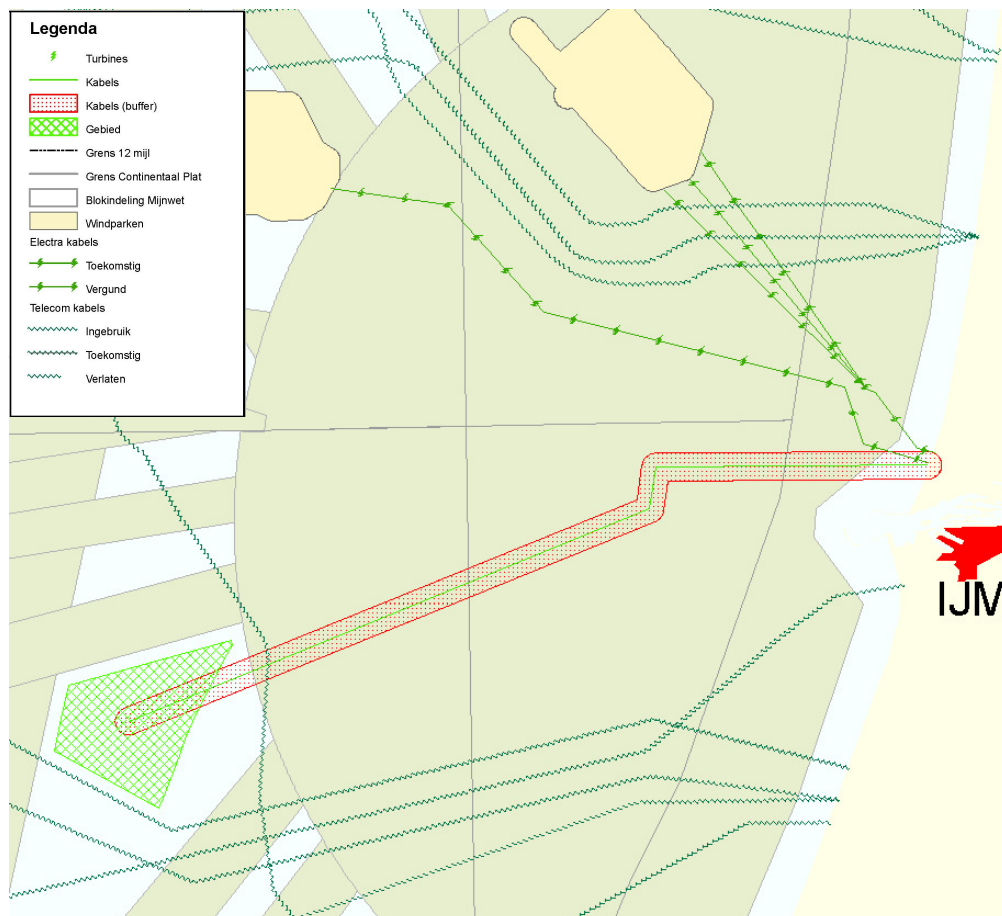

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

BIJLAGE 2 bij de vergunningsvoorschriften: Kabeltracé

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Bijlage A bij het besluit: Inspraakreacties op het MER Q10

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Toelichting: Het MER als onderdeel van de Wbr-aanvraag heeft van 3 maart 2009 tot en met 14 april 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 2 maart 2009, nr. 41. In totaal zijn er 112 inspraakreacties ontvangen. Hieronder worden deze (samengevat) weergegeven, incl. reactie van het bevoegd gezag. Indien de inspraak naar oordeel van het bevoegd gezag geen betrekking heeft op de volledigheid en juistheid van het MER wordt hier in dit stadium geen inhoudelijke reactie op gegeven.

Volgnummer: 1 t/m 74 (1, 47) Afzender:		
Naamvolledig	Adres	Postcode, Plaats
mevr. M.C.M.de Bruijn	Ezingerweg 47	7943 AX MEPPPEL
dhr. M. Pullen	Van Starkenborghhof 30	3527 HA UTRECHT
mevr. J. van den Berg	Antonius Mattheusln 38 C	3515 AT UTRECHT
dhr. M.N. van Langen	Tasmanstraat 41 h/a	1013 PX AMSTERDAM
dhr. S.P. Luttik	Bankastraat 8	5215 AV DEN BOSCH
mevr. M.J.H. Weel-Schmeits	Harderijkerweg 115	6952 AG DIEREN
dhr. J. Meijer	Pijlstaart 2	3263 BK OUD BEIJERLAND
dhr. J.T. Wiersma	Rijksweg 141	9734 AP GRONINGEN
mevr. B. Albertsmeier	Mgr. Bannenberglaan 9	5581 AH WAALRE
dhr. R.P. de Groot	Denemarkenstraat 32	2034 AC HAARLEM
dhr. R.J.M. Scheres	Fuut 6	7423 CN DEVENTER
dhr. L. Tebbens	Sontstraat 12	2014 DA HAARLEM
mevr. M.T. van Opzeeland	Molendwarsstraat 90	7311 PV APELDOORN
dhr. F. van der Hulst	Lange Koestraat 12	3511 RN UTRECHT
dhr. E. Kramer	Chet Bakerstraat 26	1066 GK AMSTERDAM
dhr. R.J. de Bruin	Oelerbeek 3	8033 AG ZWOLLE
dhr. E. Schotsman	Jacob Hepkemastraat 19	8441 CB HEERENVEEN
dhr. H. de Jong	Trompstraat 37	2518 BL DEN HAAG
dhr. D.H.J. Gobits	Adm. de Ruijterweg 531-III	1055 MK AMSTERDAM
mevr. L. van Aggele	Dokter Benderslaan 8	1901 KM CASTRICUM
mevr. G.W.F. Wiertz	Hakhorst 3	3833 WB LEUSDEN
mevr. W. Berends	Dantelaan 89	3533 VB UTRECHT
dhr. P.N. Blokland	Klaverweide 274	2272 CA VOORBURG
dhr. F.J. Bakker	Generaal Urquhartlaan 41	6861 GE OOSTERBEEK
dhr. H.J. Bijlsma	Ceresstraat 31	4811 CA BREDA
dhr. H.J.A. Visschers	Wittemolenweg 18	6061 EN POSTERHOLT
mevr. J.G.M. Boshouwers	Alfons Ariensstraat 92	6221 SK MAASTRICHT
mevr. M. de Geus	Ottoburgstraat 34	2282 EJ RIJSWIJK ZH
mevr. G.J.H. Doeswijk	Gladiolenstraat 36	2161 KN LISSE

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

dhr. J.H. Klunder	Vulcanusstraat 25	7321 EN APELDOORN
mevr. L. Koelma	Meije 64 b	2411 PK BODEGRAVEN
dhr. G.J.P. de Wilt	Schelphoek Zuid 51	1749 BG MENHUIZEN
mevr. K. Laarveld	Adriaan van Zwietenstr 7	3554 XE UTRECHT
dhr. H.D. Hofman	Hoogmeer 2634	6605 CH WIJCHEN
mevr. Z. Weggemans	Hazelaarhof 19	9408 AT ASSEN
mevr. G.E. Zanen	Copernicuslaan 173	2561 VE DEN HAAG
dhr. C.M. Brakenhoff	G Hendrik Breitnerln 9	1394 ET NEDERHORST DENBERG
mevr. B.C. de Waard	Goeman Borgesiuslaan 39	3843 XA HARDERWIJK
mevr. K.H. Kouwenberg	Keizerstraat 194	3512 EB UTRECHT
dhr. H. Vierhout	Amazonestraat 49	2524 LB 'S-GRAVENHAGE
dhr., mevr. A. van Helden	V. Weerden Poelmanln 128	3527 KS UTRECHT
dhr., mevr. R. Westerbroek	Groenland 16	3645 LH VINKEVEEN
mevr. W. Wormgoor	Minahassastraat 18	3531 KX UTRECHT
dhr., mevr. M.P. Slingerland	Zeeltstraat 8	3525 TG UTRECHT
dhr., mevr. G.M.B. Siebelink	Johannes Wierlaan 76	3734 XE DEN DOLDER
dhr., mevr. F.J. Schoenmakers	Sophiastraat	2805 HA GOUDA
dhr., mevr. S.L. de Vries	Ruigenhoek 16	3085 EN ROTTERDAM
dhr. O. de Vries	Pottenbakkerij 12	2993 CN BARENDRECHT
mevr. K. Terpstra	Schelde 10	1703 JJ HEERHUGOWAARD
mevr. C. Waan	Catharina van Cleveaan 14	1181 BH AMSTELVEEN
dhr., mevr. S.H. Thijs	Heetakker 22	3762 AZ SOEST
dhr., mevr. H.J.A. Collette	Dorpsweg 234	3738 CM MAARTENSDIJK
dhr. H. Veltkamp	Reidswal 6	9123 KD METSLAWIER
dhr. E. Schafu	Deurloostraat 33 2	1078 HS AMSTERDAM
mevr. C. Verhoeff	Dommelerdijk 38	7722 TG DALFSEN
dhr., mevr. J. Voordouw	Camphuysenstraat 36	3451 BE VLEUTEN
dhr., mevr. A.M.G. Vuister	Johannes Vermeerstraat 11	3583 RL UTRECHT
dhr. B. van Witteloostuijn	St. Antonielaan 22	6821 GJ ARNHEM
dhr., mevr. J. Donkers	Varelaar 14	5423 TZ HANDEL
dhr. P. Raatgever	Hugo Verrieststraat 30	5044 PL TILBURG
dhr., mevr. E. Oude Vrielink	Eikendreef 4	6581 PE MALDEN
dhr., mevr. W.H.J. Kars	Jacob Kapteynstraat 9 b	7447 HL HELLENDORRN
dhr. B. Verhoek	Haverlanden 209	6708 GL WAGENINGEN
dhr., mevr. L. Nieuwenhuijse	Reijnier Vinkeleskade 37 III	1071 SV AMSTERDAM
dhr., mevr. T. de Vries	Goudvinkenstraat 6	7101 GK WINTERSWIJK
dhr., mevr. P.T. de Brabander	Pinksterbloempad 9	7921 LM ZUIDWOLDE DR
dhr., mevr. D.J.C. Slood	Acaciastraat 121	2565 JX 'S-GRAVENHAGE
dhr., mevr. A.J. Zwartschulden	Van Ommerenhaven 65	2993 EE BARENDRECHT
mevr. C.W. v. Kralingen -Kroon	Hoofdstraat 133	2235 CE VALKENBURG ZH
dhr., mevr. P.P. Bezemer	Schothorsterlaan 48	3822 NB AMERSFOORT
dhr., mevr. T. Barenbrug	Dr. Hermansstraat 12	3971 CK DRIEBERGEN- RIJSENBURG
dhr., mevr. J.G.H. Bröcheler	Willy Dolsstraat 11	6136 TG SITTARD

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

dhr., mevr. A. Ouwens	Theothyssensingel 23	2652 HM BERKEL EN RODENRIJS
dhr., mevr. R. Geers	Langestraat 4	2312 SL LEIDEN
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:
1 Inspreker vindt windmolens op zee van groot belang en verzoekt de vergunningaanvragen met spoed af te handelen.		1 Uw reactie heeft geen betrekking op de volledigheid en juistheid van het MER. De reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volnummer: 75 (2)		Afzender: De heer Rijke Vlinderveen 308 33205 ELK Spijkenisse
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker vindt groene energie en milieuvriendelijke energiewinning erg belangrijk en verzoekt snel tot een vergunningverlening over te gaan.		1 Uw reactie heeft geen betrekking op de volledigheid en juistheid van het MER. De reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volnummer: 76 (3), 77 (20), 78 (36)		Afzender: 76 (3) De heer Jasper Dusseljee, Rijsterborgherweg 16, 7412 VA Deventer 77 (20) Meneer K. Kros, Mient 427, 2564 LB, Den Haag 78 (36) Meneer van Veen, Arne 20, 8032 EH Zwolle
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker vindt de bouw van windmolenparken op korte termijn belangrijk.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volnummer: 79 (4)		Afzender: Mevrouw Kuis Foulkesweg 38D 6703 BS Wageningen
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker steunt het initiatief van windmolens in zee en volgt de ontwikkelingen van alternatieve duurzame energie.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Volgnummer: 80 (5)	Afzender: Drs. Mv. Borm Haagplein 6 3811 GW Amersfoort
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker is lid van Zeekracht en kan daardoor als particulier initiatieven voor meer schone energie steunen.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 81 (6), 82 (7), 83 (10), 84 (15), 85 (17), 86 (37), 87 (38), 88 (40)	Afzender: 81 (6) Claire Tielens, August Faliseweg 13, 6703 AP Wageningen 82 (7) Meneer Flokstra, Noordwiek 10, 7211 GL Eefde 83 (10) Mevrouw S. W. Oskam, Aardbeistraat 41, 3552 GD Utrecht 84 (15) Mevrouw Mooijman, Ankeveensestraat 7, 2574 TL Den Haag 85 (17) De heer Stef van der Made, Hornstraat 15, 4834 JG Breda 86 (37) Meneer Vierhout, Grote Witten- burgerstraat 286, 1018 LJ Amsterdam 87 (38) Mevrouw van Reenen, Daalseweg 209, 3555 SV Utrecht 88 (40) Meneer Badoux, Orgellaan 73, 5402 PE Uden
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker vindt windmolens op zee van groot belang en verzoekt snel tot vergunningverlening over te gaan.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 89 (8)	Afzender: Mevrouw L. Nieuwenhuijse R. Vinkeleskade 37 111 1071 SV Amsterdam
---------------------------	---

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker geeft aan dat windenergie een rendabele vorm van energielevering is voor de toekomst.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 90 (9), 91 (34), 92 (35)	
Afzender:	90 (9) Meneer Hein van Delft, J.F. van Hengelstraat 10, 1019 DC Amsterdam 91 (34) Meneer Doedens, Schubertlaan 159, 5653 EE Eindhoven 92 (35) Meneer Brontsema, Hoofdstraat 35, 9944 AB, Nieuwolda 93 (39) Mevrouw de Wildt Schoolstraat 26 1054 KD Amsterdam
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker moedigt windmolens op zee aan.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 94 (11)	
Afzender:	Mevrouw Pierre Agten De Roosen 66 3910 Neerpelt
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker moedigt Nederlands initiatief groene energie aan.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 95 (12)	
Afzender:	Meneer J. Boer Marwixstraat 31 9726 CB Groningen
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker hoopt dat er snel meer offshore windparken worden gerealiseerd zodat klimaatverandering wordt tegengegaan.	1 Binnen "wind op zee" zijn meerdere initiatieven van windmolenparken op zee.
2 Inspreker doet suggesties voor het transport van de windstroom op de Noordzee.	2 Uw suggesties zien niet op de in het MER beschreven initiatief of de beschreven alternatieven.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Volgnummer: 96 (13)	Afzender: Mevrouw Anouk Kraster Patrijsakkers 14 1852 EP Heiloo
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker steunt wind op zee.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 97 (14)	Afzender: Meneer G.P.Uitermark Anemoonstraat 8 3911 WK Rhenen
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker vindt windenergie op zee belangrijk.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 98 (18)	Afzender: Meneer Jan-Pieter den Hollander Juniusstraat 87 2625 WZ Delft
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker vindt het belangrijk om als lid van Zeekracht financieel bij te kunnen dragen aan een duurzame energievoorziening op zee.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 99 (24), 100 (25), 101 (26), 102 (27)	Afzender: 99 (24) Peter van Bemt, Toernooiveld 99, 1359 JV Almere 100 (25) Herman Ceum. Stegerensallee 47, 7701 PK Dedemsvaart 101 (26) Geen naam 102 (27) P. Boers (Organic B&B), J. Postmahof 12, 1063 XC ASD
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker is lid van Zeekracht en kan	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

1 Inspreker is lid van Zeekracht en kan daarvan als particulier initiatieven op zee van meer schone energie ondersteunen. Inspreker verzoekt de vergunningen met vaart te behandelen en snel tot vergunningverlening over te gaan.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving meegenomen.
Volgnummer: 103 (19) Afzender: Stichting voor Wetenschappelijk Natuur- en Milieubeleid Dhr. J. Post Julianalaan 2 7918 AJ NIEUWELANDE	
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker stelt dat windmolenparken geen toegevoegde waarde hebben aan de natuur, maar een sta in de weg zijn voor vogels, dolfijnen en de natuur.	1 In de vastgestelde richtlijnen wordt verwezen naar de Nota Ruimte/IBN 2015. Volgens de Nota Ruimte/IBN 2015 moeten negatieve effecten van een activiteit worden beperkt (gemitigeerd). In de richtlijnen is voorgeschreven dat het initiatief getoetst moet worden op significante effecten op te behouden kenmerken en natuurwaarden in de Noordzee. Met het MER en de Passende Beoordeling (PB) heeft deze toetsing plaatsgevonden. In aanvulling hierop gaat het bevoegd gezag bij de overwegingen van het besluit in op de mogelijk cumulatieve effecten voor de natuur. Verwezen wordt naar hoofdstuk 3.5 van het ontwerpbesluit. Voor de windparken worden maatregelen genomen om negatieve effecten voor de natuur te voorkomen.
2 De heimethode en tijdsperiode die men voorstaat is voor de inspreker onaanvaardbaar vanwege effecten op kabeljauw paaigebieden.	2 De effecten van heien zijn onderzocht in de PB en het MER en daaruit volgt dat het heien effect heeft op de vislarven. Het bevoegd gezag is van mening dat door middel van voorschriften – het beperken van de heiperiode – nadelige effecten bij voorbaat worden voorkomen.
3 Inspreker stelt dat windmolenparken tijdens normaal gebruik geluidshinder, lichthinder en wellicht trilling geeft. Niet duidelijk is wat voor een invloed deze heeft op de rust in de natuur.	3 Bij de beschrijving van de effecten is onderscheid gemaakt in de aanleg-, gebruiks- en beëindigingsfase. Uit het MER en de PB blijkt niet dat tijdens de gebruiksfase de genoemde aspecten een significante invloed hebben op de natuur. Tijdens de bouw- en gebruiksfase vinden monitoring en evaluatie plaats om effecten

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

3 Inspreker stelt dat windmolenparken tijdens normaal gebruik geluidshinder, lichthinder en wellicht trilling geeft. Niet duidelijk is wat voor een invloed deze heeft op de rust in de natuur.	3 Bij de beschrijving van de effecten is onderscheid gemaakt in de aanleg-, gebruiks- en beëindigingsfase. Uit het MER en de PB blijkt niet dat tijdens de gebruiksfase de genoemde aspecten een significante invloed hebben op de natuur. Tijdens de bouw- en gebruiksfase vinden monitoring en evaluatie plaats om effecten in de praktijk te meten en de uitkomsten van het onderzoek te waarborgen.
4 Inspreker stelt vragen bij het rendement.	4 Het bevoegd gezag zien geen reden om hieraan te twijfelen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 104 (21)		Afzender: Zeehaven IJmuiden NV Drs. P.H.L.M. van de Meerakker Halkade 4 Postbus 541 1970 AM IJmuiden	
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Zeehaven IJmuiden staat positief tegenover de realisatie van het windturbinepark Q10.		1 Uw inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	
2 Verzocht wordt om op de hoogte te worden gehouden van de verdere ontwikkelingen met betrekking tot de windturbineparken op zee.		2 Op de website www.noordzeeloket.nl wordt informatie verstrekt over de voortgang van windturbineparken op zee.	

Volgnummer: 105 (28)		Afzender: PWN Waterleiding-bedrijf Noord-Holland Ir. P.W. Veel Postbus 2113 1990 AC VELSERBROEK	
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Inspreker stelt vast dat de kabels aanlanden rond de grens van het Natura 2000 gebied 'Noord-Hollands Duinreservaat en het duingebied dat deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur'. Inspreker wijst op de beperkte ruimte en bijzonderheid van het gebied.		1 Naar oordeel van het bevoegd gezag zijn deze specifieke eigenschappen van het gebied ten volle meegewogen in het MER. Bij de besluitvorming houdt het bevoegd gezag rekening met mogelijke effecten van de aanlanding van de kabel.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

2 De inspreker vraagt ter aanvulling op het MER om een beoordeling van de te verwachten natuureffecten van de kabelinfrastructuur op de duingebieden.	2 In het MER is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van een duindoorkruising. De effecten op de natuur (waaronder broedvogels, kleine zoogdieren en reptielen) als gevolg van de aanleg en verwijdering van de kabel worden als beperkt negatief aangeduid en worden in de Passende Beoordeling als niet-significant beoordeeld. In de vastgestelde richtlijnen voor het MER is bij de keuze van alternatieven voor tracés en aanlandingsplaatsen aandacht gevraagd voor gebieden die een speciale status in het beleid krijgen. Het Noordhollands Duinreservaat (NHD) is in ontwerp aangewezen. Het bevoegd gezag is van mening dat met de beschrijving van de effecten voldoende aan de richtlijnen is voldaan.
3 Volgens een TNO rapport heeft de aanwezigheid van windparken voor de kust op grote schaal significante effecten op het windregime op de kust. De inspreker vraagt ter aanvulling op het MER om een beoordeling van de te verwachten natuureffecten van een onderbroken windregime op de duingebieden.	3 Het bevoegd gezag is niet bekend met het door Inspreker bedoelde TNO-onderzoek. Wel is het bekend met de ECN publicatie Modelling the effect of wind farming on mesoscale flow - Part 2: Modification of the velocity profile van Arno J. Brand. Hieruit blijkt dat stroomafwaarts gelegen parken minder windenergie ontvangen en dat het windregime zich binnen een afstand van 15 km herstelt. Aangezien de geplande windparken meer dan 12 mijl (ruim 22 km) uit de kust liggen, mag aangenomen worden dat het windregime niet door de parken verandert. Het bevoegd gezag acht een aanvulling van het MER op dit punt dan ook niet noodzakelijk.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 106 (29)	
Afzender: Centraal Nautisch Beheer, Dhr. A. Kee Postbus 19406 1000 GK Amsterdam	
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 De aanleg van Q10 beperkt de aanlooptmogelijkheden naar het havengebied.	1 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in exclusieve economische zone (21 december 2004). Bij de vergunningverlening wordt de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

1 De aanleg van Q10 beperkt de aanloophmogelijkheden naar het havengebied.	1 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in exclusieve economische zone (21 december 2004). Bij de vergunningverlening wordt de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden, zoals verwoord in de Beleidsregels. Q10 ligt niet in een voor scheepvaart aangemerkt uitsluitingsgebied, zoals vastgelegd in de Beleidsregels.
2 Q10 beperkt de mogelijkheid tot het instellen van een extra ankergebied.	2 Het voornemen van het instellen van een ankergebied was ten tijde van het vaststellen van de richtlijnen en het opstellen van het MER niet bekend. Het MER voldoet aan de vastgelegde richtlijnen.
3 De locatie Q10 botst met het ruimtelijk beleid van het Nationaal Waterplan.	3 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels. De toekomstige initiatieven zullen worden getoetst aan het toekomstige, nieuw gevormde beleid. Dit is tevens verwoord in de brief aan de Tweede Kamer van 30 juni 2008 en het daarbij behorende draaiboek committering van 450 MW windenergie op de Noordzee (TK 2007-2008, 31209 en 31239, nr. 35).
4 Het park heeft een risico verhogende werking ten aanzien van de nautische veiligheid in het havenaanloopgebied van IJmuiden.	4 Veiligheid is een onderdeel van het MER. Aan de hand van het SAMSON model is een risicoanalyse uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in het MER. Hieruit kan worden afgeleid dat de kans op significante ongevallen beperkt is. Scheepvaartveiligheid vormt daarnaast volgens de Wbr het toetsingskader voor het bevoegd gezag voor vergunningverlening. Het toetsingskader is omschreven in hoofdstuk 2 van het besluit en de overwegingen omtrent scheepvaartveiligheid zijn omschreven in hoofdstuk 3 van het besluit. Ik verwijs u daarnaar.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 107 (30)

Afzender:

Stichting de Noordzee
Dhr. Alex Ouwehand
Drieharingstraat 25
3511 BH Utrecht

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Stichting de Noordzee is verheugd dat er vaart gemaakt wordt met de vergunningverlening en is voorstander van windparken op zee	1 Deze inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen.
2 De cumulatietoets is juist bedoeld voor de beoordeling van de verschillende activiteiten die afzonderlijk geen significant effect hebben, maar waarvan gezamenlijk niet kan worden uitgesloten of cumulatieve effecten bestaan. De twee bestaande windparken moeten om deze reden meegenomen worden in de Passende Beoordeling.	2 In het MER is bij de cumulatie rekening gehouden met de realisatie van andere windturbineparken met een gezamenlijk vermogen van tenminste 1000 MW, inclusief de reeds vergunde windturbineparken Prinses Amalia en OWEZ. Conclusies uit het MER zijn door het bevoegd gezag betrokken bij de besluitvorming. Bevoegd gezag is derhalve van mening dat toetsing aan bestaande windturbineparken onderdeel uitmaakt van de besluitvorming. Conform habitatrichtlijn artikel 6 lid 3 zijn nieuwe plannen en projecten betrokken in de cumulatietoets.
3 Geconstateerd wordt dat cumulatie door effecten van activiteiten als visserij en scheepvaart niet wordt beoordeeld. Hierdoor is niet inzichtelijk welke effecten het windpark heeft.	3 De effecten van scheepvaart en visserij zijn wel degelijk meegewogen in het MER. In de vastgestelde richtlijnen voor het MER is dit expliciet meegenomen. Daarnaast heeft in het MER een beoordeling plaatsgevonden van cumulatie met overige gebruiksfuncties, waaronder offshore mijnbouw. Uit het MER blijkt dat er op dit onderdeel geen significante effecten zijn te verwachten die een nadere analyse behoeften in een passende beoordeling. Ook het advies van commissie MER geeft geen aanleiding tot een andere conclusie.
4 De conclusie dat er geen significant effecten op de populatie zeehonden en bruinvissen te verwachten is, is te voorbarig. Het heien heeft een potentieel negatief effect op het gedrag en welbevinden van zeehonden en bruinvissen. Dit effect zal groter worden naarmate er meer vergunningen uitgegeven worden waar monopiles geheid worden.	4 In aanvulling op het MER en de PB is door initiatiefnemers aanvullende informatie opgesteld. Deze informatie betreft de effecten van de aanleg van windparken op de zeehonden. De informatie is overgelegd aan de Commissie voor de MER. Met deze informatie meent het bevoegd gezag over voldoende informatie te beschikken om de effecten op de zeehonden en bruinvissen te beoordelen. Daarnaast neemt het bevoegd gezag maatregelen in de vorm van aan de vergunning verbonden voorwaarden om negatieve effecten bij voorbaat te voorkomen en om meer gegevens over de effecten te verkrijgen. Tot de maatregelen behoort het inperken van de heiperiode en het voorschrijven van een monitorings- en evaluatieplan.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

5 Verzocht wordt om een uitgebreid monitoringsprogramma op te zetten. Bij de geplande opschaling naar 6.000 MW wind op zee voor 2020 voorzien wij problemen met de vergunningverlening als de huidige kennisleemten niet adequaat ingevuld worden.	5 Aan het opstellen van een monitoringsprogramma wordt thans invulling gegeven. Het bevoegd gezag gebruikt de resultaten van de monitoring- en evaluatieprogramma's die in de vergunningen worden voorgeschreven om invulling te geven aan de huidige kennisleemte.
6 In de ontwerpvergunning worden alle monitoringsverplichtingen bij de initiatiefnemer gelegd. Dit is niet de juiste weg. Verzocht wordt om niet zondermeer alle verplichtingen tot monitoring bij de initiatiefnemer te leggen, maar in samenspraak met de initiatiefnemers en direct belanghebbende een programma op te stellen om de kennisleemten in te vullen.	6 Het bevoegd gezag vindt het van belang dat monitoring en evaluatie plaatsvindt. In de praktijk kan blijken dat het bevoegd gezag hierin een voortrekkersrol kan vervullen. De meet- en monitoringsverplichtingen van de verschillende parken kunnen overlap vertonen. Het bevoegd gezag oriënteert zich op dit punt nog nader.
7 Verzocht wordt om zorg te dragen voor een goede openbaarheid van de rapporten wat betreft het MEP.	7 Van de rapporten zal naar verwachting na goedkeuring door het bevoegd gezag, kennis worden gegeven op het Noordzeeloket. Op de website www.noordzeeloket.nl wordt informatie verstrekt over de voortgang van windturbineparken op zee.
8 Inspreker verzoekt alternatieve bouwmethodes nader te onderzoeken i.v.m. hoge geluidsniveaus veroorzaakt door heien.	8 Voor de windparken worden maatregelen genomen om nadelige gevolgen vanwege het heien bij voorbaat te voorkomen (beperking heiperiode en het voorkomen van cumulatie van heiwerkzaamheden). Voor zover door initiatiefnemer een alternatieve funderingsmethode is aangevraagd, baseert het bevoegd gezag het besluit op deze alternatieve funderingsmethode.
9 Inspreker pleit voor een gestage ontwikkeling van windparken zodat nieuwe inzichten leiden tot verdere minimalisering van negatieve effecten op het ecosysteem.	9 Het monitoring- en evaluatieprogramma heeft als doel om de overwegingen ten aanzien van de ecologie en de inschatting van effecten van toekomstige ontwikkelingen van windturbineparken op zee, zoals deze in het MER en de PB beschreven worden, in de praktijk te toetsen. De gegevens die hieruit komen worden gebruikt voor toekomstige initiatieven.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Volgnummer: 108 (32)		Afzender: E-Connection Dhr. Mathieu A. J. Kortenoever Regulierenring 12f Postbus 101, 3980 CC Bunnik
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 In de Beleidsregels is bepaald dat er geen vergunning wordt verleend in een gebied dat vrijgehouden wordt voor andere functies. De locatie ligt in een gebied dat is aangemerkt als zandwingebied. Een zandwinvergunning is dan ook verleend. Voortzetting van de procedure is dus niet langer zinvol en is in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur.	1 De ingediende aanvraag is door het bevoegd gezag getoetst aan de Wbr en de Beleidsregels wat heeft geleid tot het voorliggend (ontwerp)besluit.	
2 Het tracé van de elektriciteitskabel is in strijd met de 'Richtlijnen voor het ontwikkelen van een vergunbare kabelroute', omdat de aangevraagde kabeltracés in een actief zandwingebied liggen. De aanvraag voor het park Q10 dient afgewezen of buiten behandeling gelaten te worden.	2 Zie reactie van het bevoegd gezag 108.1.	

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 109 (41)		Afzender: Meneer Rooseboom Thorbeckelaan 176 2564 BT Den Haag
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Het aantal windmolens moet worden gereduceerd. Dit dient als MMA beschreven te worden en door de overheid vereist te worden bij de realisatie.	1 Het is wettelijk verplicht om in het MER het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) aan te geven. Dit betekent echter niet dat dit alternatief automatisch gekozen moet worden. In het onderhavige MER is het MMA aangegeven op basis van de voor het MER vastgelegde Richtlijnen. Deze Richtlijnen vermelden onder meer dat het MMA samengesteld moet worden door te bezien of er een optimale opstelling en een turbinespecificatie bestaat waarbij de negatieve effecten worden geminimaliseerd bij een zo groot mogelijke energieopbrengst. De Richtlijnen verplichtten de initiatiefnemer niet om bij beschrijving van het MMA uit te gaan van een kleiner aantal windmolens. De in het	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

1 Het aantal windmolens moet worden gereduceerd. Dit dient als MMA beschreven te worden en door de overheid vereist te worden bij de realisatie.	1 Het is wettelijk verplicht om in het MER het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) aan te geven. Dit betekent echter niet dat dit alternatief automatisch gekozen moet worden. In het onderhavige MER is het MMA aangegeven op basis van de voor het MER vastgelegde Richtlijnen. Deze Richtlijnen vermelden onder meer dat het MMA samengesteld moet worden door te bezien of er een optimale opstelling en een turbinespecificatie bestaat waarbij de negatieve effecten worden geminimaliseerd bij een zo groot mogelijke energieopbrengst. De Richtlijnen verplichtten de initiatiefnemer niet om bij beschrijving van het MMA uit te gaan van een kleiner aantal windmolens. De in het MER beschreven MMA voldoet aan de richtlijnen.
2 Helikopter vluchten dienen zoveel mogelijk te worden beperkt, wegens lawaai en milieuvervuiling. Dit moet als MMA worden beschreven. Voor het onderhoud dient er een speciale boot gebruikt te worden. De helikopter mag alleen worden gebruikt bij nood. Voor reguliere vervoer is een schip een veel vriendelijker alternatief.	2 Het is wettelijk verplicht om in het MER het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) te beschrijven. Op basis van de vastgestelde richtlijnen is in dit MER in het MMA een onderscheid gemaakt in de verschillende fasen van het project waaronder de operationele fase. In het MER is beschreven dat onderhoud plaatsvindt met behulp van een helikopter of boot. De voorkeur heeft het om de turbines te bereiken per boot.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 110 (42)	Afzender: Koninklijk Nederlands Watersport Verbond Mevrouw Polet – de Vreeze Postbus 2658 3430 GB Nieuwegein
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee', versie juni 2008.	1 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 110a.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

2 De windturbineparken liggen direct tegen aangrenzende scheepsverkeerroutes en veroorzaken daarmee een grotere vaardichtheid in die routes.	2 De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.
3 Gevraagd wordt in hoeverre bij de beoordeling van de thans liggende aanvragen rekening wordt gehouden met de lange termijnontwikkeling.	3 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. De toekomstige initiatieven zullen worden getoetst aan het toekomstige, nieuw gevormde beleid. Bij de huidige vergunningverlening wordt de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden, zoals verwoord in de Beleidsregels. Dit is tevens verwoord in de brief aan de Tweede Kamer van 30 juni 2008 en het daarbij behorende draaiboek committing van 450 MW windenergie op de Noordzee (TK 2007-2008, 31209 en 31239, nr. 35).

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 110a	
Afzender: Nautische Visie Windturbineparken op Zee September 2008 Opsteller: J.W. Verkiel	
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 In de overwegingen bij de locatiekeuze dienen het enorme economische belang van de zeehavens en hun aanlopen, veiligheid op zee en duurzaamheid met elkaar in balans te zijn.	1 Het toetsingskader voor de vergunningverlening voor windturbineparken is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. In de Beleidsregels wordt op onderdelen verwezen naar het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN). De uitgangspunten van het IBN 2015 zijn een gezonde, veilige en rendabele zee. Het IBN biedt voor de korte termijn een afwegingskader voor diverse vormen van ruimtegebruik op zee, waaronder windenergie. De door inspreker genoemde belangen zijn in het IBN in algemene zin afgewogen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

1 In de overwegingen bij de locatiekeuze dienen het enorme economische belang van de zeehavens en hun aanlopen, veiligheid op zee en duurzaamheid met elkaar in balans te zijn.	1 Het toetsingskader voor de vergunningverlening voor windturbineparken is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. In de Beleidsregels wordt op onderdelen verwezen naar het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN). De uitgangspunten van het IBN 2015 zijn een gezonde, veilige en rendabele zee. Het IBN biedt voor de korte termijn een afwegingskader voor diverse vormen van ruimtegebruik op zee, waaronder windenergie. De door inspreker genoemde belangen zijn in het IBN in algemene zin afgewogen. Het bevoegd gezag toetst de aanvraag voor een Wbr-vergunning. Deze toetsing dient op grondslag van de aanvraag plaats te vinden. Van locatiekeuze is bij de toetsing geen sprake meer. Bij het 'aanwijzen' van een andere locatie zou de grondslag van de aanvraag worden verlaten. Het beleid op de lange termijn richt zich op realisering van 6000 MW aan windenergie in 2020. Het kabinet zal in verband met dit lange termijn beleid, dat deel uitmaakt van het nieuwe Nationaal Waterplan, een beperkt aantal grote windenergiegebieden uitkiezen.
2 De ideale locatie voor een windmolenpark is op een ondiepte of zandbank waar schepen toch al niet kunnen komen en waar de vaarroutes ruim vrij van blijven.	2 Het bevoegd gezag deelt de mening dat vanuit de scheepvaart gezien dit de ideale locatie is voor windparken. Bij de locatiekeuze voor windparken spelen echter ook andere factoren een rol, zoals (niet uitputtend): ligging ten opzichte van natuurgebieden, mijnbouwinstallaties, pijpleidingen en kabels, zandwingebieden, militaire oefenterreinen, de afstand tot de kust en aanlandingspunt van de kabel van het park en de windkracht in het gebied. Zoals aangegeven onder punt 1 wordt bij de huidige vergunningverlening de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden zoals verwoord in de Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties windturbineparken in de EEZ (december 2004).

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

3 De verkeerssituatie op de Noordzee en met name in de aanlopen van Amsterdam en Rotterdam wordt gekenmerkt door aanzienlijke en groeiende verkeersdichtheid. Deze vaargebieden komen in nautische zin het minst in aanmerking om windmolenparken te situeren.	3 In de overwegingen omtrent de scheepvaartveiligheid in het ontwerpbesluit is de verkeersdichtheid meegenomen als factor om te bepalen hoeveel ruimte het scheepvaartverkeer nodig heeft. Over de groei in verkeersdichtheid worden verschillende uitspraken gedaan (ref. IDON Identification of Suitable Sea Areas for Wind Farms with Respect to Shipping and Safety, Dec. 2008 (DNV, Marin, Dirkzwager, STC B.V. & ECN). De impact van de huidige crisis op het aantal schepen geeft aan hoe moeilijk het is om hierover langlopende voorspellingen te doen. De verwachting van het bevoegd gezag op basis van de beschikbare informatie is dat het aantal schepen op de Noordzee niet zal toenemen maar wel de grootte van de schepen. Daarom rekent het bevoegd gezag met schepen van 400 meter lengte (grootste formaat). De toename van scheepvaartverkeer van/naar Rotterdam vanwege Maasvlakte II wordt voorzichtig geprognoseerd op enkele procenten over de komende 20 jaar. Een dergelijke lichte stijging van het aantal schepen heeft echter nauwelijks invloed op de behoefte aan ruimte voor de scheepvaart.
4 De gemiddelde manoeuvreereigenschappen van schepen in het gebied, de regelgeving, ervaring en internationaal onderzoek wijzen allen op een minimale afstand tussen de buitengrens van verkeersbanen (ofwel clearways) en windmolenparken (eveneens buitengrenzen) van tenminste 2 tot 5 zeemijl.	4 Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn stellingname om meerdere redenen. Voor een goed begrip wordt opgemerkt dat clearways in werkelijkheid voor zeevarenden onzichtbare (niet op zeekaarten aangegeven) verbindingroutes zijn tussen de verplichte verkeersbanen van verkeersscheidingsstelsels en andere 'logische' routes die bedoeld zijn als uitsluitingsgebied voor het bouwen van mijnbouwinstallaties en windturbineparken. Sinds 2008 kunnen we middels het Automatic Identification System alle scheepsbewegingen op de Noordzee van schepen groter dan 300 Bruto Ton plotten, en kan dus worden vastgesteld waar de werkelijke verkeersstromen lopen, hoeveel schepen daarin varen en hoe deze liggen ten opzichte van het voorgenomen windpark. Het bevoegd gezag gaat in haar overwegingen uit van deze data omdat zij deze betrouwbaar vindt, in plaats van de clearways als uitgangspunt te nemen die

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Sinds 2008 kunnen we middels het Automatic Identification System alle scheepsbewegingen op de Noordzee van schepen groter dan 300 Bruto Ton plotten, en kan dus worden vastgesteld waar de werkelijke verkeersstromen lopen, hoeveel schepen daarin varen en hoe deze liggen ten opzichte van het voorgenomen windpark. Het bevoegd gezag gaat in haar overwegingen uit van deze data omdat zij deze betrouwbaar vindt, in plaats van de clearways als uitgangspunt te nemen die lang niet altijd 'kloppen' met de werkelijke verkeersstromen.

Bij het bevoegd gezag is voorts geen regelgeving bekend die genoemde afstanden voorschrijft. (Mogelijk bedoelt inspreker dat de interpretatie door de nautische sector van regelgeving leidt tot de genoemde afstanden.)

Daarnaast vindt het bevoegd gezag de toepasbaarheid van de genoemde internationale onderzoeken beperkt omdat deze in andere (niet vergelijkbare) omstandigheden plaatsvonden dan in de Nederlandse EEZ, gebaseerd zijn op of theoretische studies met vele discutabele aannames of korte tijdsperiodes waarin 'gemonitord' is, of anderszins wetenschappelijk onverantwoord zijn.

In de derde plaats kan uit de risicoanalyse met het SAMSON model zoals opgenomen in het MER worden afgeleid dat ook bij afstanden kleiner dan 2 zeemijl de kans op significante ongevallen beperkt is. Het SAMSON model is ook gehanteerd bij de veiligheidsanalyse bij de aanleg van Maasvlakte II. Het model houdt rekening met de gemeten scheepsdichtheid rondom het windpark en baseert zich daarmee op de locatie specifieke omstandigheden. Het model gaat uit van de risicoberekening 'kans x effect' en neemt dus ook mee wat het effect is wanneer een schip in een windpark verdaagt. Dit effect wordt vaak overschat; in het merendeel van de gevallen lopen schepen en windmolens beperkte schade op maar het leidt zelden tot catastrofale gevolgen.

Als laatste merkt het bevoegd gezag op dat de manoeuvreereigenschappen van schepen en de vaarpraktijk worden

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

	Als laatste merkt het bevoegd gezag op dat de manoeuvreereigenschappen van schepen en de vaarpraktijk worden meegenomen in de overwegingen in het besluit maar niet leiden tot 2-5 zeemijlen afstand tot clearways. Bij het vaststellen van de benodigde ruimte voor de scheepvaart wordt desondanks een 'crashmanoeuvre' meegerekend. Overigens wordt uitgegaan van een berekening van de benodigde vaarwegbreedte zoals volgt uit PIANC Work Group 30 Guideline for design of Navigation Channels (juni 1997). Daarbij is gerekend met de minst gunstige aannames (weer, stroming, grootte en type schip etc.) Daarnaast wordt kritisch gekeken naar andere obstakels in de buurt van het windpark die de scheepvaart kunnen hinderen. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.	Datum 18 december 2009 Nummer WSV/2009-1229
5 Juist de combinatie van - veel grote schepen en verwachte groei binnen afzienbare tijd van meer dan 45%, - relatief hoge snelheden, - veel kruisend verkeer en complexiteit, - benodigde ruimte voor uitwijken, - afleiding door aanloop van havens, - regelmatig beperkt zicht en krachtige wind, - afwijkend vaargedrag bij slecht weer, - geen loods aan boord en buiten VTS gebied, pleiten voor het vinden van ruimte op zee in een gebied dat zo veel mogelijk vrij blijft van de drukste scheepvaartroutes en rekening houdend met de reeds genoemde veiligheidsafstanden van minimaal 2 zeemijl tussen buitengrenzen van windmolenpark en vaarroutes.	5 Alle hier genoemde factoren worden in overweging genomen door het bevoegd gezag, zie punt 4. Voor de afwegingen die in dit besluit zijn gemaakt verwijzen wij inspreker naar hoofdstuk 3 van het besluit.	
6 Het aanbevolen gebied voor windmolenparken wordt globaal begrensd door de coördinaten, zoals aangegeven op bladzijde 19 van de Nautische Visie.	6 Zie de reactie van het bevoegd gezag onder punt 1 en 2.	
7 Geen versnippering en verspreiding van diverse parken, maar beperken tot 1 of 2	7 In het MER en bij het beoordelen van de aanvraag wordt rekening gehouden met de	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

7 Geen versnippering en verspreiding van diverse parken, maar beperken tot 1 of 2 grote gebieden (verder op zee), routes vrijhouden en corridors waar nodig.	7 In het MER en bij het beoordelen van de aanvraag wordt rekening gehouden met de cumulatieve effecten van meerdere windparken voor de scheepvaart. Zie hoofdstuk 3 van het besluit. Onder 1. is reeds gewezen op het toekomstige beleid ten aanzien van windenergie op zee.
8 Niet alleen kijken naar de aanlooproutes naar de Nederlandse havens, maar ook de doorgaande reisplanning en vaart zo min mogelijk hinderen.	8 De mate van hinder wordt beoordeeld op basis van de ligging van het park ten opzichte van de verkeersstromen, de scheepsdichtheid in de verkeersstromen en andere obstakels voor de scheepvaart in het omliggende gebied. Dat geldt zowel voor verkeersstromen met doorgaande vaart als voor scheepvaart in aanloopgebieden. In de aanloopgebieden wordt echter daarbovenop rekening gehouden met de extra risico's die spelen bij het aanlopen of verlaten van een haven. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de hier genoemde aspecten betrokken bij de overwegingen in het besluit, zie hoofdstuk 3 van het besluit.
9 Ten einde te komen tot zo min mogelijk ruimtebeslag op zee en dus zo min mogelijk windmolens, zouden de molens van een zo hoog mogelijk vermogen moeten zijn (5 MW in plaats van 2 tot 3).	9 In het MER zijn verschillende inrichtingsalternatieven onderzocht, voor wat betreft dichtheid en vermogen. Ten aanzien van windturbines met een vermogen van 5-6 MW op zee is relatief weinig ervaring opgedaan. Overigens hebben grotere windturbines ook meer vrije ruimte nodig dan kleinere windturbines en bestaat er dus geen lineair verband tussen grootte van windmolens en ruimtebeslag. In het MER is een vergelijking gemaakt van opbrengsten van grote en kleine turbines. Verwezen wordt naar de in het MER opgenomen samenvatting. In reactie op deze inspraakreactie is voorts van belang dat het bevoegd gezag gehouden is te beslissen op grondslag van de vergunningaanvraag. De aanvrager heeft in zijn aanvraag voor een type windmolen gekozen. Indien het bevoegd gezag anders zou voorschrijven, verlaat het de grondslag van de aanvraag.
10 Veiligheidsmarges tot windmolenparken dienen minimaal 2 zeemijl te zijn, net zoals de veiligheidsmarges tussen verkeersstromen en de minimale breedte van een verkeersader. Daarmee kom je tot	10 In het MER wordt scheepvaartveiligheid behandeld aan de hand van het SAMSON model. Uit het MER blijkt niet dat het windpark leidt tot een (substantiële) toename van de kans op ongevallen. De

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

10 Veiligheidsmarges tot windmolenparken dienen minimaal 2 zeemijl te zijn, net zoals de veiligheidsmarges tussen verkeersstromen en de minimale breedte van een verkeersader. Daarmee kom je tot een minimale tussenafstand van 10 zeemijl tussen verschillende windmolenparken.	10 In het MER wordt scheepvaartveiligheid behandeld aan de hand van het SAMSON model. Uit het MER blijkt niet dat het windpark leidt tot een (substantiële) toename van de kans op ongevallen. De SAMSON berekeningen bieden geen grond voor een (algemene) minimale veiligheidsmarge als door inspreker naar voren is gebracht. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 besluit.
11 De verlichting van windmolenparken dient uitgevoerd te worden cf. richtlijnen IALA.	11 Een verlichtingsplan dient op de IALA richtlijnen te worden gebaseerd; dit is in de besluiten verwerkt.
12 Stationeer wachtschepen die kunnen ingrijpen bij calamiteiten, oliebestrijding, maar ook als vooruitgeschoven VTS post.	12 Een zeesleper met voldoende trekkracht heeft een toegevoegde waarde voor de veiligheid indien deze op tijd bij een onmanoeuvrerbaar schip aanwezig is. Indien de veiligheidsrisico's en bijbehorende kosten zodanig groot zijn dat een zeesleper (die dan permanent bij het park gestationeerd moet zijn) daarmee gerechtvaardigd kan worden kan dit overwogen worden. Door middel van monitoring en evaluatie wordt de veiligheidssituatie in en rond het park in de gaten gehouden (zie voorschriften bij het besluit). Vooralsnog vindt het bevoegd gezag een zeesleper echter niet gerechtvaardigd, zie hoofdstuk 3 van het besluit. Het MER wijst verder uit dat bij een calamiteit de kans op verlies van olie minimaal is. Overigens geldt dat tijdens de bouw van een windpark, als er bouwverkeer rondvaart en verlichting/markering nog niet op orde is, een wachtschip wordt voorgeschreven die inderdaad als 'vooruitgeschoven VTS post' kan worden beschouwd. Echter met de beperking dat buiten de 12 NM uit de kust (territoriale wateren) waar het windpark ligt geen scheepsbegeleiding mag worden gegeven en het wachtschip dus slechts waarschuwingen en adviezen mag geven aan schepen. Na de bouw wordt het park echter goed verlicht, is herkenbaar op de radar en AIS en er is geen noemenswaardig scheepvaartverkeer meer

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

12 Stationeer wachtschepen die kunnen ingrijpen bij calamiteiten, oliebestrijding, maar ook als vooruitgeschoven VTS post.	12 Een zeesleper met voldoende trekkracht heeft een toegevoegde waarde voor de veiligheid indien deze op tijd bij een onmanoeuvrbaar schip aanwezig is. Indien de veiligheidsrisico's en bijbehorende kosten zodanig groot zijn dat een zeesleper (die dan permanent bij het park gestationeerd moet zijn) daarmee gerechtvaardigd kan worden kan dit overwogen worden. Door middel van monitoring en evaluatie wordt de veiligheidssituatie in en rond het park in de gaten gehouden (zie voorschriften bij het besluit). Vooralsnog vindt het bevoegd gezag een zeesleper echter niet gerechtvaardigd, zie hoofdstuk 3 van het besluit. Het MER wijst verder uit dat bij een calamiteit de kans op verlies van olie minimaal is. Overigens geldt dat tijdens de bouw van een windpark, als er bouwverkeer rondvaart en verlichting/markering nog niet op orde is, een wachtschip wordt voorgeschreven die inderdaad als 'vooruitgeschoven VTS post' kan worden beschouwd. Echter met de beperking dat buiten de 12 NM uit de kust (territoriale wateren) waar het windpark ligt geen scheepsbegeleiding mag worden gegeven en het wachtschip dus slechts waarschuwingen en adviezen mag geven aan schepen. Na de bouw wordt het park echter goed verlicht, is herkenbaar op de radar en AIS en er is geen noemenswaardig scheepvaartverkeer meer in het park aanwezig. Daardoor heeft een wachtschip dat geen sleepcapaciteit heeft nauwelijks toegevoegde waarde meer.
--	---

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 111 (44)	Afzender: Ned. Vereniging van Toerzeilers Dhr. Janssen Prinses Margrietlaan 8 7941 XE Meppel
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

1 Er wordt nauwelijks aandacht geschonken aan de veilige afhandeling van de kleine scheepvaart, zoals de recreatievaart. De gesloten turbineparken zullen enorme obstakels zijn. Voor een veilige afhandeling van de kleine scheepvaart dient er voldoende ruimte gevonden te worden om voor deze schepen direct langs het gesloten gebied van het park te varen.	1 De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.
2 Vermeden moet worden dat er cumulatie van obstakels ontstaan: parken grenzend aan een verkeersscheidingsstelsel en andere parken.	2 In het MER zijn de cumulatieve effecten onderzocht. Een toetsing op de effecten van meerdere windparken op de scheepvaartveiligheid is daarnaast opgenomen in hoofdstuk 3 van het besluit. Ik verwijs u daarnaar.
3 Inspreker sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee', versie juni 2008.	3 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 110a.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 112 (45)	
Afzender: Nederlandse Vereniging van Kustzeilers Dhr. F. Dellevoet Platolaan 64 3707 GH Zeist	
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Voldoende ruimte voor 'kleine scheepvaart' rond de parken is noodzakelijk. De aangevraagde locaties liggen direct tegen aangrenzende scheepsverkeerroutes aan en veroorzaken een grotere vaardichtheid en dit is onveilig voor recreatievaart.	1 De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.
2 Inspreker sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee'.	2 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 110a.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

BIJLAGE B Overzicht zienswijzen terinzagelegging Ontwerpbesluit

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Toelichting: Het ontwerpbesluit Q10 heeft overeenkomstig artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht met ingang van 1 juli 2009 voor de duur van zes weken ter visie gelegen. Van de terzieslegging is kennis gegeven in de Staatscourant van 30 juni 2009, nr. 118. Daarnaast heeft kennisgeving langs elektronische weg plaatsgevonden (www.centrumpp.nl). In totaal zijn er 14 zienswijzen ontvangen.

Volgnummer: 1	Afzender: F. Schoenmakers Sophiastraat 23 2805 HA GOUDA
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Inspreker maakt bezwaar tegen de ogenschijnlijke willekeur gelegen in het feit dat enkele jaren geleden voor Q7 wel een vergunning is afgegeven en nu voor het daar vlak bij gelegen Q10 niet. Inspreker vindt het vreemd dat de normen veranderd zijn zodat voor Q10 negatief geoordeeld wordt omdat hij verwacht dat de afweging gemaakt wordt met een lange termijn perspectief. Inspreker verzoekt het bevoegd gezag de afweging voor Q10 opnieuw te maken.	Inspreker is geen belanghebbende bij het onderhavige besluit. Het volgende is ten overvloede. De beoordelingscriteria die zijn vastgelegd in de Beleidsregels waren voor iedereen kenbaar en zijn voor Q10 niet veranderd. Na publicatie van het ontwerpbesluit is wel van een aantal nieuwe feiten en omstandigheden gebleken Het bevoegd gezag heeft dan ook op basis van ingediende zienswijzen, veranderde omstandigheden met betrekking tot andere gebruikers en het vervallen van de instandhoudingsdoelstelling voor de Kleine mantelmeeuw voor de kolonie Zwanenwater en Pettemerduinen het afwijzende ontwerpbesluit heroverwogen.

Volgnummer: 2-5	
Afzender:	
<i>Naam</i>	<i>Adres</i>
Mvr. W. Berends	Dantelaan 89, 3533 VB UTRECHT
Mvr. K. Laarveld	Adriaan van Zwietenstraat 7, 3554 XE UTRECHT
Mvr. J. Donkers	Varelaar 14, 5423 TZ HANDEL
Mvr. M.J.H. Weel-Schmeits	Harderwijkerweg 115, 6952 AG DIEREN
Mvr. L. Koelma-Deitenre	Meije 94b, 2411 PK BODEGRAVEN
C.M. Brakenhoff	G Hendrik Breitnerlaan 9, 1394 ET NEDERHORST DENBERG
D.H.J. Gobits	Admiraal de Ruijterweg 531-III, 1055 MK AMSTERDAM
Mvr. G.W.F. Wiertz-Lintmeijer	Hakhorst 33, 3833 WB LEUSDEN
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Belanghebbenden zijn blij met de ontwerpvergunningen. Men maakt bezwaar tegen de afwijzingen van de aanvragen, en vraagt deze afwijzingen te heroverwegen.	Insprekers zijn geen belanghebbende bij het onderhavige besluit. Het volgende is ten overvloede. Op basis van ontvangen zienswijzen en ambtshalve wijzigingen op de overwegingen heeft het bevoegd gezag in enkele gevallen besloten alsnog een vergunning te verlenen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 6	Afzender: Stichting voor Wetenschappelijk Natuur- en Milieubeleid Dhr. J. Post Julianalaan 2 7918 AJ NIEUWELANDE
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende stelt dat windmolenparken geen toegevoegde waarde aan de natuur hebben, maar een sta in de weg zijn voor vogels, dolfijnen en de natuur.	1. In de vastgestelde richtlijnen wordt verwezen naar de Nota Ruimte/IBN 2015. Volgens de Nota Ruimte/IBN 2015 moeten negatieve effecten van een activiteit worden beperkt (gemitigeerd). In de richtlijnen is voorgeschreven dat het initiatief getoetst moet worden op significante effecten op te behouden kenmerken en natuurwaarden in de Noordzee. Met het MER en de Passende Beoordeling heeft deze toetsing plaatsgevonden. In aanvulling hierop gaat het bevoegd gezag bij de overwegingen van het besluit in op de mogelijk cumulatieve effecten voor de natuur. Verwezen wordt naar de 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' in het besluit. Voor de windparken worden maatregelen genomen om negatieve effecten voor de natuur te voorkomen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
2. De heimethode en tijdsperiode die men voorstaat is voor de belanghebbende onaanvaardbaar vanwege effecten op kabeljauw paaigebieden. Op basis van een Amerikaans rapport en bevestigd door een rapport van Imares blijkt dat tijdens het heien (220 db) alle habitat sterft in een straal van 150 meter; volgens wetenschappers exploderen de zwembazen van vissen. Volgens marien ecooloog Theo Prins kunnen vislarven uit elkaar knallen door heien. De zuidelijke bocht van de Noordzee (ter hoogte van Nederland en Duitsland) is belangrijk paaigebied hetgeen betekent dat er veel vislarven uit dit gebied richting gebieden met een kinderkamerfunctie, zoals de Waddenzee, drijven.	2. Tijdens het vergunningverleningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Wanneer er significante effecten op zouden treden, zijn volgens de ADC toets van de Habitatrichtlijn alternatieven onderzocht. Dit heeft ertoe geleid dat er geen windturbineparken zijn vergund die significante effecten veroorzaken. Door deze analyse is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde aspecten. Voor de windparken worden maatregelen genomen om nadelige gevolgen vanwege het heien bij voorbaat te voorkomen (beperking heiperiode en het voorkomen van cumulatie van heiwerkzaamheden).
3. Belanghebbende stelt dat windmolenparken tijdens normaal gebruik geluidshinder, lichthinder en wellicht trilling geeft. Niet duidelijk is wat voor een invloed deze heeft op de rust in de natuur.	3. Bij de beschrijving van de effecten is onderscheid gemaakt in de aanleg-, gebruiks- en beëindigingsfase. Uit het MER en de passende beoordeling blijkt niet dat tijdens de gebruiksfase de genoemde aspecten een significante invloed hebben op de natuur. Tijdens de bouw- en gebruiksfase vinden monitoring en evaluatie plaats om effecten in de praktijk te meten en de uitkomsten van het onderzoek te waarborgen.
4. "Bij molens van deze lengte valt de eigen frequentie van de molen samen met de periode van de golf die tegen de buis aan slaat". Daardoor ontstaat resonantie in de paal, die sterke trillingen veroorzaakt. Resonantie is een killer van constructies en vissen.	4. Bevoegd gezag is zich bewust van het feit dat windmolens niet het eeuwige leven hebben en dat er door diverse oorzaken slijtage optreedt. Een windmolenpark heeft daardoor een technische levensduur van ongeveer 20 jaar. Om deze reden heeft de vergunning een geldigheidsduur van 20 jaar. Voor het overige wordt de inspraak ter kennisgeving aangenomen.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5. Het werkelijk geleverde gemiddeld vermogen van een windturbinepark ligt tweederde lager dan het maximumvermogen terwijl dat laatste altijd wordt weergegeven.	5. De 'grootte' van een windturbinepark wordt altijd uitgedrukt in het opgestelde vermogen, i.e. het vermogen dat het windturbinepark maximaal kan leveren. Dit is in analogie met conventionele centrales, welke ook niet altijd op maximaal vermogen hoeft te draaien. Bij de berekening van het aantal huishoudens dat door het windturbinepark van stroom kan worden voorzien wordt altijd rekening gehouden met het daadwerkelijk geleverde vermogen. Dit is berekend uit het opgestelde vermogen, de lokale windcondities en de technische beperkingen zoals uitval of onderhoud van windturbines.
6. De overdracht van stroom van een offshore energie producent naar een verwijderd punt waar de stroom uiteindelijk wordt gebruikt leidt ertoe dat een belangrijk percentage van de elektriciteit verloren gaat, waardoor de emissie van CO2 die wordt toegeschreven aan het stroomgebruik nog toeneemt. Academici van de universiteit van Cardiff hebben berekend dat 80% van de opgewekte stroom wordt verspild voordat het eindpunt is bereikt.	6. Bij het transport en de omzetting van welke vorm van energie dan ook vinden altijd verliezen plaats. Het is zaak om deze verliezen zoveel mogelijk te beperken. Voor windturbineparken die ver offshore liggen wordt bijvoorbeeld de mogelijkheid van hoog-voltage gelijkstroom kabels onderzocht waarvoor de verliezen kleiner kunnen worden.
7. Inspreker heeft zorgen over de effecten van onderwatergeluid.	7. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Wanneer er significante effecten op zouden treden, is het betreffende windturbinepark niet vergund. Door deze analyse is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde gronden. Tevens is in het MEP opgenomen dat nader onderzoek naar de effecten van onderwatergeluid wordt uitgevoerd.
8. Inspreker vindt de cumulatieve effecten van heien te veel.	8. Om de cumulatieve effecten van heien zoveel mogelijk te voorkomen, zijn voorschrift 6 lid 5 en 6 opgenomen. Bevoegd gezag is van mening dat hiermee significante, negatieve effecten voorkomen worden.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 7	Afzender: Stibbe, Advocaten en notarissen (namens Eneco) mr. A. ten Veen Postbus 75640 1070 AP AMSTERDAM
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Inleiding 1. Eneco is van mening dat niet voorbij gegaan kan worden aan haar ervaringen met offshore windturbineparken en de toegevoegde waarde die zij daarmee kan bieden aan het behalen van de 6000 MW offshore windenergie doelstelling van de overheid.	Inleiding 1. De criteria voor de beoordeling van een Wbr-vergunningaanvraag zijn neergelegd in art. 3 Wbr en de bijbehorende beleidsregels. Van belang zijn een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee. Daarom toetst het bevoegd gezag vergunningaanvragen voor windturbineparken op de Noordzee op scheepvaart-, luchtvaartveiligheid, ecologie en andere gebruikers. Ervaring met offshore windturbineparken is voor de Wbr-vergunningverlening geen beoordelingscriterium.
Zandwinning 2. De aan Spaansen Transportbedrijf B.V. verleende Ontgrondingenwetvergunning is geen belemmering voor Eneco voor het realiseren en exploiteren van een windturbinepark ter plaatse.	Zandwinning 2. Conform het toetsingskader kijkt het bevoegd gezag naar de belangen van derden. Daar onder vallen de rechten van eerste gebruikers. Art. 5 lid 1 van de Beleidsregels stelt dat geen Wbr-vergunning wordt verleend op een locatie die wordt vrijgehouden voor ander gebruik. De ontgrondingenvergunning van Spaansen betekent dat de locatie Q10 wordt vrijgehouden voor ander gebruik, namelijk zandwinning. Inmiddels heeft het bevoegd gezag van Spaansen een verzoek tot intrekking van de ontgrondingenvergunning per 1 juli 2010 ontvangen. Hierdoor ontstaat een nieuwe situatie die vergunningverlening niet langer in de weg lijkt te staan. Zie verder <u>paragraaf 3.1 van het ontwerpbesluit</u> .
3. Dat er "sprake is van bestaand rechtmatig gebruik ten behoeve van zandwinning" is een ontoereikende motivering om de vergunningaanvraag af te wijzen; gezien het feit dat de zandwinvergunning van Spaansen op 31 december 2011 afloopt en Eneco voor die tijd geen bouwwerkzaamheden zal verrichten.	3. Zie reactie op zienswijze 2.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
4. Spaansen heeft aangegeven bij voorkeur in Q10-oost zand te gaan winnen. Uit overleg tussen Spaansen en Eneco zijn verdere afspraken voortgevloeid over een gezamenlijk streven naar een samengaan van de realisatie en exploitatie van een windturbinepark en zandwinning binnen blok Q10.	4. Het bevoegd gezag is naar aanleiding van de zienswijze bekend met de afspraken tussen Spaansen en Eneco. Verder wordt dit ter kennisgeving aangenomen.
5. In het IBN staat dat buiten de 12-mijlszone in een gebied dat kansrijk is voor windturbineparken, windturbineparken de prioriteit krijgen. Het gebied Q10 wordt dus niet vrijgehouden voor een andere functie, zoals het bevoegd gezag beweert op grond van art. 3 lid 1 van de Beleidsregels. Om deze reden kan niet opnieuw een zandwinvergunning aan Spaansen worden verleend.	5. Zie reactie op zienswijze 2.
6. Omdat een eventueel verlengingsverzoek van de zandwinvergunning van Spaansen niet gehonoreerd kan worden, kan een vergunning aan Eneco worden verleend, zonodig met een voorschrift dat pas na het expireren van de zandwinvergunning met bouwen gestart mag worden.	6. Zie reactie op zienswijze 2.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. Scheepvaartveiligheid Q10 vormt geen onaanvaardbaar risico voor de scheepvaartveiligheid volgens de NOAG van HMC, bovendien zijn mitigerende maatregelen mogelijk.	7. Scheepvaartveiligheid Algemeen: Bij het bepalen van de benodigde vaarwegbreedtes om veilige en doelmatige scheepvaart te kunnen waarborgen is het bevoegd gezag uitgegaan van een 'maatgevend schip' voor de Noordzee met een lengte van 400 meter. Voor het bepalen van benodigde vaarwegbreedtes op open zee in relatie tot windparken bestaan geen algemeen geaccepteerde modellen of methodes, omdat de noodzaak hiertoe tot voor kort niet bestond. Langjarige gegevens over scheepsaantallen zijn in het verleden verzameld door gedurende langere tijd (1-2 jaar) over de Noordzee te vliegen en visueel schepen te tellen. Sinds 2008 worden scheepsaantallen op de Noordzee gemeten op basis van het Automatic Identification System. Een deel van de schepen vaart nog steeds zonder AIS (<300BRT, vissersschepen, pleziervaart). Daarom heeft het bevoegd gezag over de te hanteren scheepslengte, scheepsaantallen, manoeuvreereigenschappen en vaargedrag een aantal aannames moeten doen welke zijn gebaseerd op beschikbare feiten en daarop gebaseerde verwachtingen voor de komende 20 jaar (levensduur van het windpark). Hierbij is uitgegaan van 'worst case' aannames omdat het bevoegd gezag zich conformeert aan het scheepvaartbeleid. Dit wordt ter kennisgeving aangenomen. Zie de beantwoording van de zienswijzen en het aangepaste besluit betreffende de mitigerende maatregelen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

8. Eneco is van mening dat gezien de onderdelen waarop het bevoegd gezag voornemens is de aanvraag af te wijzen, de nautische adviesgroep geconsulteerd had moeten worden. Dit orgaan is in het Draaiboek immers aangewezen als adviseur op het gebied van scheepvaartveiligheid.	8. Bij de beoordeling van het aspect scheepvaartveiligheid heeft het bevoegd gezag de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk in het betreffende gebied afgewogen (zie pagina 4 van het ontwerpbesluit). Deze kennis en ervaring met de vaarpraktijk heeft het bevoegd gezag onder andere verkregen na consultatie van de Nautische adviesgroep.
9. De berekening om tot de 2 NM te komen gaat uit van een uitwijkprocedure van 12 minuten. West gaande schepen in verkeersstroom 2 bevinden zich dan op 4 NM van het windpark dat dan dus geen beperking op het zicht vormt.	9. Deze berekening is in het nieuwe ontwerpbesluit vervallen.
10. Gezien de zeer kleine kansen op aanvaringen die volgen uit de berekeningen op basis van het SAMSON model in het MER blijkt dat de afstand die wordt aangehouden in de vergunningaanvraag voldoende is. De geringe risico's kunnen niet in de weg staan aan vergunningverlening.	10. Het SAMSON model geeft een inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende ongevallen op zee. Om daarnaast een beeld te krijgen van alle effecten van een windturbinepark op scheepvaartveiligheid heeft het bevoegd gezag een nadere afweging gemaakt op basis van de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk in het betreffende gebied, tevens rekeninghoudend met mogelijke mitigerende maatregelen. (zie pagina 4 van het ontwerpbesluit)

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

11. Schepen zullen op grond van goed zeemanschap rekening houden met het windturbinepark.	11. Het bevoegd gezag kan deze redenering niet volgen. Zeevarenden worden op basis van 'goed zeemanschap' geacht de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee (BvA) te volgen. Het bevoegd gezag beargumenteert in haar besluit dat het windpark het naleven van de voorschriften 15 en 16 van het BvA deel B 'Voorschriften betreffende het uitwijken' verhindert. In voorschrift 2 (Deel A 'Algemeen') van het BvA wordt gesteld dat reder, kapitein en bemanning ongeacht de voorschriften 'voorzorgsmaatregelen volgens het gewone zeemansgebruik' moeten nemen als dat geboden is. Dit voorschrift is bedoeld om de verantwoordelijkheid van zeevarenden voor een veilige vaart ook in onvoorziene omstandigheden te benadrukken: op zee kunnen zich immers omstandigheden voordoen waarbij afwijking van de gedragsregels in het BvA omwille van behoud van veiligheid nodig is. Het gebruiken van de term 'goed zeemanschap' om een windpark te kunnen toestaan, terwijl in de eerste plaats het naleven van de normale gedragsregels uit het BvA wordt belemmerd door het windpark, beschouwt het bevoegd gezag als oneigenlijk gebruik voorschrift 2.
12. Goede communicatie en het Verkeers Management Systeem zullen er voor zorgen dat eventuele risico's aanvaardbaar zijn	12. Omtrent 'goede communicatie' geldt hetzelfde als omtrent 'goed zeemanschap'. In het BvA zijn de gedragsregels ter voorkoming van aanvaringen vastgelegd. Daarbij is goed communiceren met andere schepen over uitwijkmanoeuvres geen uitgangspunt, maar slechts een mogelijke voorzorgsmaatregel zoals beschreven in voorschrift 2 wanneer het toepassen van de normale uitwijkregels niet toereikend kan zijn. Het veronderstellen van 'goede communicatie' om een windpark te kunnen toestaan, terwijl in de eerste plaats het naleven van de normale gedragsregels uit het BvA wordt belemmerd door het windpark, beschouwt het bevoegd gezag als oneigenlijk gebruik voorschrift 2.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

	Vervolgens geldt dat het gebied rondom Q10 buiten de Nederlandse territoriale wateren ligt. Buiten de territoriale wateren kan geen verkeersbegeleiding worden gegeven omdat de Nederlandse overheid daar geen bevoegdheden heeft om dwingende maatregelen aan individuele schepen op te leggen. Zij kan schepen slechts adviseren om bepaalde maatregelen te nemen ten behoeve van de veiligheid welke vervolgens vrijwillig opgevolgd kunnen worden of niet. De invloed van een verkeersmanagementsysteem is dan ook te beperkt om risico's afdoende weg te nemen.	Datum 18 december 2009 Nummer WSV/2009-1229
13. Uit de Netwerk evaluatie Noordzee 2007 van het MARIN blijkt dat schepen bij de passage van bestaande windparken een ruime afstand aanhouden.	13. Uit de Netwerk evaluatie Noordzee 2007 van het MARIN blijkt dat schepen bij de passage tussen de bestaande windparken een ruime afstand aanhouden. Anders dan in het ontwerpbesluit is overwogen, kan er derhalve wel degelijk vanuit worden gegaan dat schepen uit eigen beweging meer afstand van het windturbine park houden. Zoals opgemerkt in algemene reactie op zienswijze 7 zijn er geen betrouwbare ervaringsgegevens over het scheepvaartgedrag rondom windparken omdat deze nog onvoldoende lang bestaan.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

	Uit de Netwerkevaluatie Noordzee 2007 volgt een eerste indruk omtrent het gedrag van schepen nabij windparken. Het blijkt dat er een grote variatie is in de afstanden die schepen tot de windturbineparken Prinses Amalia en OWEZ aanhouden. Inspreker citeert zelf het Marin dat stelt dat grotere schepen allemaal op meer dan 500 meter afstand van de parken varen. Voor kleinere schepen geldt dat dus niet. Het BvA maakt echter geen onderscheid tussen grotere en kleinere schepen; de uitwijkregels in voorschriften 15, 16 en 17 zijn eenduidig van toepassing. Een groot schip zal dus bijvoorbeeld ook moeten uitwijken voor een klein schip. Het is dan ook niet juist om alleen op het gedrag van de grotere schepen af te gaan; de kleinere schepen bepalen evengoed het verkeersbeeld en de maatregelen ter voorkoming van aanvaringen.	Datum 18 december 2009 Nummer WSV/2009-1229
Nadere maatregelen 14. Het is mogelijk een steunradar te plaatsen. Ook kan een voorzorgsgebied en/of een rotonde worden ingesteld. Dit verkleint de kans op uitwijkmanoeuvres en daarmee de kans dat een schip in het windturbinepark terechtkomt. Door een voorgestelde verkleining van 20 % van Q10, door de noordwestelijke hoek af te snijden, wordt eenzelfde situatie als bij Beaufort gecreëerd, i.c. wordt voor verkeersstroom 1 een met de situatie van Beaufort vergelijkbare ruimte voor een uitwijkmanoeuvre geboden. Bovendien wordt de afstand van Q10 tot Beaufort verkleind waardoor schepen die het midden van het vaarwater houden minimaal 1,9 NM afstand tot Q10 houden. Met de verkleining wordt tegemoet gekomen aan de ecologische bezwaren. Het ontwerpbesluit ontbeert overwegingen met betrekking tot mitigerende maatregelen dan wel aanpassing van het ontwerp. Geen overleg over mitigerende maatregelen betekent strijdigheid met 3:2 Awb.	Nadere maatregelen 14. In het besluit zijn mitigerende maatregelen overwogen.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

15. Uit metingen van Eneco blijkt dat wel een vaarweg van 2,6 NM aanwezig is.	15. Inspreker heeft gelijk, het bevoegd gezag heeft zich gebaseerd op een verkeerde opgave van de breedte tussen de windturbineparken Q10 en Beaufort. Bij nameting blijkt inderdaad dat ook in combinatie met het windpark Beaufort er net voldoende ruimte aanwezig is. Het besluit is hierop aangepast.
16. Er wordt niet onderbouwd waarom het bevoegd gezag er vanuit gaat dat er 3 schepen naast elkaar moeten kunnen varen in een verkeersstroom zoals verkeersstroom 1 waarin 19 schepen per dag varen.	16. In het (ontwerp)besluit heeft het bevoegd gezag aangegeven dat de scheepvaartintensiteit in verband met bijvoorbeeld het tij en de beschikbaarheid van ligplaatsen in de havens varieert waardoor piekbelasting ontstaat. Niet uitgesloten kan worden dat de kans dat schepen elkaar oplopen bij piekbelasting groter wordt. Om de 'vertaalslag' te maken naar het aantal schepen die veilig moeten kunnen oplopen heeft het bevoegd gezag zich gebaseerd op de beschikbare feiten en daarop gebaseerde verwachting voor de komende 20 jaar (zie ook reactie op zienswijze 6 Algemeen). In de Netwerkevaluatie Noordzee 2007 zijn de scheepsbewegingen in detail geanalyseerd voor een klein stukje van de zuidgaande verkeersbaan in het Maas Noord VSS. Uit deze evaluatie blijkt dat er daadwerkelijk 'dichtbij situaties' bestaan met 3 schepen. Het aantal schepen in verkeersstroom 1 is groter dan de scheepsbewegingen in de zuidgaande baan van het Maas Noord VSS. Het bevoegd gezag kan dan ook niet stellen als 'worst-case' aanname dat er geen 'dichtbij situaties' bestaan met 3 schepen. Omdat het bevoegd gezag 'dichtbij situaties' met 3 schepen niet kan uitsluiten gaat het bevoegd gezag uit van 3 schepen die veilig naast elkaar moeten kunnen varen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

17. Het is niet reëel om uit te gaan van schepen van een lengte van 400 meter, maar van de internationale ontwerpnormen van schepen waardoor een manoeuvreerruimte van 2 NM voldoende is. Minder dan 1 % van de wereldvloot bestaat uit schepen van 400 meter. Het is zeer onwaarschijnlijk dat 3 van zulke schepen zich tegelijk in verkeersstroom 1 bevinden. Bovendien zullen zulke schepen nauwelijks in verkeersstroom 1 komen omdat ze doorgaans geen kustreis maken zoals verkeersstroom 1 is. 4 % van de totale scheepsvloot bestaat uit schepen van 250 m lengte. Het bevoegd gezag moet gezien de opbouw van de scheepsvloot rekenen met schepen van deze lengte. Volgens HMC is 1,6 NM vaarwegbreedte voldoende willen 3 schepen van 250 m elkaar passeren. Die ruimte is er.	17. Uit het Marin rapport 'Intensiteit scheepvaart nabij voorgenomen windparken' (20 mei 2008) blijkt dat grote containerschepen (>100.000 GT) deze route volgen (AIS meting op lijn 16); het gaat dus niet uitsluitend om klein kustverkeer. Bij het bepalen van het maatgevend schip kan daarenboven niet worden volstaan met een analyse van de huidige scheepvaart op de Noordzee; er zal rekening moeten worden gehouden met de ontwikkeling van de scheepvaart in de komende 20 jaar. Om het uitgangspunt van het bevoegd gezag van schepen van 400 meter nogmaals te verifiëren is op 24 september 2009 advies ingewonnen bij een onafhankelijk expert op gebied van scheepvaartontwikkelingen, prof.dr.ir. Niko Wijnolst. Hieruit blijkt dat ter hoogte van het windpark wel degelijk schepen van 400 meter lengte te verwachten zijn. Eenzelfde beeld volgt uit het rapport van Lloyd's Register Fairplay 'Ship dimensions 2030', September 2009. Dat de situatie dat 3 schepen elkaar oplopen in de verkeersbaan zich voordoet blijkt uit de Netwerkevaluatie Noordzee 2007, waarin het verkeer in de zuidgaande baan van het Maas Noord VSS is geanalyseerd. Op basis van bovenstaande gegevens heb ik een norm gesteld welke kan worden beschouwd als 'worst case' benadering. Het maken van kansberekeningen op basis van de huidige verkeerssituatie vind ik ontoereikend omdat het hier de veiligheid van de scheepvaart betreft, waarbij ik mij een dergelijke benadering niet kan permitteren. Mijn uitgangspunt blijft dan ook ongewijzigd.
---	---

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

18. Eneco begrijpt de verwachting van het bevoegd gezag dat de grootte van de schepen op de Noordzee zal toenemen niet (bijlage 2, onderdeel 3 reactie op inspraak van Nautische Visie Windparken op Zee) en ook niet waar deze verwachting op gebaseerd is. Het aandeel grote schepen zal ondanks een toename van het aantal beperkt blijven, zelfs een verviervoudiging van het aantal schepen van 400 m betekent dat het aandeel schepen van 400 m lengte kleiner is dan 4 %. Ook in dat geval kan er niet vanuit gegaan worden dat 3 schepen van 400 m lengte elkaar moeten kunnen passeren.	18. Zie reactie op uw zienswijze 17.
19. Dergelijke grote schepen zullen elkaar niet gaan oplopen omdat de schepen een lage snelheid hebben en hun snelheid zullen aanpassen. (par. 4.4 HMC rapport)	19. De stelling dat grote schepen elkaar niet zouden oplopen, langzaam varen en de snelheid naar omstandigheden kunnen aanpassen (paragraaf 4.2 van het HMC rapport) wordt in het rapport niet nader onderbouwd en kan het bevoegd gezag ook niet volgen. Juist voor grote containerschepen die volgens zeer nauwkeurige planningen varen geldt dat met hoge snelheden wordt gevaren en dat oplopen van andere schepen daarbij onvermijdelijk is. Verder geldt dat in praktijk de voortstuwingsinstallaties van zeeschepen alleen gebouwd zijn om langdurig op zeesnelheid te varen; er kan op open zee niet zomaar afgewisseld worden met manoeuvreersnelheid; hiervoor moet de motor eerst langzaam afkoelen en moeten meerdere hulpsystemen worden aangezet, waarna het schip weliswaar langzaam kan varen maar daarbij zeer inefficiënt vaart. Zeeschepen beschikken als zij op zeesnelheid varen niet over de mogelijkheden om binnen afzienbare tijd, bijvoorbeeld bij het oplopen van een ander schip, snelheid terug te nemen zonder daarbij schade aan de voortstuwingsinstallatie te veroorzaken. Het afwisselen in vaarsnelheden op open zee om daarmee andere schepen te ontwijken is dus slechts theoretisch haalbaar.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

20. Het is realistischer om uit te gaan van de internationale ontwerpnormen voor schepen waardoor rekening dient te worden gehouden met een manoeuvreerruimte van maximaal 2 NM. Volgens par. 3.3. van het HMC rapport is het maximale schip dat ankergebied Maas Noord mag bezoeken vergelijkbaar met een van de grootste bulkcarriers ter wereld, te weten 343 m lengte en is daarom voor het ten anker gaan 2 NM voldoende en in de praktijk zelfs 1,5 NM.	20. Het bevoegd gezag kan de redeneringen in paragraaf 3.3 van het HMC rapport moeilijk volgen in de context van het windpark Q10. Het is het bevoegd gezag onduidelijk wat een ankermanoeuvre in ankergebied Maas Noord en daarbij benodigde afstopafstanden voor relatie hebben tot de breedte van de vaarweg die nodig is voor verkeersstroom 1, waarin schepen op doorgaande vaart varen en daarbij hun ankers hebben geborgd zoals dat op open zee gebruikelijk is. Daarnaast vind het bevoegd gezag het niet juist om uit te gaan van ontwerpcriteria voor schepen, welke de uiterste technische grenzen van de manoeuvreerbaarheid aangeven. het bevoegd gezag baseert zich op manoeuvreergegevens welke in praktijk goed haalbaar zijn; dit is realistisch.
21. Goed zeemanschap en intensieve verkeersbegeleiding maken dat de 2 NM in vaarstroom 2 genoeg is voor schepen om Q10 veilig te passeren.	21. Zie reactie op uw zienswijze 11.
22. Eneco is van mening dat indien het bevoegd gezag vasthoudt aan de 2,6 NM, van zowel Q10 als tegenoverliggend park Beaufort 0,3 NM afgehaald moet worden. Belanghebbende ziet geen reden om rekening te moeten houden met aanwezigheid windturbinepark Beaufort.	22. In het besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Het bevoegd gezag verwijst u daarnaar.
Combinatie windparken Q10 en Beaufort 23. In het ontwerpbesluit wordt niet onderbouwd waarom Q10 rekening moet houden met Beaufort terwijl Beaufort geen rekening hoeft te houden met Q10. Dit is strijdig met de brief van staatssecretaris Huizinga d.d. 30 juni 2008 met daarbij gevoegd het draaiboek, het gelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel, het fair playbeginsel en het verbod van willekeur. Bovendien is het gemaakte onderscheid niet gemotiveerd in het ontwerpbesluit. Omdat uit geen enkel beleidsdocument kon worden afgeleid dat de aanvragen niet op hun eigen merites zouden worden beoordeeld mocht Eneco er op vertrouwen dat alle aanvragen gelijk zouden worden behandeld.	Combinatie windparken Q10 en Beaufort 23. In het definitief besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Voor het antwoord op deze zienswijze wordt u daarnaar verwezen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

24. Beaufort wordt kennelijk voorrang verleend en bevoordeeld, dit is in strijd met het fair playbeginsel en het verbod op willekeur. De aanvragen van Q10 en Beaufort moeten dan ook gelijk behandeld worden; indien aan de 2,6 NM vastgehouden wordt zal van beide parken 0,3 NM af moeten. Geen reden om de negatieve gevolgen van de cumulatie alleen voor rekening van Q10 te laten komen.	24. In het besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Het bevoegd gezag verwijst u daarnaar.
25. Het onverkort weigeren van een Wbr-vergunning voor Q10 omdat er een ander windpark zou kunnen komen is in strijd met het IBN. Q10 is aangegeven als kansrijk gebied in het IBN en in het IBN is opgenomen dat verschillende locatiegebonden functies goed naast elkaar kunnen bestaan.	25. In het besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Het bevoegd gezag verwijst u daarnaar.
Visuele navigatie 26. De grote hoeveelheid verlichting in de omgeving van het windpark is een extra complicerende factor doch niet doorslaggevend voor de besluitvorming en kan daarmee niet leiden tot weigering van de vergunning.	Visuele navigatie 26. Dat klopt en is dus ook niet doorslaggevend voor de besluitvorming geweest; wordt dus ter kennisgeving aangenomen.
Ecologie. 27. Effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Eneco kan zich niet verenigen met de wijze waarop volgens het ontwerpbesluit de cumulatieve effecten van alle windparken tezamen op de ecologie moeten worden beoordeeld. In het bijzonder geldt dit voor de wijze waarop de kolonie Kleine Mantelmeeuwen in het Zwanenwater en de Pettemerduinen zouden moeten worden beoordeeld. Indien op een juiste wijze zou worden getoetst, moet ten aanzien van Q10 worden geconcludeerd dat het oprichten en in werking hebben daarvan niet zal leiden tot significante effecten.	Ecologie. 27. Bevoegd Gezag is van mening dat de bepaling van cumulatieve effecten, zoals dat is beschreven in het ontwerpbesluit, op juiste wijze is berekend. Inmiddels is gebleken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de kolonie Kleine mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen is komen te vervallen en derhalve voor de beoordeling van het besluit niet meer van belang is. Het besluit is hierop aangepast. Aangezien dit voor het aspect ecologie de enige afwijzingsgrond was voor het onderhavige besluit, leidt het vervallen van deze instandhoudingsdoelstelling alsnog tot de conclusie dat op dit moment de bepalingen van de Habitat- en Vogelrichtlijnen een positief besluit ten aanzien van de effecten van het windturbinepark op Natura 2000 gebieden niet in de weg staan.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Cumulatieve effecten Kleine mantelmeeuw 28. In de passende beoordeling is in een aantal gevallen uitgegaan van grotere parken dan uiteindelijk vergund. Enkele parken worden echter slechts gedeeltelijk vergund, wat betekent dat de effecten daarvan kleiner zijn dan in de passende beoordeling is aangenomen. Dit moet leiden tot het naar beneden bijstellen van de percentages. In het ontwerpbesluit zijn de gebiedsreducties onjuist doorgerekend, hetgeen blijkt uit één van de overgelegde rapporten;	Cumulatieve effecten Kleine mantelmeeuw 28. Het aantal turbines waar in het ontwerpbesluit de cumulatieve effecten mee zijn berekend, zijn voor Beaufort en Rotterdam Noordwest inderdaad onjuist. Dit is hersteld in het besluit. De conclusies van het besluit zijn echter niet gewijzigd.
29. Eneco heeft bezwaar tegen het model dat is gehanteerd om vast te stellen wanneer de oprichting van het desbetreffende park, althans de parken gezamenlijk, significante gevolgen heeft op Natura 2000-gebieden en acht dat model ontoereikend. Uit één van de door Eneco overgelegde rapporten blijkt dat de gevolgen van de oprichting en instandhouding van Q10 niet significant zijn, zodat er geen grond is om de vergunning te weigeren;	29. Bevoegd gezag acht het door haar gebruikte model wel degelijk toereikend, daar er wel rekening gehouden wordt met aanvulling van de floaterpopulatie. De floaterpopulatie maakt onderdeel uit van de totale populatie Kleine mantelmeeuwen in het model. Wanneer de totale populatie af- of toeneemt, zal de floaterpopulatie evenredig dalen of stijgen. De floaterpopulatie hoeft daarom niet afzonderlijk opgenomen te worden in het model. Bevoegd gezag ziet het model dat in de zienswijze aangereikt wordt niet als een verbetering op het gebruikte model en derhalve heeft zij besloten het model zoals voorgesteld in de passende beoordeling te handhaven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat beide modellen (zowel het gebruikte als het aangereikte in de zienswijze) door inspreker ontwikkeld zijn. Bevoegd gezag vindt dit op zijn minst bijzonder, aangezien het nu lijkt alsof inspreker nu niet meer achter zijn eigen model staat.
30. Het percentage van 5,82% is te laag. Dat percentage wordt gehanteerd als harde grens, maar de getallen op basis waarvan het percentage is berekend zijn niet reëel. In werkelijkheid zou niet moeten worden uitgegaan van een percentage van 10% floaters maar van een percentage van 30%. Er vanuit gaand dat dat percentage reëel is, treden significante gevolgen pas op als de cumulatieve effecten van de windturbineparken tezamen meer dan 17% bedragen;;	30. De soortspecifieke uitwerking van het ORNIS-criterium is op juiste wijze tot stand gekomen. Zoals blijkt uit de passende beoordeling, ligt het percentage floaters dat waargenomen wordt bij kolonies van Kleine mantelmeeuwen tussen de 10% en de 30%. Uitgaande van deze gegevens en geredeneerd vanuit het principe van consequent gebruik van het 'worst-case scenario' heeft het bevoegd gezag gekozen voor handhaving van de 10% floaters.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

31. In werkelijkheid zijn de cumulatieve effecten op de populatie Kleine Mantelmeeuwen lager, aangezien bij het bepalen daarvan moet worden uitgegaan van realistischere aannames of additionele gegevens. Deze hebben betrekking op het feit dat Kleine mantelmeeuwen aanmerkelijk minder op zee fourageren, niet uniform over het foerageergebied zijn verdeeld en op een lagere hoogte vliegen. Hieruit volgt dat bij de bepaling van de cumulatieve effecten ervan kan worden uitgegaan dat niet 67% maar (ten hoogste) 26,5% van de meeuwen op rotorhoogte vliegt. Daardoor zouden de effecten nog eens met 0,4 kunnen worden verlaagd;

31. Bevoegd gezag baseert zich op de gegevens uit de passende beoordeling die moet worden beschouwd als weergave van de best beschikbare kennis op het moment van de aanvraag. Uit de zienswijze blijkt niet dat het bevoegd gezag zich ten onrechte op de passende beoordeling heeft gebaseerd.

Verspreiding.

De inspreker baseert zich op vogels die vliegen vanaf de kolonie Vlieland en beargumenteert op geen enkele manier waarom vogels die broeden op de kolonie Texel, waar het uiteindelijk om gaat, zich over hetzelfde gebied zouden verspreiden als de Kleine mantelmeeuwen van de kolonie Vlieland. Het is niet uit te sluiten dat als de inspreker gelijk heeft voor wat betreft het verspreidingsgebied van de Kleine mantelmeeuwen van de populatie Vlieland, dat de Kleine mantelmeeuwen van Texel met name de hoogste dichtheid bereiken in de omgeving van Helmveld. Dit zou dus zelfs tot een verhoging kunnen leiden van de flux in de omgeving van Helmveld. Representatieve onderzoeksresultaten van gezenderde Kleine mantelmeeuwen van Texel zijn echter niet bekend noch in de notitie opgenomen. Daarom zal er voor de Kleine mantelmeeuwen van Texel hoe dan ook een redelijke aanname gemaakt moeten worden. Hierbij betreft het bevoegd gezag het feit dat op basis van het tot nu toe uitgevoerde onderzoek bij Vlieland niet uitgesloten is dat de Kleine mantelmeeuwen hun foerageergebied in de loop der jaren zullen verleggen naar een andere locatie. Gemiddeld genomen over langere tijd is daarom de aanname dat de Kleine mantelmeeuwen zich uniform verspreiden over de Noordzee niet onredelijk. Dezelfde overweging geldt voor de Kleine mantelmeeuwen van Texel.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

	<i>Foerageergebied.</i> Uit het aangeboden materiaal (figuur B1 van het Ecofys rapport) blijkt niet dat het hier gaat om vogels die foerageren tijdens het broedseizoen. Met andere woorden, het is niet representatief voor de periode dat er jongen grootgebracht moeten worden en daar gaat het hier om. De stippenkaarten op basis waarvan de alternatieve verdeling geschat wordt is gebaseerd op een zeer kleine steekproef van de totale populatie. Er bestaat daarom een grote kans dat in de dataset dieren die een voorkeur hebben voor foerageren in de Waddenzee of op het land oververtegenwoordigd zijn. De keuze van 95% van de vogels die op zee zouden foerageren dient beschouwd te worden als een worst case situatie die door dezelfde onderzoekers in de passende beoordeling is vastgesteld. <i>Vlieghoogte.</i> De schatting van het aantal Kleine mantelmeeuwen dat op rotorhoogte vliegt is gebaseerd op onderzoek van Krijgsveld et al., 2005. De aangeboden informatie geeft geen aanleiding de resultaten van dit onderzoek in twijfel te trekken. Bij het beoordelen van de effecten in het kader van de Habitat richtlijn dient het bevoegd gezag de zekerheid te verkrijgen dat er geen significante effecten op zullen treden. Dat betekent dat er uitgegaan dient te worden van een worst case situatie. Hoewel de aanvullende informatie erop kan wijzen dat Kleine mantelmeeuwen minder vaak op rotorhoogte vliegen, doet dit niks af aan het feit dat het onderzoek van Krijgsveld et al., 2005 in dat geval als een worst case situatie beschouwd moet worden.	Datum 18 december 2009 Nummer WSV/2009-1229
32. Er is ten onrechte niet beoordeeld of besloten kan worden tot mitigerende maatregelen (gedeeltelijke gunning). Hoewel Eneco verkleining niet nodig acht zou er bij een verkleining van het park naar 55 turbines geen sprake zijn van overschrijding van de norm van 5,82%. Met een dergelijke verklaring wordt de aanvraag ook niet verlaten;	32. Inspreker gaat vanwege de cumulatieve gevolgen op de Kleine mantelmeeuw uit van een verkleining van het park. Inmiddels is gebleken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de kolonie Kleine mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen komt te vervallen en derhalve voor de beoordeling van het besluit niet meer van belang is.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

33. Het is onjuist dat de volgorde van ontvangst van het MER en de passende beoordeling bepalend is voor de beoordeling of een additioneel park leidt tot significante effecten. Het gelijkheidsbeginsel verzet zich daartegen. Primair zou de datum moeten worden aangehouden waarop de aanvraag als volledig werd beoordeeld. De datum van indiening van de passende beoordeling kan niet meewegen bij de bepaling van de volgorde waarin de cumulatieve effecten worden vastgesteld. Er was immers geen verplichting om die beoordeling op te stellen en de beoordeling is alleen opgesteld op verzoek van het bevoegd gezag. Subsidiair kan bij de verdeling van Wbr-vergunningen niet enige datum doorslaggevend zijn. Er moet een beoordeling op grond van doelmatigheid van de betrokken parken plaatsvinden. Eneco is van mening dat het hanteren van data in strijd is met de brief van 30 juni 2008 en het Draaiboek, met de Wbr en met de beginselen van zorgvuldigheid, evenredigheid en gelijkheid;	33. In het definitief besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Voor het antwoord op deze zienswijze wordt u daarnaar verwezen.
34. Uitgaande van alle ontwerpbesluiten en mogelijke combinaties waarmee de capaciteit van 950 MW kan worden gerealiseerd, kan gunning van Q10 niet met zich brengen dat bij die productie de totale ecologische effecten van de parken significant zijn. Zelfs als niet alleen Q10 maar ook Rotterdam NW zou worden vergund is het ondenkbaar dat bij een totale capaciteit van 950 MW een combinatie van parken kan worden gerealiseerd waarbij sprake is van significante gevolgen voor de kolonie Kleine Mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen;	34. Besluitvorming vindt plaats op basis van de aanvragen en het beoordelingskader van de Wbr, en niet op basis van mogelijke subsidietoekenning. Inmiddels is gebleken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de kolonie Kleine mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen komt te vervallen en derhalve voor de beoordeling van het besluit niet meer van belang is.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

35. Ten onrechte zijn bij de beoordeling van de cumulatieve effecten de parken West Rijn en Breeveertien II betrokken. Omdat Q10 niet is betrokken bij de beoordeling van de ecologische effecten van deze parken kunnen ze evenmin worden betrokken in de beoordeling van Q10. Evelop benadrukt dat de parken West Rijn, Breeveertien II en Q10 wat beoordeling van cumulatieve effecten betreft gelijk moeten worden behandeld aangezien ze alle drie behoren tot de 77 initiatieven waarover de Staatssecretaris in de brief van 30 juni 2008 spreekt. Er bestaat tevens voldoende ecologische ruimte om Q10 te vergunnen.	35. In het definitief besluit onder paragraaf 3.4.5 is nader toegelicht hoe en waarom de volgorde van afhandeling van vergunningaanvragen heeft plaatsgevonden. Aangezien Q10 in de cumulatievolvergorde na de windturbineparken West Rijn en Breeveertien II staat, dienen in de berekening van cumulatieve effecten voor Q10 de effecten van de afzonderlijke parken West Rijn en Breeveertien II meegenomen te worden. Bij de berekening van de cumulatieve effecten voor West Rijn en Breeveertien II hoeft het afzonderlijk effect van Q10 niet meegenomen te worden, aangezien Q10 later in de cumulatieve volgorde staat.
Overige effecten 36. Afgezien van de gevolgen voor de kolonie Kleine Mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen heeft Q10 geen significante gevolgen voor de ecologie, althans die gevolgen kunnen worden gemitigeerd. Het op een juiste wijze omgaan met de cumulatieve effecten op de kolonie zou daarom tot geen andere conclusie kunnen leiden dat geen sprake is van significante gevolgen.	Overige effecten 36. Inmiddels is gebleken dat de instandhoudingsdoelstelling voor de kolonie Kleine mantelmeeuwen in Zwanenwater en Pettemerduinen komt te vervallen en derhalve voor de beoordeling van het besluit niet meer van belang is. Aangezien dit voor het aspect ecologie de enige afwijzingsgrond was voor het onderhavige besluit, leidt het vervallen van deze instandhoudingsdoelstelling alsnog tot de conclusie dat op dit moment de bepalingen van de Habitat- en Vogelrichtlijnen een positief besluit ten aanzien van de effecten van het windturbinepark op Natura 2000 gebieden niet in de weg staan.
Eventuele wijzigingen en/of voorschriften 37. Het bevoegd gezag moet volgens jurisprudentie (ABRS 3-9-2008, AB 2009/157) in voldoende mate onderzoeken of de door Eneco aangedragen maatregelen ter voorkoming of beperking van eventuele negatieve effecten in voorschriften bij de vergunning kunnen worden opgenomen. Eneco is van mening dat met maatregelen en voorschriften wel een vergunning kan worden verleend.	Eventuele wijzigingen en/of voorschriften 37. Voor het bevoegd gezag geldt dat ze een beschikking neemt op basis van de aanvraag. Ondergeschikte aanpassingen van de aanvraag kan het bevoegd gezag - tot op zekere hoogte - meenemen in haar afwegingen omtrent het besluit. Wijzigingen die leiden tot een andere aanvraag kan het bevoegd gezag niet meewegen in haar afwegingen omdat dan een andere aanvraag ontstaat. Door de aanvrager ingediende mitigerende maatregelen die binnen het hierboven geschetste kader zijn gebleven, zijn door het bevoegd gezag onderzocht en in de overwegingen van het ontwerpbesluit opgenomen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Evenredigheid 38. Weigering van de vergunning is in strijd met het evenredigheidsbeginsel ex art. 3:4 lid 2 Awb omdat de belangen van Eneco niet zijn meegewogen in het voorliggende ontwerpbesluit. De belangen van Eneco bestaan uit het kunnen voorzien in de capaciteitsvraag van het energienetwerk, onder meer door duurzame energiebronnen aan te boren; Eneco heeft haar strategie gericht op duurzame energie, onder meer door het failliete Evelop over te nemen.	Evenredigheid 38. De door Eneco genoemde belangen en omstandigheden zijn voor het bevoegd gezag niet van zodanig bijzondere aard dat deze gaan boven die van de belangen van andere initiatiefnemers van windturbineparken op de Noordzee.
Doelstelling windenergie en kosteneffectiviteit 39. Door de nabijheid bij de kust is Q10 zeer kosteneffectief door de lagere netaansluiting- en funderingskosten. Dit draagt bij aan het doelmatig gebruik van waterstaatswerken. Daardoor kan de kabinetsdoelstelling van 950 MW in de huidige kabinetsperiode gehaald worden.	Doelstelling windenergie en kosteneffectiviteit 39. Kosteneffectiviteit als zodanig is geen beoordelingscriterium bij een Wbr-vergunning.
Kleinegasveldenbeleid 40. Eneco werkt samen met Smart Energy Solutions aan een gas-to-wire concept om samen met één exportkabel de opgewekte elektriciteit van Q10 en van een gasveld in zee naar land te brengen. Zie ook de zienswijze van Smart Energy Solutions hierover. Uitwerking van dit concept hangt sterk samen met de doelmatige winning van delfstoffen, zie de overheidsdoelstellingen in paragraaf 5.5 'Strategie en Programma 2007-2011' van Staatstoezicht op de Mijnen. Uitwerking van dit concept draagt bij aan het kleinegasveldenbeleid en geeft het beleid een creatieve impuls.	Kleinegasveldenbeleid 40. Deze zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen omdat dit geen verband houdt met doelmatig gebruik van waterstaatswerken zoals bedoeld in de Wbr.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 8	Afzender:	Spaansen Grondstoffen en Logistiek B.V. J. Spaansen Postbus 10 1730 AA WINKEL
Kernpunt(en) van de zienswijzen:		Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Eneco en Spaansen hebben het gezamenlijke streven naar een samengaan van de realisatie en exploitatie van een windturbinepark en zandwinning binnen blok Q10. Eneco heeft zich bij overeenkomst jegens Spaansen verplicht om –in samenspraak met Rijkswaterstaat- gezamenlijk in te spannen een alternatieve zandwinlocatie t.b.v. Spaansen te realiseren. Spaansen is bereid om op een andere locatie binnen of en/of nabij Q10 zand te winnen. Tussen partijen is overeenkomst bereikt over een alternatieve locatie.	1. Het bevoegd gezag heeft kennisgenomen van deze overeenkomst. Het bevoegd gezag is geen partij bij deze overeenkomst. Deze overeenkomst brengt geen verandering teweeg in de feiten en omstandigheden die door het bevoegd gezag zijn afgewogen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 9	Afzender:	Smart Energy Solutions B.V. Ir. A.R. Baron Mackay Kabelweg 37 1014 BA AMSTERDAM
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Smart Energy Solutions pleit voor het vergunnen van Q10 zodat zij samen met Eneco het gas-to-wire concept verder kan uitwerken. Gas wordt op zee omgezet in stroom, dat samen met de opgewekte elektriciteit door Q10 door één exportkabel naar land wordt gebracht. Hiermee werkt Smart Energy Solutions mee aan het uitvoeren van het kleinegasveldenbeleid van de Nederlandse overheid dat is gericht op het exploiteren van (verlaten) kleine Nederlandse gasvelden.	1. Deze zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen omdat dit geen verband houdt met doelmatig gebruik van waterstaatswerken zoals bedoeld in de Wbr.	

Volgnummer: 10	Afzender:	Zeevisserijbedrijf K. Post BV De Akkers 40 8321 BV URK
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende is niet tegen windturbineparken, maar maakt zich zorgen over het voortbestaan van de vissoorten in de Noordzee. De hoeveelheid parken/windmolens is te hoog.	1. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Op basis van de passende beoordeling - en met in achtneming van artikel 6 leden 3 en 4 van de Habitatrichtlijn - is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde aspecten.
2. Belanghebbende vindt het ook niet terecht dat er geen overleg heeft plaatsgevonden met de visserijbedrijven.	2. Het bevoegd gezag is inderdaad niet in overleg gegaan met alle belanghebbenden. Belanghebbenden kunnen via het indienen van zienswijzen alsnog hun belangen naar voren brengen. Verder is het bevoegd gezag van oordeel dat op basis van de onderzoeken een goed inzicht is van de gevolgen van het hebben, houden, onderhouden en verwijderen van windturbines op de vissen om een oordeel over de vergunningaanvraag te hebben met afweging van alle belangen.
3. De windmolens van de offshore windturbineparken draaien 70% van de tijd nooit. Belanghebbende heeft niet het gevoel dat het wat oplevert, terwijl hij dat wel heeft bij de Eemshaven windmolens.	3. Dit gegeven wordt ter kennisgeving aangenomen.
4. Wanneer de windmolens wel draaien, treft hij veel drijvende dode zeevogels aan.	4. zie antwoord onder 1.
5. Belanghebbende stelt schade te zullen hebben door verlies aan visgebied, het verminderen van de visstand door heien en het verdrijven van vissoorten uit hun paaigebieden.	5. Indien inspreker nadeel meent te ondervinden als gevolg van de Wbr-vergunning, bestaat de mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen op grond van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 (RNC). Een verzoek om nadeelcompensatie wordt behandeld volgens de bepalingen van de RNC.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

BIJLAGE C Overzicht zienswijzen terinzagelegging Herziene Ontwerpbesluit

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Toelichting: Het herziene ontwerpbesluit Q10 heeft met ingang van 6 november voor de duur van vier weken ter visie gelegen. Van de tervisielegging is kennis gegeven in de Staatscourant van 5 november 2009, nr. 16701. Daarnaast heeft kennisgeving langs elektronische weg plaatsgevonden (www.centrumpp.nl). In totaal zijn er 5 zienswijzen ontvangen.

Volgnummer: 1	Afzender: Ir. B.J. Odink Treubstraat 17 2280 AB RIJSWIJK	Productschap VIS
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Door de komst van windturbineparken in zee zal de visserij ernstig worden belemmerd in haar bedrijfsuitvoering en een veilige vaart. De oprichting van windparken vindt plaats in belangrijke visgebieden. Dit besluit doet afbreuk aan de economische belangen van de vissers in het gebied.	1. De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Een windpark beslaat minder dan 1% van de Nederlandse Noordzee. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor de bedrijfsuitvoering van visserij. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.	
2. Verzocht wordt om nader te onderzoeken wat de mogelijkheden van dubbel gebruik zijn. Het veiligheidsaspect is hier van groot belang. Indien dubbel gebruik niet mogelijk is, moet gekeken worden of een combinatie van windpark en natuur een optie is. Ook moet voor de vissector duidelijker omschreven worden hoe een eventueel verlies van visgronden gecompenseerd wordt.	2. Vanuit scheepvaartveiligheidsoogpunt is het van belang dat er geen schepen in- en uit windparken varen, omdat hiermee kruisend verkeer wordt geïntroduceerd. De doorgaande scheepvaart rondom het windpark zal op basis van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee in een aantal gevallen moeten uitwijken voor dit kruisend verkeer. Daarvoor is door het windpark geen ruimte. Daarnaast is het uitvoeren van reddingsacties in een windpark lastiger dan daarbuiten. Het gebruik van het windpark door de visserij vindt het bevoegd gezag dan ook niet aanvaardbaar. Het verlies aan visgronden door de realisatie van 950 MW in deze vergunningsverleningsronde is dusdanig klein dat dit niet voor compensatie in aanmerking zal komen.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3. Belanghebbende stelt dat de Beleidsregels inzake toepassing Wbr in de EEZ het karakter dragen van een AmvB. Voor een dergelijke vorm van delegatie van regelgeving moet een wet de basis bieden. Dit is in de Wbr niet het geval.	3. Een beleidsregel is een bij besluit vastgestelde algemene regel voor de afweging van belangen, de vaststelling van feiten of de uitleg van wettelijke voorschriften bij het gebruik van een bevoegdheid van een bestuursorgaan. De vergunningverlening voor windturbineparken op de Noordzee vindt zijn grondslag in de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Ter nadere specificering van de Wbr voor installaties in de Noordzee zijn de Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone vastgesteld. Deze beleidsregel knoopt aan bij bestaande bevoegdheden en de daarvoor geldende wettelijke regels en heeft dus niet het karakter van een AmvB.
4. Belanghebbende stelt dat het bevoegd gezag geen bevoegdheid heeft tot het verlenen van vergunningen voor windparken. Conform art. 5 van de Beleidsregels wordt rekening gehouden met andere op de Noordzee betrekking hebbende plannen en gebiedsaanwijzingen, waaronder die op grond van de Wet ruimtelijke ordening. De Planologische Kernbeslissing Near Shore Windpark is een dergelijke gebiedsaanwijzing en is nooit officieel herroepen. Deze PKB sluit de bouw van andere windparken uit.	4. Deze PKB waar belanghebbende naar verwijst (Kamerstukken II 2000/2001, 27 041) is uitgevaardigd op grond van de Wro. De Wro geldt niet in de Exclusief Economische Zone. De ontwerpbesluiten waar belanghebbende haar zienswijze op geeft, zijn allen gesitueerd in de EEZ. De PKB en het daarin neergelegde moratorium hebben dan ook geen betrekking op de vergunningaanvragen in de ontwerpbesluiten waar belanghebbende nu haar zienswijze over heeft ingediend.
5. Visserij schepen zijn niet verplicht om na 2014 AIS aan boord te hebben, terwijl dit wel de schepen zijn die met name in de kustzone actief zijn. Het bevoegd gezag mag de verkeersveiligheid niet laten afhangen van het AIS gebruik.	5. Visserij schepen met een lengte kleiner dan 15 meter zijn inderdaad niet verplicht om AIS aan boord te hebben. Het aantal kleine vissersschepen dat zich buiten de 12 NM uit de kust begeeft waar de windparken aangevraagd zijn is echter beperkt (0-9 schepen per 1000km ²), zo blijkt uit het Vonovi onderzoek [Scheepvaartverkeer op het Nederlands deel van de Noordzee over de periode 1999-2001 op basis van dagvluchten (figuur F-5 visserij)].

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
6. In de berekeningen van de kansen op een aanvaring/aandrijving is niet gekeken naar de cumulatieve kans. Als belanghebbende deze berekening nog eens doorredeneert, bedraagt de kans op een aanvaring/aandrijving gemiddeld 138% per jaar.	6. Belanghebbende stelt onterecht dat in de berekening van de kansen op een aanvaring/aandrijving niet is gekeken naar de cumulatieve kans. De MER beschrijft in navolging van de richtlijnen de cumulatieve kans op aanvaring, aandrijving en uitstroom van chemicaliën. Het bevoegd gezag heeft bij haar overweging omtrent cumulatieve effecten rekening gehouden met de andere aanvragen voor windparken die momenteel in procedure zijn. Daarbij is de realisatie van 6000 MW geen uitgangspunt omdat dit nog niet vastgesteld lange termijnbeleid betreft. Afwegingen omtrent 6000 MW worden gemaakt in het kader van het in ontwikkeling zijnde Nationaal Waterplan.
7. In het MER wordt er niet inhoudelijk ingegaan op de hulp die kan worden geboden bij calamiteiten in de nabijheid van of binnen windparken; er wordt geen nadere analyse gegeven in hoeverre reddingsoperaties uitvoerbaar zijn. Ook is het geen optie om de veiligheidszone van 500m uit te breiden.	7. Het MER is door mij geaccepteerd als volledig; aanvulling van het MER is in dit stadium van de aanvraag niet meer aan de orde. Hulpverlening binnen een windpark kan worden belemmerd door de windturbines. Mede daarom wordt er geen scheepvaartverkeer (inclusief visserij) toegestaan in de windparken en is een veiligheidszone van 500 meter van toepassing, zodat de kans op SAR operaties in een windpark tot het uiterste wordt beperkt. Uitbreiden van de 500 meter zone is niet mogelijk omdat dit internationale verdragsregels zou schenden (UNCLOS).
8. Belanghebbende sluit zich aan bij de Nautische Adviesgroep, die stelt dat er minimaal 2 nm tussen de diverse parken moet liggen, zodat er voldoende ruimte overblijft om te navigeren.	8. Uit de adviezen van de Nautische adviesgroep blijkt niet dat 2 NM ruimte tussen windparken in het algemeen is geadviseerd. Het is mij onduidelijk waarop u deze veronderstelling heeft gebaseerd.
9. Belanghebbende verzoekt aan het bevoegd gezag om het voorzorgsprincipe van toepassing te verklaren op de ontwerpvergunningen.	9. Het voorzorgsprincipe is in alle besluiten gehanteerd, zie hiervoor het beschreven toetsingskader in de besluiten. Hantering van dit principe betekent echter niet dat ik geen windparken zou kunnen vergunnen; de door mij gemaakte afwegingen wijzen uit dat met toepassing van het voorzorgsprincipe vergunning mogelijk is.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
10. Belanghebbende acht het noodzakelijk dat bij nieuwe initiatieven voor plaatsing van windparken in het MER vergelijkingen worden gedaan met het Near Shore windpark op het gebied van kosten en risico's. In het MER zijn deze vergelijkingen niet opgenomen.	10. Bij het Near Shore Windpark (OWEZ) is een monitorings- en evaluatieprogramma in gang. Resultaten uit dit programma zijn en worden meegenomen in de milieueffectrapportages en de besluitvorming over toekomstige aanvragen voor windparken. Ook in de voorliggende aanvragen en MER's zijn de toen beschikbare onderzoeksgegevens van OWEZ meegenomen. OWEZ toont tot op heden geen onaanvaardbare veiligheidsrisico's. Een kostenvergelijking behoort niet tot het Wbr-toetsingskader.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 2	Afzender:	Norton Rose namens NUON Mvr. D.N. Broerse Postbus 94142 1090 GC Amsterdam
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
Het is voor Nuon onbegrijpelijk en onduidelijk waarom de Staatssecretaris in het ontwerpbesluit meent dat een verband zou bestaan tussen het aantal windturbines van Beaufort en de relevante cumulatieve percentages van de ecologische effecten voor Q10; zie onder 3.5.5 'Cumulatie vogels' in het ontwerpbesluit. Deze stelling wordt niet nader onderbouwd en nergens in de ontwerpbesluiten wordt gespecificeerd welke ecologische effecten het hier betreft. Ook wordt niet aangegeven op welke wijze en in welke mate een wijziging in het aantal windturbines van windpark Beaufort gevolgen heeft voor deze effecten. Nuon begrijpt niet waarom in het ontwerpbesluit Q10 windturbinepark Beaufort wordt opgevoerd in de bestreden overwegingen nu één van de afwijzingsgronden, de instandhoudingsdoelstelling voor de Kleine mantelmeeuw kolonie Zwanenwater & Pettemerduinen, is komen te vervallen.	Het verband tussen het aantal windturbines van windturbinepark Beaufort en de relevante cumulatieve percentages van de ecologische effecten voor windturbinepark Q10 wordt duidelijk uit paragraaf 3.5.5 'Overwegingen omtrent cumulatie'. Cumulatie kan optreden door de cumulatie van het aantal aanvaringsslachtoffers. Met betrekking tot aanvaringsslachtoffers kunnen alleen de effecten op de Kleine mantelmeeuw en de Jan van gent cumuleren. Het cumulatieve effect op de Kleine mantelmeeuw voor wat betreft het aanvaringsrisico bedraagt voor Duinen en Lage Land Texel 3,45%, voor het Krammer Volkerak 2,26% en voor het Veerse Meer 1,85%. Voor de andere Natura2000-gebieden is er geen sprake van cumulatie. Uit paragraaf 3.5.5 wordt duidelijk dat Beaufort voor Q10 komt in de cumulatieve volgorde. Hoe het aantal turbines van een windturbinepark van	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
De overweging met betrekking tot Beaufort is onbegrijpelijk en in zoverre ondeugdelijk. Nuon verzoekt in het definitieve besluit de overwegingen met betrekking tot Beaufort te verwijderen.	invloed is op het aantal aanvaringsslachtoffers van dat park is uitgewerkt in de Passende Beoordeling die met het ontwerpbesluit ter inzage heeft gelegen. Ten overvloede wordt opgemerkt dat ook indien rekening zou worden gehouden met het oorspronkelijk aangevraagde aantal windturbines voor windpark Beaufort de cumulatieve percentages van Q10 niet zouden leiden tot overschrijding van normen.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 3	Afzender: Koninklijk Nederlands Watersport Verbond Mvr. L.M. Polet-de Vreeze Postbus 2658 3430 GB NIEUWEGEIN
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee', versie juni 2008.	1. Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer B1.
2. De windturbineparken liggen direct tegen aangrenzende scheepsverkeerroutes en veroorzaken daarmee een grotere vaardichtheid in die routes. Belanghebbende vindt dat ook tussen windturbineparken en verkeersroutes ruime, bevaarbare zones nodig zijn, die ook uitwijk- en manoeuvreerruimte bieden aan de grote scheepvaart.	2. De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.
3. Belanghebbende verzoekt het bevoegd gezag kennis te nemen van en rekening te houden met de wet –en regelgeving in onze (Noordzee)buurlanden.	3. Het toetsingskader waarbinnen de aanvraag is beoordeeld is opgenomen in hoofdstuk 2 van het besluit.

Volgnummer: 7	Afzender: Boot Haeser Walraven namens Havenbedrijf Amsterdam en Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied Dhr. W.J. Haeser Postbus 19265 3001 BG Rotterdam
----------------------	--

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1.3 Het windturbinepark brengt een vlotte en veilige scheepvaart in gevaar. Cliënten verzetten zich daarom tegen de vergunning van Q10.	1.3 Het bevoegd gezag past voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van het windturbinepark het beoordelingskader toe zoals dat is beschreven in hoofdstuk 2 Toetsingskader. Het bevoegd gezag is van mening dat de belangen van scheepvaartveiligheid niet in de weg staan aan vergunningverlening.
2.3 Het vier in plaats van zes weken ter inzage leggen van het ontwerpbesluit d.d. 2 november 2009 is in strijd met art. 3:11 lid 1 jo. 3:16 lid 4 jo. 3:16 lid 1 Awb. Het thans genomen ontwerpbesluit is tegengesteld aan het eerder genomen ontwerpbesluit. In een dergelijk geval zal het ontwerp van het afwijkende te nemen besluit opnieuw op de voet van genoemde wetsbepalingen gedurende zes weken ter inzage moeten worden gelegd.	2.3 Het bevoegd gezag acht een zorgvuldige voorbereiding van besluiten van belang. Het ontwerpbesluit d.d. 26-06-2009 heeft 6 weken ter inzage gelegen. Op basis van daarop ingediende zienswijzen heeft het bevoegd gezag het besluit en de daarin opgenomen overwegingen heroverwogen en opnieuw beoordeeld. Het bevoegd gezag kwam na nieuw onderzoek tot de conclusie dat, in tegenstelling tot wat uit eerdere overweging was gebleken, Q4-WP in verkleinde vorm toch vergund kan worden. Uit het oogpunt van zorgvuldigheid heeft het bevoegd gezag belanghebbenden de gelegenheid geboden om van de nieuwe overwegingen kennis te nemen, voorafgaand aan het definitieve besluit. Bij de terinzagelgging is tevens rekening gehouden met het belang van de vergunningaanvrager bij de tenderregeling Wind op Zee van het ministerie van Economische Zaken.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3.1-3.4 Art. 56 lid 2 en art. 58 lid 1 UNCLOS bepalen dat in de EEZ de vrijheid van de scheepvaart onaangetast blijft. De genoemde verdragsbepalingen beschermen de vrijheid van scheepvaart hetgeen tot gevolg heeft dat bij de beslissing omtrent het toelaten van installaties aan de belangen van de scheepvaart bijzondere betekenis toekomt. Indien sprake is van een mogelijke verstoring van de vrijheid van scheepvaart rust op de verdragstaat een bijzondere verplichting om te motiveren waarom een installatie desalniettemin op die betreffende locatie zou mogen worden gebouwd. Dat geldt des te meer indien alternatieve locaties die niet tot een mogelijke verstoring van de scheepvaart leiden beschikbaar zijn. Het subsidiariteitsbeginsel brengt met zich mee dat in een dergelijk geval een inbreuk op het recht op vrij scheepvaartverkeer niet is gerechtvaardigd.	3.1-3.4 Het toetsingskader is neergelegd in art. 3 Wbr en beschreven in hoofdstuk 2 Toetsingskader. In hoofdstuk 3 zijn onder andere de effecten op scheepvaartveiligheid getoetst. Het windturbinepark vormt geen belemmering voor erkende scheepvaartroutes als bedoeld in het UNCLOS (onder andere art. 60 lid 7), of overige vaarroutes als benoemd in hoofdstuk 3 van het besluit. Het bevoegd gezag is van oordeel dat het plaatsen van een windturbinepark niet leidt tot het dusdanig beperken van scheepvaart dat er sprake is van het aantasten van de vrijheid van scheepvaart zoals dat beschermd is in de genoemde verdragen. Een kuststaat heeft bovendien op grond van art. 60 lid 1 jo. 56 lid 1 UNCLOS in haar EEZ rechtsmacht mbt het oprichten en gebruiken van installaties waaronder die voor de economische exploitatie van de EEZ zoals het winnen van energie uit wind. Het bevoegd gezag kan het subsidiariteitsbeginsel niet plaatsen in de internationaalrechtelijke context waarin inspreker dit neerlegt

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3.5-3.6 Art. 60 lid 7 UNCLOS houdt in een verbod om installaties te bouwen indien deze het gebruik zou kunnen belemmeren van erkende scheepvaartroutes die essentieel zijn voor de internationale scheepvaart. Daarvan is in dit geval sprake. Het bestreden besluit kan alleen daarom al niet in stand blijven.	3.5-3.6 Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn conclusie. Art. 60 lid 7 UNCLOS houdt geen (absolute) verbodsbepaling in. Art 60 lid 7 UNCLOS luidt: Artificial islands, installations and structures and the safety zones around them <u>may</u> not be established where interference may be caused to the use of recognized shipping lanes essential to international navigation. (anders bijvoorbeeld art. 18 lid 2 en 21 lid 2 UNCLOS). Art. 60 lid 7 drukt dus uit dat een kuststaat terdege rekening moet houden met de vrije scheepvaart in erkende scheepvaartroutes die essentieel zijn voor de internationale scheepvaart, i.c. door de IMO vastgestelde scheepvaartroutes. Het bevoegd gezag is van mening dat de bedoelde installatie, windturbinepark Q4-WP, niet het gebruik van deze erkende scheepvaartroutes zal belemmeren. Ook hier overweegt het bevoegd gezag dat art 56 lid 1 jo. 60 lid 1 een kuststaat de exclusieve rechten geeft om te bouwen, toe te staan en te reguleren de instelling, het operationeel zijn en het gebruik van installaties in de EEZ. Het bevoegd gezag concludeert op grond van bovenstaande overwegingen dat Nederland als kuststaat het exclusieve recht heeft om de bouw en het gebruik van installaties in de EEZ te reguleren, dat zij dat doet in de onderhavige vergunningprocedure, dat Q4-WP niet het scheepvaartverkeer in een voor de internationale scheepvaart essentiële scheepvaartroute belemmert. Van strijd met UNCLOS is geen sprake.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3.7 Door de positie van Q10 is er sprake van belemmering van de scheepvaart in de in het ontwerpbesluit aangeduide verkeer routes 1 en 2. (zie p. 16 ontwerpbesluit) 3.8 De aanpassing van de omvang van Q10 biedt geen oplossing voor het probleem dat verkeersstroom 1 bij een uitwijkmanoeuvre bij het kruisen van de westgaande verkeersstroom 2 daarvoor geen ruimte heeft door het windturbinepark. 3.9 De aanpassing van de omvang van het park biedt geen oplossing voor het door verkeersstroom 2 geraakt worden door het windturbinepark bij het moeten maken van een uitwijkmanoeuvre.	3.7 In het besluit wordt gesproken van verkeersstromen 1 en 2 op basis van werkelijk gemeten aantallen schepen en niet van verkeersroutes. Het windpark ligt buiten de gemeten verkeersstromen 1 en 2. In paragraaf 3.2.5 van het besluit is berekend hoeveel ruimte er nodig is voor de verkeersstromen en wordt geconcludeerd dat deze ruimte aanwezig is. Schepen hebben daarnaast de mogelijkheid om uit eigen veiligheidsoverwegingen een ruimere afstand tot het windpark te bewaren dan vereist is op basis van de minimale 500 meter veiligheidszone. De verkeersstromen worden dus niet belemmerd. 3.8 Inspreker onderbouwt deze stelling niet nader; in de zienswijze wordt niet nader uitgelegd waarom de overwegingen van het bevoegd gezag omtrent het kruisend verkeer onjuist zouden zijn. 3.9 Zie 3.8.
3.10-3.12 Art. 60 lid 7 UNCLOS houdt een voorzorgsbeginsel in: als 'interference may be caused' mag een installatie hoe dan ook niet worden toegelaten. De vrijheid van scheepvaart heeft dan voorrang boven het recht een installatie te bouwen. Niet van belang is in welke mate het scheepvaartverkeer daadwerkelijk wordt belemmerd door een 'interference'. Wanneer interference niet kan worden uitgesloten is de bouw van een installatie niet toegestaan. Er is geen ruimte om een belangenafweging te maken. De overweging in 3.1.5 ten aanzien van de benodigde breedte van een scheepvaartroute gaat dan ook langs de zaak heen.	3.10-3.12 Er is geen sprake van verstoring van een internationaal erkende scheepvaartroute, aangezien er in de buurt van Q10 geen ligt. Zie argumentatie daaromtrent in paragraaf 3.1 van het besluit. Er is dan ook geen sprake van strijd met art. 60 lid 7 UNCLOS. Zie antwoord op zienswijzen 3.5-3.6.
3.13 De in figuur 1 en 2 van het ontwerpbesluit getekende scheepvaartroutes zijn geen formele routingssystemen c.q. zijn niet door de IMO geaccepteerd en zijn niet op de zeekaart aangegeven.	3.13 Dit is correct: de figuren 1 en 2 betreffen verkeersstromen die in de kaart getekend zijn op basis van AIS-gegevens van schepen.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3.14-3.15 De routes waarvan het bestreden besluit uitgaat zijn clearways. Deze ontberen internationaalrechtelijke status, het scheepvaartverkeer is er niet aan gebonden en ze zijn rechtens uitsluitend van belang voor mijnbouwactiviteiten. Dat het scheepvaartverkeer gebruik kan maken van de clearways is niet relevant voor het verbod in art. 60 lid 7 UNCLOS want dat ziet op mogelijke interferentie met het verkeer op 'recognized sealanes'.	3.14-3.15 Het bevoegd gezag is het hier mee eens.
3.16 De Staatssecretaris kan de in UNCLOS verankerde vrijheid van scheepvaart niet beperken d.m.v. het aanwijzen van 'clearways' op grond van mijnbouwwetgeving. Wanneer Nederland zou vinden dat het scheepvaartverkeer gebruik moet maken van die 'clearways', dan zal zij die verkeersroutes volgens de daarvoor krachtens het SOLAS geldende regels moeten vaststellen.	3.16 Het bevoegd gezag is het hier mee eens. Door het aanwijzen van clearways bevordert het bevoegd gezag de scheepvaartveiligheid. De clearways worden vrijgehouden van obstakels. Zie bijvoorbeeld mijnbouwregelgeving. Schepen zijn niet verplicht om van een clearway gebruik te maken.
3.17-3.20 Op grond van Regeling 10.2 van hoofdstuk V van SOLAS is de IMO als enige instantie bevoegd regelgeving en aanwijzingen betreffende scheepvaartroutes tot stand te brengen of een routingssysteem vast te stellen; IMO beslist uiteindelijk over de door een verdragsstaat voorgestelde nieuwe of gewijzigde scheepvaartroute. (IMO resolutie A.572 'General Provisions on ships routeing' (14), met name hoofdstuk; art. 3.17) Een routeringsmaatregel dient tot stand te komen via de daarvoor aangewezen procedure bij het IMO en niet door de scheepvaart feitelijk – d.m.v. de aanleg van een windturbinepark – te dwingen een bepaalde route te volgen. Een dergelijke de facto routing is in strijd met het SOLAS. De afwegingen die de Staatssecretaris maakt in paragraaf 3.1.5 van het ontwerpbesluit kunnen in het kader van een procedure voor een routeringsmaatregel door de IMO worden beoordeeld. Voor dergelijke afwegingen is geen plaats in een Wbr-vergunning als de onderhavige.	3.17-3.20 IMO is als instantie bevoegd om internationaal erkende scheepvaartroutes vast te stellen. Paragraaf 3.10 van de IMO resolutie A.572(14) raadt overheden aan ervoor te zorgen dat, voor zover praktisch mogelijk, platformen en gelijke bouwwerken niet in routingssystemen die door de IMO zijn aangenomen worden geplaatst of in de buurt van het begin of einde daarvan. Het windturbinepark vormt geen maatregel om een verkeersscheidingssysteem tot stand te brengen en behoeft derhalve niet te worden aangemeld ter vaststelling bij de IMO en is niet geprojecteerd in een routingssysteem.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3.21 De bevoegdheid om te beslissen omtrent (beperkingen op) de vrijheid van scheepvaart in de EEZ ligt bij de internationale verdragsorganisaties. Nederland heeft ten onrechte geen consultatie van de plannen gevraagd aan IMO's subcommittee on Safety of Navigation.	3.21 De vrije scheepvaart mag niet beperkt worden, ook niet door internationale verdragsorganisaties. Het vergunnen van Q10 heeft naar het oordeel van het bevoegd gezag niet tot gevolg dat de vrije scheepvaart belemmerd wordt. Daarom hoeft de subcommittee on Safety of Navigation van de IMO niet geconsulteerd te worden in de onderhavige vergunningprocedure.
3.22-3.24 Art. 60 lid 5 UNCLOS bepaalt dat een veiligheidszone van maximaal 500 meter ingesteld wordt. De reden voor deze maximale afstand is dat de inperking van de vrijheid van scheepvaart door het instellen van een dergelijke veiligheidszone beperkt moet blijven. De consequentie hiervan is dat als uit een oogpunt van veiligheid een grotere afstand (manoeuvrere ruimte) tussen het scheepvaartverkeer en de installatie nodig is zoals in casu (zie hieronder) een installatie (i.c. een windturbinepark) op de betreffende locatie niet gewenst is.	3.22-3.24 Art 60 lid 5 UNCLOS stelt dat een veiligheidszone niet groter is dan 500 meter. Art 8 van de Beleidsregels sluit hierbij aan door te bepalen dat de veiligheidszone ten hoogste 500 meter bedraagt. Bij een veiligheidszone van 500 meter resteert bovendien voor de scheepvaart voldoende vaarruimte; dit blijkt uit de overwegingen in het besluit.
4.5 In de toelichting bij art. 5 van de Beleidsregels staat dat het bij het onder a) bedoelde gebruik gaat om "rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, zoals dat is geregeld in art. 58 van het VN-Zeerechtverdrag". Het gaat dus om de in de EEZ geldende rechten van scheepvaart. Hetgeen in paragraaf 3 is betoogd, geldt ook hier.	4.5 Zie antwoord op zienswijzen 3.1-3.4.
4.6 Het 'rekening moeten houden' met het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder is te zwak. De Staatssecretaris moet de verdragsrechtelijk vastgelegde rechten van de scheepvaart in acht nemen c.q. deze laten prevaleren boven ander gebruik. Voor zover de Beleidsregels hiermee in strijd zouden zijn, ligt een verdragsconforme interpretatie in de rede. De uitkomst daarvan is gelijk aan die weergegeven in paragraaf 3.	4.6 Het bevoegd gezag deelt deze mening niet. In het besluit is een zorgvuldige afweging gemaakt tussen het belang van het windturbinepark en het belang van scheepvaartveiligheid. Er is geen sprake van strijd met internationaalrechtelijke bepalingen als bedoeld door inspreker.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
4.7 Het IBN bevat nauwelijks een concreet afwegingskader. Er blijkt niet uit hoe in concreto de betrokken belangen worden afgewogen.	4.7 De criteria voor de beoordeling van een Wbr-vergunningaanvraag zijn neergelegd in art. 3 Wbr en de bijbehorende beleidsregels. Van belang zijn een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee. Daarom toetst het bevoegd gezag vergunningaanvragen voor windturbineparken op de Noordzee op scheepvaart-, luchtvaartveiligheid, ecologie en andere gebruikers.
4.10-4.11 In het MER is het aspect scheepvaartveiligheid uitsluitend (kwantitatief) beoordeeld met behulp van het SAMSON model. In het besluit West Rijn heeft de Staatssecretaris het SAMSON model als onvoldoende volledig aangemerkt. Een motivering waarom de Staatssecretaris in deze afwijkt van de eerder gevolgde handelwijze ontbreekt ten onrechte.	4.10-4.11 De motivering ontbreekt niet. Deze wordt gegeven in de inleiding van paragraaf 3.15 van het besluit.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
4.8-4.9 + 4.12-4.15 In het rapport 'Nautische visie windturbineparken op zee' van september 2008 wordt geconcludeerd dat de afstand tussen de buitengrens van verkeersbanen (ofwel clearways) en windmolenparken (eveneens buitengrenzen) tenminste 2 tot 5 zeemijl moet bedragen. De conclusie van de door STC B.V. uitgevoerde studie 'Simulator Based Safety Experience Study' naar de benodigde manoeuvreerruimte voor schepen is dat uit het oogpunt van veiligheid een manoeuvreerruimte van 2 zeemijl nodig is. Onder het kopje "Vlot en veilig scheepvaartverkeer" in het ontwerp Beleidsnota Noordzee dat onderdeel vormt van het ontwerp Nationaal Waterplan is opgenomen dat "Bij de aanwijzing van windgebieden is het vertrekpunt voor veilig scheepvaartverkeer een afstand van twee zeemijl vanaf de internationaal (IMO) vastgestelde verkeersscheidingsstelsels, ankergebieden en nationaal (Mijnbouwregeling) vastgestelde clearways. Hierbij is aangesloten op ervaringen in de praktijk en het beleidsmatige uitgangspunt van toepassing van risico-analyse voor veilig scheepvaartverkeer." De Staatssecretaris heeft deze afstand voor Q10 ten onrechte niet aangehouden. Het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. en de 'Nautische visie windturbineparken op zee' laten zien dat er in ieder geval sprake is van grote onzekerheid ten aanzien van de gevolgen van Q10 voor de scheepvaartveiligheid. Op grond van het voorzorgsbeginsel dat de Staatssecretaris op grond van het IBN moet aanhouden, staat dat vergunningverlening in de weg.	4.8-4.9 + 4.12-4.15 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische visie windturbineparken op zee' zie volgnummer B1. In de studie 'Simulator Based Safety Experience Study' worden situaties gesimuleerd die niet vergelijkbaar zijn met de situatie waar de voorliggende vergunningaanvraag betrekking op heeft. Tevens blijkt uit het rapport niet welke maatregelen de kapitein heeft genomen om de manoeuvre uit te voeren (zoals de gekozen roerhoek en snelheid). De getrokken conclusies in de studie zijn dan ook niet voldoende onderbouwd. Voor de motivering omtrent scheepvaartveiligheid verwijst het bevoegd gezag naar paragraaf 3.1 van het besluit en voor een reactie op de 'Nautische visie windturbineparken op zee' naar volgnummer B1.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5.1 De Staatssecretaris heeft in 3.1.5 zonder motivatie een eigen benadering gekozen. Dit klemmt des te meer omdat op p. 13 staat: "Effecten van windparken op het gedrag en de veiligheid van de scheepvaart zijn nog nauwelijks bekend. Onafhankelijke analyse van praktijkonderzoek naar de effecten bestaat nog nauwelijks. Daarnaast geldt dat het beleid van de Nederlandse overheid ten aanzien van de Noordzee is gericht op het handhaven en waar mogelijk verbeteren van de scheepvaartveiligheid (...)."	5.1 Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn zienswijze. In het besluit zijn de door het bevoegd gezag gemaakte overwegingen toegelicht.
5.2 Bij het beredeneren van de benodigde breedte van een scheepvaartroute heeft de Staatssecretaris het 'Joint PIANC-IAPH report on approach channels' als uitgangspunt gebruikt. Dit rapport mist toepasselijkheid omdat het gaat om approach channels zoals kanalen bij een haven, en geen zeeroutes. Het gebruik van dit rapport voor dit doel geeft blijk van een gebrek aan deskundigheid op dit terrein. Het besluit is niet met de nodige zorgvuldigheid voorbereid.	5.2 Zie bijlage B2 voor een motivatie omtrent het gebruik van het 'Joint PIANC-IAPH report on approach channels'.
5.3 De Staatssecretaris miskent dat de theoretische ruimte voor een uitwijk(crash)manoeuvre niet uitsluitend afhankelijk is van de draaicirkel van een schip (zie figuur 3 op p. 16). Andere factoren zoals reactiesnelheid en zichtbaarheid zijn ten onrechte niet meegenomen in deze generieke benadering.	5.3 In voetnoot 5 van het besluit is toegelicht dat op de tactische diameter van de draaicirkel van 5x de scheepslengte een veiligheidsmarge is toegepast vanwege de omstandigheden op open zee. De 'andere factoren' zijn dan ook onderkend.
5.4 De benadering van de Staatssecretaris kent geen verankering in het beleid. Het kabinet komt op basis van ervaringen in de praktijk en het beleidsmatige uitgangspunt van toepassing van risico-analyse voor veilig scheepvaartverkeer in het Nationaal Waterplan tot een afstand van tenminste 2 zeemijl tussen een windturbinepark en een verkeersstroom. Het heeft er alle schijn van dat de Staatssecretaris een willekeurige gelegenheidsargumentatie hanteert.	5.4 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels. De toekomstige initiatieven zullen worden getoetst aan het toekomstige, nieuw gevormde beleid (Nationaal Waterplan). Dit is tevens verwoord in de brief aan de Tweede Kamer van 30 juni 2008 en het daarbij behorende draaiboek committering van 450 MW windenergie op de Noordzee (TK 2007-2008, 31209 en 31239, nr. 35).

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5.5 Als al uitgegaan zou mogen worden van de gehanteerde methode (om de benodigde vaarwegbreedte te berekenen) had beoordeeld moeten worden wat de veilige afstand tussen de buitenste grens van een verkeersstroom en de grens van een veiligheidszone rond een windturbinepark zou moeten zijn. Op p. 18 van het bestreden besluit staat dat "een ruim voldoende en bijtijds ingezette uitwijkmanoeuvre een schip in een schuine lijn 1-2 NM van zijn koerslijn afwijkt" In het ontwerpbesluit van 26 juni 2009 staat op p. 17: "Een normale uitwijkmanoeuvre brengt een schip 2 NM van zijn koerslijn af." Na aanpassing van het windturbinepark resteert 1 NM tussen de buitenste grens van een verkeersstroom en de grens van de veiligheidszone rond het windturbinepark. Dit is ontoereikend. Een toereikende motivering ontbreekt.	5.5 In het besluit wordt onderscheid gemaakt tussen een vaarwegbreedte die nodig is voor een verkeersstroom (= een aantal schepen die in eenzelfde of tegengestelde richting vaart met verschillende snelheden) en ruimte die nodig is voor het faciliteren van kruisende verkeersstromen (= schepen die elkaar vanuit verschillende richtingen naderen). Inspreker verwacht de ruimte die nodig is voor de verkeersstromen met de ruimte die nodig is voor uitwijkmanoeuvres van kruisend verkeer. Beide zaken dienen gescheiden te worden overwogen omdat zij op verschillende locaties rondom het windpark betrekking hebben. Kruisend verkeer is alleen aan de orde daar waar verkeersstromen elkaar kruisen rondom het windpark en bevindt zich nooit ter hoogte van het windpark. Het is de scheepvaart immers niet toegestaan om in de windparken te varen dus er zal ter hoogte van het windpark ook geen in- en uitvarend verkeer zijn dat de verkeersstromen rondom het windpark kruist. Er hoeft dus ter hoogte van het windpark geen 1-2 NM afstand tussen windpark en omliggende verkeersstromen te worden gereserveerd om kruisend verkeer te faciliteren. Dit is alleen aan de orde op locaties rondom het windpark waar verkeersstromen elkaar kruisen, zoals ten noordwesten van Q10. Alleen op deze locaties houdt het bevoegd gezag rekening met ruimte voor uitwijkmanoeuvres.
5.6 Het bestreden besluit zwijgt ten onrechte over de effecten van het windturbinepark op het oostgaand verkeer in verkeersstroom 2. In het ontwerpbesluit van 26 juni 2009 werd nog gesteld dat met het oog op het verkeer in deze verkeersstroom een strook van 2 NM niet vergunbaar zou zijn.	5.6 Het besluit zwijgt hierover niet; het oostgaande verkeer in verkeersstroom 2 wordt behandeld in de eerste alinea op pagina 18. Daarenboven geldt dat door het niet vergunnen van de schuine strook van 16 turbines aan de westzijde van het windpark extra ruimte ontstaat voor het oostgaande verkeer in verkeersstroom 2 om na een uitwijkmanoeuvre voor verkeersstroom 1 terug te sturen naar de oorspronkelijke koerslijn.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5.7-5.9 Ontwerpbesluit 26 juni 2009: <i>"De combinatie van de parken Q10 en Beaufort veroorzaakt voor verkeersstroom 1 een vaarweg van 2 NM breed (excl. De 500 meter veiligheidszone aan weerszijden). Zoals hiervoor reeds is aangegeven heeft dit verkeer een breedte nodig van 2,6 NM. Er is dus onvoldoende ruimte voor een veilige passage van het park."</i> Het bestreden besluit: <i>"De combinatie van de parken Q10 en Beaufort die verschervend ten opzichte van elkaar liggen beperkt de effectieve vaarwegbreedte voor verkeersstroom 1 tot 2,6 NM. Zoals onder de overwegingen omtrent de verkeersstromen reeds is aangegeven heeft verkeersstroom 1 een vaarwegbreedte nodig van 2,6 NM. Temeer omdat de parken niet recht tegenover elkaar maar verschervend liggen is er voldoende ruimte voor de verkeersstroom."</i> Motivering over deze andere beoordeling ontbreekt.	5.7-5.9 Deze wijziging ten opzichte van het ontwerpbesluit heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de zienswijze van Stibbe Advocaten en notarissen namens Eneco. Zie pagina 103 van het ontwerpbesluit item 15 voor de motivering van de wijziging. Het betrof een in eerste instantie foutieve afstandsmeting.
5.10 De Staatssecretaris heeft ten onrechte verzuimd om de tijdens de vergunningstermijn te verwachten ontwikkelingen van het scheepvaartverkeer en de consequenties van Q4-WP op die situatie te onderzoeken en in het besluit te betrekken. In de beleidsbrief Zeevaart (TK 2008-2009, 31409, nr 1, p...) wordt gesteld dat het scheepvaartverkeer in de havenaanloopgebieden en langs de kust drukker zal worden, ook de grootte van de schepen zal toenemen.	5.10 Het bevoegd gezag heeft de te verwachten scheepvaartintensiteit in de scheepvaartroutes en de te verwachten scheepslengtes van schepen op de Noordzee gedurende de komende 20 jaar meegenomen in haar overwegingen. Zie p. 15 van het besluit.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5.11 Op dit moment bestaat geen goed beeld van de cumulatie van windturbineparken en de effecten daarvan op langere termijn op verkeersstromen.	5.11 De cumulatieve effecten van windparken waarvoor volledige vergunningaanvragen zijn ontvangen zijn op volgorde van binnenkomst van volledige stukken bij het bevoegd gezag in de overwegingen in het besluit betrokken. Mogelijke lange termijn beleidsontwikkelingen rondom ruimtelijke planning op zee maken hier geen onderdeel van uit. De overwegingen omtrent cumulatieve effecten op de scheepvaart zijn weergegeven in paragraaf 3.2.5 van het besluit onder 'Overwegingen omtrent cumulatieve effecten'. Daarnaast zijn de cumulatieve effecten in de bij de aanvraag behorende Marin veiligheidsstudie van het windpark berekend met behulp van het Samson-model.
5.12 Ook de vlotte afhandeling van het scheepvaartverkeer moet in de afweging worden betrokken. De goede bereikbaarheid van de Nederlandse havens is van groot economisch belang. Het fysiek hinderen van de scheepvaart in een druk gebied als waarin Q10 is geprojecteerd, vormt een belemmering voor de vlotte toegankelijkheid van de Amsterdamse haven. Schepen kunnen niet de kortste route kiezen en zullen moet een langere snelheid moeten varen. Dit vermindert de economische aantrekkelijkheid van de Amsterdamse haven.	5.12 Voor het toetsingskader zie reactie op zienswijze 4.7. Het windturbinepark ligt niet in openbare vaarroutes. Uit de AIS gegevens (zie figuur 2 in paragraaf 3.2.1) blijkt dat de effecten van het windpark maximaal 1229 scheepsbewegingen per jaar van/naar IJmuiden betreffen. In de overwegingen van het bevoegd gezag is beschreven welke effecten op deze scheepsbewegingen verwacht worden en wat voor mitigerende maatregelen nodig zijn. Op basis daarvan komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat de vergunning onder voorwaarden niet leidt tot fysieke hinder voor de scheepvaart.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5.13, 5.14, 5.16 In het Nationaal Waterplan zal een ontwerpbesluit over het aanwijzen van windenergiegebieden worden opgenomen. In dat kader worden 'full mission real-time simulaties' uitgevoerd om per afzonderlijke situatie de veilige afstanden van windturbineparken tot vaarroutes te bepalen. Dit is de best beschikbare onderzoekstechniek hiervoor. Door nu al een vergunning te verlenen loopt de Staatssecretaris ten onrechte vooruit op de integrale afweging die in het kader van het Nationaal Waterplan zal plaatsvinden. Omdat dat kader nu ontbreekt is het niet mogelijk om de verschillende belangen op afdoende wijze af te wegen. Bovendien belemmert de Staatssecretaris door nu al een vergunning te verlenen voor een afzonderlijk park dat tot een optimale afweging voor de situatie op de langere termijn wordt gekomen.	5.13, 5.14, 5.16 Zie reactie op zienswijze 5.4.
5.15 In het aan Rijkswaterstaat Dienst Noordzee aangeboden rapport "Aanpassing redegebied IJmuiden" d.d. 25 november 2009 is onderbouwd waar er waarom een tweede ankergebied voor schepen met bestemming Amsterdam moet liggen. Q10 maakt de aanleg van het ankergebied onmogelijk. Enige overweging ten aanzien hiervan ontbreekt.	5.15 Het bevoegd gezag houdt in haar beoordeling van de vergunningaanvraag rekening met bestaand gebruik van de Noordzee. Het ankergebied waar inspreker aan refereert is (nog) niet ingesteld en wordt dus niet meegenomen in de beoordeling.
5.17 Op dit moment is nog onvoldoende onderzoek gedaan naar alle bij het bestreden besluit betrokken belangen. Onder andere hierdoor heeft de Staatssecretaris niet alle bij het besluit betrokken belangen kunnen afwegen. De motivering van het bestreden besluit is ondeugdelijk.	5.17 Het bevoegd gezag heeft overeenkomstig het toetsingkader en met inachtneming van art. 3:4 Awb een zorgvuldige afweging van de bij het besluit betrokken belangen gemaakt.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: 9	Afzender: Stibbe Advocaten en notarissen, (namens Evelop Netherlands BV) Mr. A. ten Veen Postbus 75640 1070 AP AMSTERDAM
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende verzoekt voorschrift 1c te wijzigen omdat zij flexibiliteit wenst in het te plaatsen type turbines.	1. Aanpassingsvoorstellen in de vergunning waarin wordt afgeweken van de aanvraag waarop de vergunning is gebaseerd kunnen middels een wijzigingsverzoek worden ingediend bij het bevoegd gezag. Belanghebbende is hierover inmiddels door het bevoegd gezag geïnformeerd middels de brief 'Toelichting wijziging van vergunningen windparken' d.d. 30 november 2009.
3. Het is belanghebbende niet duidelijk wat in voorschriften 5.1, 6.8b en 9 wordt bedoeld met 'het inrichtingsplan'.	3. Hiermee wordt bedoeld het 'Oprichtings- en constructieplan', bijlage III bij de aanvraag.
4. Een regeling omtrent goedkeuring van een herzien inrichtingsplan ontbreekt, zie voorschrift 9.1.	4. Een toelichting op de procedure omtrent wijziging van aanvraag en bijbehorende plannen is gegeven in de brief 'Toelichting wijziging van vergunningen windparken' d.d. 30 november 2009. Onder meer als gevolg van bodemonderzoek, kunnen ondergeschikte wijzigingen noodzakelijk blijken ten opzichte van het oorspronkelijke inrichtingsplan. Dit kan bijvoorbeeld de exacte situering van de turbines betreffen. In voorschrift 9 is tot uitdrukking gebracht dat het aangepaste inrichtingsplan voorafgaand aan de bouw door het bevoegd gezag moet zijn goedgekeurd. Op basis van dit plan zullen door het bevoegd gezag de nodige administratieve handelingen getroffen kunnen worden, onder meer om aan de scheepvaart bekendheid te geven van de exacte positionering van de windturbines. Het bevoegd gezag ziet in de zienswijzen geen aanleiding om een nadere regeling omtrent goedkeuring op te nemen.
5. De omvang van de verplichting in voorschrift 9.4 is onvoldoende duidelijk.	5. Het voorschrift is gebaseerd op het uitgangspunt van meervoudig ruimtegebruik (zie IBN 2015). Voldoende feitelijke informatie van zowel het windpark als de mijnbouwactiviteiten die nodig is om de ruimte zo efficiënt mogelijk te kunnen gebruiken ontbreekt op dit moment.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Aanvulling op zienswijzen Aangezien de beschikbare ecologische ruimte volgens het MER en de PB ruimer is dan volgens het ontwerpbesluit wordt benut verzoekt belanghebbende om in het definitieve besluit een bepaling gelijk aan voorschrift 3b.2.b in de Wbr-vergunning voor Beaufort op te nemen.	Aanvulling op zienswijzen In de 'Toelichting wijziging van Wbr-vergunningen voor windparken op zee' (zie mijn brief d.d. 30 november 2009, kenmerk WSV/2009-1121) heb ik voldoende inzicht gegeven in hoe het bevoegd gezag omgaat met wijzigingsaanvragen ten behoeve van een optimalisatie van de inrichting van het windturbinepark. De procedure maakt onderscheid in wijzigingen die effecten meebrengen binnen het MER en wijzigingen die effecten meebrengen buiten het MER. Ik acht een aanvullend voorschrift derhalve overbodig.
---	---

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: B1	Bijlage:	Nautische Visie Windturbineparken op Zee September 2008 Opsteller: J.W. Verkiel
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. In de overwegingen bij de locatiekeuze dienen het enorme economische belang van de zeehavens en hun aanlopen, veiligheid op zee en duurzaamheid met elkaar in balans te zijn.	1. Het toetsingskader voor de vergunningverlening voor windturbineparken is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. In de Beleidsregels wordt op onderdelen verwezen naar het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN). De uitgangspunten van het IBN 2015 zijn een gezonde, veilige en rendabele zee. Het IBN biedt voor de korte termijn een afwegingskader voor diverse vormen van ruimtegebruik op zee, waaronder windenergie. De door inspreker genoemde belangen zijn in het IBN in algemene zin afgewogen. Het bevoegd gezag toetst de aanvraag voor een Wbr-vergunning. Deze toetsing dient op grondslag van de aanvraag plaats te vinden. Van locatiekeuze is bij de toetsing geen sprake meer. Bij het 'aanwijzen' van een andere locatie zou de grondslag van de aanvraag worden verlaten. Het beleid op de lange termijn richt zich op realisering van 6000 MW aan windenergie in 2020. Het kabinet zal in verband met dit lange termijn beleid, dat deel uitmaakt van het nieuwe Nationaal Waterplan, een beperkt aantal grote windenergiegebieden uitkiezen.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
2. De ideale locatie voor een windmolenpark is op een ondiepte of zandbank waar schepen toch al niet kunnen komen en waar de vaarroutes ruim vrij van blijven.	2. Het bevoegd gezag deelt de mening dat vanuit de scheepvaart gezien dit de ideale locatie is voor windturbineparken. Bij de locatiekeuze voor windturbineparken spelen echter ook andere factoren een rol, zoals (niet uitputtend): ligging ten opzichte van natuurgebieden, mijnbouwinstallaties, pijpleidingen en kabels, zandwingebieden, militaire oefenterreinen, de afstand tot de kust en aanlandingspunt van de kabel van het park en de windkracht in het gebied. Zoals aangegeven onder punt 1 wordt bij de huidige vergunningverlening de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden zoals verwoord in de Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties windturbineparken in de EEZ (december 2004).
3. De verkeerssituatie op de Noordzee en met name in de aanlopen van Amsterdam en Rotterdam wordt gekenmerkt door aanzienlijke en groeiende verkeersdichtheid. Deze vaargebieden komen in nautische zin het minst in aanmerking om windmolenparken te situeren.	3. In de overwegingen omtrent de scheepvaartveiligheid in het ontwerpbesluit is de verkeersdichtheid meegenomen als factor om te bepalen hoeveel ruimte het scheepvaartverkeer nodig heeft. Over de groei in verkeersdichtheid worden verschillende uitspraken gedaan (ref. IDON Identification of Suitable Sea Areas for Wind Farms with Respect to Shipping and Safety, Dec. 2008 (DNV, Marin, Dirkzwager, STC B.V. & ECN). De impact van de huidige crisis op het aantal schepen geeft aan hoe moeilijk het is om hierover langlopende voorspellingen te doen. De verwachting van het bevoegd gezag op basis van de beschikbare informatie is dat het aantal schepen op de Noordzee niet zal toenemen maar wel de grootte van de schepen. Daarom rekent het bevoegd gezag met schepen van 400 meter lengte (grootste formaat). De toename van scheepvaartverkeer van/naar Rotterdam vanwege Maasvlakte II wordt voorzichtig geprognoseerd op enkele procenten over de komende 20 jaar. Een dergelijke lichte stijging van het aantal schepen heeft echter nauwelijks invloed op de behoefte aan ruimte voor de scheepvaart.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
4. De gemiddelde manoeuvreereigenschappen van schepen in het gebied, de regelgeving, ervaring en internationaal onderzoek wijzen allen op een minimale afstand tussen de buitengrens van verkeersbanen (ofwel clearways) en windmolenparken (eveneens buitengrenzen) van tenminste 2 tot 5 zeemijl.	4. Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn stellingname om meerdere redenen. Voor een goed begrip wordt opgemerkt dat clearways in werkelijkheid voor zeevarenden onzichtbare (niet op zeekaarten aangegeven) verbindingroutes zijn tussen de verplichte verkeersbanen van verkeersscheidingssstelsels en andere 'logische' routes die bedoeld zijn als uitsluitingsgebied voor het bouwen van mijnbouwinstallaties en windturbineparken. Sinds 2008 kunnen we middels het Automatic Identification System alle scheepsbewegingen op de Noordzee van schepen groter dan 300 Bruto Ton plotten, en kan dus worden vastgesteld waar de werkelijke verkeersstromen lopen, hoeveel schepen daarin varen en hoe deze liggen ten opzichte van het voorgenomen windturbinepark. Het bevoegd gezag gaat in haar overwegingen uit van deze data omdat zij deze betrouwbaar vindt, in plaats van de clearways als uitgangspunt te nemen die lang niet altijd 'kloppen' met de werkelijke verkeersstromen. Bij het bevoegd gezag is voorts geen regelgeving bekend die genoemde afstanden voorschrijft. (Mogelijk bedoelt inspreker dat de interpretatie door de nautische sector van regelgeving leidt tot de genoemde afstanden.) Daarnaast vindt het bevoegd gezag de toepasbaarheid van de genoemde internationale onderzoeken beperkt omdat deze in andere (niet vergelijkbare) omstandigheden plaatsvonden dan in de Nederlandse EEZ, gebaseerd zijn op of theoretische studies met vele discutabele aannames of korte tijdsperiodes waarin 'gemonitord' is, of anderszins wetenschappelijk onverantwoord zijn. In de derde plaats kan uit de risicoanalyse met het SAMSON model zoals opgenomen in het MER worden afgeleid dat ook bij afstanden kleiner dan 2 zeemijl de kans op significante ongevallen beperkt is.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
	Het SAMSON model is ook gehanteerd bij de veiligheidsanalyse bij de aanleg van Maasvlakte II. Het model houdt rekening met de gemeten scheepsdichtheid rondom het windturbinepark en baseert zich daarmee op de locatie specifieke omstandigheden. Het model gaat uit van de risicoberekening 'kans x effect' en neemt dus ook mee wat het effect is wanneer een schip in een windturbinepark verdaagt. Dit effect wordt vaak overschat; in het merendeel van de gevallen lopen schepen en windmolens beperkte schade op maar het leidt zelden tot catastrofale gevolgen. Als laatste merkt het bevoegd gezag op dat de manoeuvreereigenschappen van schepen en de vaarpraktijk worden meegenomen in de overwegingen in het besluit maar niet leiden tot 2-5 zeemijlen afstand tot clearways. Bij het vaststellen van de benodigde ruimte voor de scheepvaart wordt desondanks een 'crashmanoeuvre' meegerekend. Overigens wordt uitgegaan van een berekening van de benodigde vaarwegbreedte zoals volgt uit PIANC Work Group 30 Guideline for design of Navigation Channels (juni 1997). Daarbij is gerekend met de minst gunstige aannames (weer, stroming, grootte en type schip etc.) Daarnaast wordt kritisch gekeken naar andere obstakels in de buurt van het windturbinepark die de scheepvaart kunnen hinderen. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5. Juist de combinatie van veel grote schepen en verwachte groei binnen afzienbare tijd van meer dan 45%, relatief hoge snelheden, veel kruisend verkeer en complexiteit, benodigde ruimte voor uitwijken, afleiding door aanloop van havens, regelmatig beperkt zicht en krachtige wind, afwijkend vaargedrag bij slecht weer, geen loods aan boord en buiten VTS gebied, pleiten voor het vinden van ruimte op zee in een gebied dat zo veel mogelijk vrij blijft van de drukste scheepvaartroutes en rekening houdend met de reeds genoemde veiligheidsafstanden van minimaal 2 zeemijl tussen buitengrenzen van windmolenpark en vaarroutes.	5. Alle hier genoemde factoren worden in overweging genomen door het bevoegd gezag, zie punt 4. Voor de afwegingen die in dit besluit zijn gemaakt verwijzen wij inspreker naar hoofdstuk 3 van het besluit.
6. Het aanbevolen gebied voor windmolenparken wordt globaal begrensd door de coördinaten, zoals aangegeven op bladzijde 19 van de Nautische Visie.	6. Zie de reactie van het bevoegd gezag onder punt 1 en 2.
7. Geen versnippering en verspreiding van diverse parken, maar beperken tot 1 of 2 grote gebieden (verder op zee), routes vrijhouden en corridors waar nodig.	7. In het MER en bij het beoordelen van de aanvraag wordt rekening gehouden met de cumulatieve effecten van meerdere windturbineparken voor de scheepvaart. Zie hoofdstuk 3 van het besluit. Onder 1. is reeds gewezen op het toekomstige beleid ten aanzien van windenergie op zee.
8. Niet alleen kijken naar de aanlooproutes naar de Nederlandse havens, maar ook de doorgaande reisplanning en vaart zo min mogelijk hinderen.	8. De mate van hinder wordt beoordeeld op basis van de ligging van het park ten opzichte van de verkeersstromen, de scheepsdichtheid in de verkeersstromen en andere obstakels voor de scheepvaart in het omliggende gebied. Dat geldt zowel voor verkeersstromen met doorgaande vaart als voor scheepvaart in aanloopgebieden. In de aanloopgebieden wordt echter daarbovenop rekening gehouden met de extra risico's die spelen bij het aanlopen of verlaten van een haven. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de hier genoemde aspecten betrokken bij de overwegingen in het besluit, zie hoofdstuk 3 van het besluit.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
9. Ten einde te komen tot zo min mogelijk ruimtebeslag op zee en dus zo min mogelijk windmolens, zouden de molens van een zo hoog mogelijk vermogen moeten zijn (5 MW in plaats van 2 tot 3).	9. In het MER zijn verschillende inrichtingsalternatieven onderzocht, voor wat betreft dichtheid en vermogen. Ten aanzien van windturbines met een vermogen van 5-6 MW op zee is relatief weinig ervaring opgedaan. Overigens hebben grotere windturbines ook meer vrije ruimte nodig dan kleinere windturbines en bestaat er dus geen lineair verband tussen grootte van windmolens en ruimtebeslag. In het MER is een vergelijking gemaakt van opbrengsten van grote en kleine turbines. Verwezen wordt naar de in het MER opgenomen samenvatting. In reactie op deze inspraakreactie is voorts van belang dat het bevoegd gezag gehouden is te beslissen op grondslag van de vergunningaanvraag. De aanvrager heeft in zijn aanvraag voor een type windmolen gekozen. Indien het bevoegd gezag anders zou voorschrijven, verlaat het de grondslag van de aanvraag.
10. Veiligheidsmarges tot windmolenparken dienen minimaal 2 zeemijl te zijn, net zoals de veiligheidsmarges tussen verkeersstromen en de minimale breedte van een verkeersader. Daarmee kom je tot een minimale tussenafstand van 10 zeemijl tussen verschillende windmolenparken.	10. In het MER wordt scheepvaartveiligheid behandeld aan de hand van het SAMSON model. Uit het MER blijkt niet dat het windturbinepark leidt tot een (substantiële) toename van de kans op ongevallen. De SAMSON berekeningen bieden geen grond voor een (algemene) minimale veiligheidsmarge als door inspreker naar voren is gebracht. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.
11. De verlichting van windmolenparken dient uitgevoerd te worden cf. richtlijnen IALA.	11. Een verlichtingsplan dient op de IALA richtlijnen te worden gebaseerd; dit is in de besluiten verwerkt.

Datum

18 december 2009

Nummer

WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
12. Stationeer wachtschepen die kunnen ingrijpen bij calamiteiten, oliebestrijding, maar ook als vooruitgeschoven VTS post.	12. Een zeesleper met voldoende trekkracht heeft een toegevoegde waarde voor de veiligheid indien deze op tijd bij een onmanoeuvrerbaar schip aanwezig is. Indien de veiligheidsrisico's en bijbehorende kosten zodanig groot zijn dat een zeesleper (die dan permanent bij het park gestationeerd moet zijn) daarmee gerechtvaardigd kan worden kan dit overwogen worden. Door middel van monitoring en evaluatie wordt de veiligheidssituatie in en rond het park in de gaten gehouden (zie voorschriften bij het besluit). Vooralsnog vindt het bevoegd gezag een zeesleper echter niet gerechtvaardigd, zie hoofdstuk 3 van het besluit. Het MER wijst verder uit dat bij een calamiteit de kans op verlies van olie minimaal is. Overigens geldt dat tijdens de bouw van het windturbinepark, als er bouwverkeer rondvaart en verlichting/markering nog niet op orde is, een wachtschip wordt voorgeschreven die inderdaad als 'vooruitgeschoven VTS post' kan worden beschouwd. Echter met de beperking dat buiten de 12 NM uit de kust (territoriale wateren) waar het windturbinepark ligt geen scheepsbegeleiding mag worden gegeven en het wachtschip dus slechts waarschuwingen en adviezen mag geven aan schepen. Na de bouw wordt het park echter goed verlicht, is herkenbaar op de radar en AIS en er is geen noemenswaardig scheepvaartverkeer meer in het park aanwezig. Daardoor heeft een wachtschip dat geen sleepcapaciteit heeft nauwelijks toegevoegde waarde meer.

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

Volgnummer: B2

Bijlage:

**PIANC-IAPH Working Group II-30:
Onderbouwing benodigde breedte
per oplopend schip**

4 september 2009

Opsteller: P.J.J. Steenbergen

Onderbouwing benodigde breedte per oplopend schip

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Onderbouwing benodigde breedte per oplopend schip	
Inleiding	
Het rapport <i>Approach Channels, A Guide for Design</i>, Final Report of the joint PIANC-IAPH Working Group II-30 in cooperation with IMPA and IALA, beschrijft in paragraaf 5.3 "Channel Concept Design Method" een conceptuele methode om <u>aanlooproutes</u> van en naar havens te ontwerpen met een adequaat niveau van scheepvaartveiligheid. Op open zee waar de windparken zijn gepland bestaan mogelijk nog grilliger vaaromstandigheden dan in aanlooproutes: schepen varen op zeesnelheid (tussen de 15 en 25 knopen), grotere golfhoogtes en lengtes, etc. Er zijn bij het bevoegd gezag geen publicaties bekend waarin ontwerpcriteria voor <u>vaarwegen op open zee</u> zijn beschreven. Daarom maakt het bevoegd gezag gebruik van de 'worst case' omstandigheden die zijn opgenomen in de richtlijn paragraaf 5.3 en rondt zij daar waar nodig naar boven af.	
Voor een vaarweg waar twee schepen elkaar kunnen oplopen hanteert deze richtlijn de volgende formule:	
$w = 2w_{BM} - 2\sum_i^n w_i + w_{Br} + w_{Bg} + \sum w_p$	
waarbij,	
w	= minimaal benodigde breedte
w_{BM}	= factor voor manoeuvreerbaarheid
w_i	= additionele breedte factoren
w_{Br}	= breedte vrije ruimte bij fysieke inperking (rode kant)
w_{Bg}	= breedte vrije ruimte bij fysieke inperking (groene kant)
w_p	= benodigde breedte om te passeren
Omdat deze richtlijn wordt toegepast op open zee waar geen fysieke inperking is van de vaarweg wordt deze formule deels aangepast, dit resulteert in de volgende formule voor de minimaal benodigde breedte per oplopend schip:	
$w_s = w_{BM} - \sum_i^n w_i + \frac{1}{2} \sum w_p$	
waarbij,	
w_s	= minimaal benodigde breedte per oplopend schip
Uitwerking	
De benodigde breedte is afhankelijk van de scheepsbreedte. In het vervolg beschrijven we in detail de factoren die mee zijn gewogen om uit te komen op de minimale breedte te bepalen. Telkens is daarbij uitgegaan van het worst-case scenario, de maximaal benodigde breedte.	
w_{BM}	= factor voor manoeuvreerbaarheid
In tabel 5.1 van het rapport wordt een maximaal benodigde breedte van 1.8B gevonden bij slechte manoeuvreerbaarheid van het schip. Deze waarde wordt meegenomen in de formule.	
w_i	= additionele breedte factoren

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK Q10

Onderbouwing benodigde breedte per oplopend schip	
In tabel 5.2 van de studie staan voor verschillende omstandigheden additionele breedte factoren genoemd. In onderstaande tabel staan de waarden die zijn meegenomen in de formule, waarbij telkens is uitgegaan van het worst-case scenario, de maximaal benodigde breedte.	
<i>Vessel speed</i>	0.1B
<i>Prevailing cross wind</i>	1.0B
<i>Prevailing cross current</i>	1.3B
<i>Prevailing longitudinal current</i>	0.4B
<i>Significant wave height and length</i>	3.0B
<i>Aids to Navigation</i>	0.5B
<i>Bottom surface</i>	0.2B
<i>Dept of waterway</i>	0.2B
<i>Cargo hazard level</i>	1.5B ¹⁾
¹⁾ Gebaseerd op het voorbeeld van een LNG Carrier (zie Tabel 5.7 in het rapport) In totaal komen we uit 8.2B die als additionele breedte factoren meegewogen worden in de benodigde breedte van vaarwegen.	
w_p = benodigde breedte om te passeren	
De benodigde breedte om te passeren is afhankelijk van de vaarsnelheid en de verkeersdichtheid. De maximale waarden in Tabel 5.3 van de richtlijn zijn 2.0B (bij hoge vaarsnelheid) en 0,5B (extra bij grote verkeersdichtheid), in totaal 2.5B. Resultaat Als de waarden worden ingevoerd in de formule resulteert dit een benodigde breedte van 11.25B (=1.8B+8.2B+1.25B). Deze breedte is uitgedrukt in scheepsbreedte. Uit Appendix B "Typical Ship Dimensions" van het rapport blijkt een gemiddelde lengte-breedte verhouding van 6:1. Uitgaande van deze verhouding is de benodigde breedte gelijk aan 1.9 scheepslengtes. Gezien de afwijkende omstandigheden op open zee is dit afgerond op 2 scheepslengtes (2L) per oplopend schip.	

Datum
18 december 2009

Nummer
WSV/2009-1229